BOLŞEVİK PARTİ İNŞASI İÇİN - JÎ BO SAZBÛNA PARTİYA BOLŞEWÎK

BOLŞEVİK PARTİZAN

Bütün ülkelerin işçileri birleşiniz! • Bütün ülkelerin işçileri ve ezilen halklar birleşiniz!
Karkerên hemû welatan yekbin! • Karkerên hemû welatan u gelên bindest yekbin!

• Sayı / Hejmar: 186 • Aralık / Berfanbar 2020 • Fiyatı / Biha: 10 TL

ARTSAKH (DAĞLIK KARABAĞ)'DA YİNE SAVAŞ

Aldanmayalım:
Düşman başka ulustan, milliyetlerden sınıf kardeşlerimiz değil!
Düşman "kendi" burjuvazimiz! Düşman burjuvazinin devleti!

İÇİNDEKİLER

3 KORONA DÜNYAYI SARSIYOR! KAPİTALİZM DÜNYAYI BARBARLIK İÇİNDE ÇÖKÜŞE SÜRÜKLÜYOR… ÇARE VAR: DEVRİM. İŞÇİLERİN EMEKÇİLERİN İKTİDARI… VE SOSYALİZM… KOMÜNİZM…

6 SAVAŞA MARKSİST-LENİNİST YAKLAŞIM VE ARTSAKH (DAĞLIK KARABAĞ)'DAKİ SAVAŞ

11 KOMÜNİSTLERİN SAVAŞA YAKLAŞIMI ÜZERİNE

14 TRANS-KAFKASYA'DA ULUSAL SORUN

26 DEPREM ÖNLENEMEZ BİR DOĞA OLAYI! FAKAT DEPREMİN ÖLÜMCÜL SONUÇLARI ÖNLENEBİLİR! ÖLDÜREN DEPREM DEĞİL ÇÜRÜK YAPILAR, ÇARPIK YAPILANMADIR! ÖLDÜREN KAPİTALİST DÜZENDİR!

30 ÇÖZÜM KÖTÜLER ARASINDA TERCİHTE DEĞİL, DEVRİMDE!

36 DOĞU AKDENİZDE ENERJİ SAVAŞLARI

STÊRKA BOLŞEWÎK

40 ROJAVA ULUSAL HAREKETİ VE BİZ

47 KÜRDİSTAN KOMÜNİST PARTİSİ'NİN PROGRAMI ÜZERİNE NOTLAR

BOLŞEVİK DEVRİM

56 FAŞİST T.C. İLE FRANSIZ EMPERYALİZMİ ARASINDAKİ KAPIŞMADA DEMOKRASİNİN YERİ

BOLŞEVİK PARTİZAN

V.i.S.d.P. &Yazışma Adresi: K. İnan
Postale No: 287, 67000 France

İnternet: **www.bolsevikparti.org**
E-Mail: **info@bolsevikparti.org**

Fiyatı: 5 TL, £ 2.50, 3 EURO

Sosyal medyada da yazılarımız yayınlanmaktadır. Bizi sosyal medya üzerinden de takip edebilirsiniz. Adreslerimiz şöyledir:
https://**twitter.com/BolsevikP**
https://**twitter.com/BolsevikD**
https://**twitter.com/SterkaB**

KORONA DÜNYAYI SARSIYOR!

KAPİTALİZM DÜNYAYI BARBARLIK İÇİNDE ÇÖKÜŞE SÜRÜKLÜYOR… ÇARE VAR: DEVRİM. İŞÇİLERİN EMEKÇİLERİN İKTİDARI… VE SOSYALİZM… KOMÜNİZM…

Ölümcül bir virüs, Covid-19, 2020 yılında bir karabasan gibi girdi hayatımıza. Dünyayı sarstı, sarsamaya devam ediyor.

Hastalık kapmamak için sosyal hayatımızı kısıtlamak zorunda kaldık. Zorunlu olarak maskelendik! Zorunlu olmadıkça en yakınlarımız dışındaki insanlarla teması kesmemiz gerekli hâle geldi. Birbirimizden korkar hâle geldik. Yüz binlercemiz "kısa çalışma"ya geçmek zorunda kaldık. Yüz binlercemiz işimizi kaybettik. Okullar "zorunlu tatil"e girdi. Olağanüstü hâller, sokağa çıkma yasakları, kısıtlamalar yaşadık, yaşıyoruz. "Hayat Eve Sığar" denerek avutulduk ve avuttuk kendimizi. Eylemlerimizin biçimi zorunlu olarak değişti. Bu olağanüstü yaşamın sonu da belli değil henüz. Çünkü Covid-19 pandemisini gerçekten aşmanın "ilacı" olacak aşı henüz piyasada yok. Kimi ilaç tekellerinin 2021 başında piyasaya süreceklerini açıkladıkları aşının sınırlı kapasitesi göz önüne alındığında dünya çapında bir bağışıklık oranına ulaşma yıllar alacak. Kaldı ki o aşının ne ölçüde bağışıklık sağlayacağı, bağışıklığın ne kadar süreli olacağı vb. de bilinmiyor henüz! Bu konuda kesin bildiğimiz tek şey, aşı üreten ilaç tekellerinin milyarlarına milyarlar katacağı!

Kapitalist toplumda her krizin olduğu gibi bu krizin de kazananları ve kaybedenleri belli: Kazananlar büyük sermayenin her krizin somut durumuna göre değişen kesimleri, kaybedenler ise hep "kriz aslında hepimizi vuruyor, hepimiz aynı gemideyiz, fedakârlık yapmamız gerek" masallarıyla avutulan emekçiler!

13 Kasım 2020 itibarıyla dünya çapında Covid-19 virüsü testi pozitif olan insan (vaka) sayısı 54,5 milyona varmıştı. Test kapasitesi sınırlı olduğu için aslında virüsün bulaştığı insan sayısı ilan edilen vaka sayısının çok üstünde idi. Kimi bilim insanları bu sayının en az 6-7 katının gerçekçi bir rakam olabileceğini söylüyordu. Türkiye'de olduğu gibi kimi ülkeler "panik yaratmama" gerekçesiyle artık vaka sayılarını değil "hasta" sayılarını açıklamaya

geçmişlerdi. Öyle ya, virüs kapan birçok insan bunun farkına bile varmadan atlatıyordu bulaşı. Bunlar "hasta" olmadıkları için, bunların sayısını vermenin anlamı yoktu! Bunu söyleyenlerin atladığı gerçek şu idi: Virüs kapıp da, hastalık belirtisi göstermeyenler de virüsün taşıyıcıları, bulaşın yayıcıları idiler! Eğer hastalığın yaygınlaşması engellenmek isteniyorsa, tam da bu "belirtisiz" taşıyıcıların tespiti ve tecridi olağanüstü önemde idi. Bu yapılacak yerde istatistik çarpıtması mücadele metodu olarak seçildi ülkelerimizde.

Yine 13 Kasım itibarıyla dünya çapında Covid-19 virüsü nedeniyle ölenlerin sayısı 1 milyon 318 bini bulmuştu. Aslında Johns Hopkins Üniversitesi'nin bilgi toplama merkezine ulaşan ve onun verdiği bu rakamın da gerçek rakamın çok altında olduğu bir dizi bilim insanı tarafından kabul ediliyordu.

Ekim 2020 itibarıyla Kuzey Yarım Küresindeki hemen tüm ülkeler martnisanda yaşanan ilk dalgadan sonra, sonbahar-kışta beklenen ikinci dalgayı yaşamaya başlamıştı. Bulaş ve ölüm sayısı zirveleri çoktan birinci dalga sayılarını aşmıştı. İkinci dalgayı başkalarının izleyeceği de belliydi.

Covid-19 virüsü ölümcül bir virüs…

Bir dizi Korona inkârcısı, komplo masalcısı, esoterik ve faşistin "korona yok" ya da "aslında gripten farkı yok, hatta grip daha tehlikeli" söylemleri ve bir bölüm insan için âdeta yeni bir dinin ayetleri hâline gelen yığınlarla komplo senaryosu da bu gerçeği değiştirmiyor. Bu yalnızca, bu ölümcül virüsün yarattığı tehlikenin küçümsenmesine ve virüsün daha hızlı yaygınlaşmasına hizmet ediyor. Virüsün ve virüsün yaygınlaşmasından para kazananların gönüllü yardımcısı, eğer bilinçli yapmıyorlarsa, "kullanışlı salaklar"ı böyleleri.

Bütün dünyada egemenler bu virüsü yoğun hak ve özgürlük kısıtlamalarını rahatlıkla gerçekleştirmek, iktidarlarını sağlamlaştırmak, halkları olağanüstü hâl şartları altında yaşamaya alıştırmak için kullanıyor. Halk sağlığını koruma adına, anayasal ve yasal bir dizi hak, özgürlük sınırlanıyor, ortadan kaldırılıyor. Buna karşı tabii haklı tepkiler var. Ve tabii burjuvazinin krizi bu biçimde kullanması, teşhir edilmek zorunda. Onların dayattığı tedbirlerin sorgulanması, bunların gerisindeki motiflerin sorgulanması haklı ve gerekli. Fakat bir dizi Batı ülkesinde gelişen kimi haklı tepkiler şimdi özgürlük savunucusu pozlarda ortaya çıkan örgütlü faşist güçler tarafından kullanılıyor. Burada komünist ve devrimcilere düşen görev, faşistlerin "Fareli köyün kavalcısı" rollerini teşhir ederken, aynı zamanda burjuva devletlerle, onların "tedbirleri" ile aralarına mesafe koymayı başarmaktır.

Covid-19, "herkese eşit ve adil" değil…

Bütün hastalıklarda olduğu gibi Covid-19'da öncelikle yoksulları, en korumasız olanları vuruyor. Parası olan, sağlık hizmetine ulaşmada elinde bütün imkânlar olan egemen sınıf mensupları açısından Covid-19, işçiler ve emekçiler, yoksullarda olduğu ölçüde ölümcül değil! İşte ABD'nin şimdi seçimi kaybeden başkanı Trump! Covid açısından yüksek risk grubunda! Hastalandı. Bir hafta içinde "sağlıklı" çıktı hastaneden! Esas risk altında olanlar, her gün Covid'e yakalanma tehdidi altında işe gitmek, yaşamak için işgüçlerini ücret karşılığı satmak zorun-

da olan, kapitalizmin üretim çarklarını döndüren işçiler! Hastanelerde her gün ölümle karşı karşıya hayat kurtarmaya çalışan sağlık emekçileri. İnsanların günlük ihtiyaçlarını karşılamak için gerekli tüm hizmet işlerinde çalışan emekçiler. Kısaca emekçi halk yığınları. Covid hastalığına yakalananlar içinde ölenler ağırlıklı olarak yoksul yaşlı nüfus. Kapitalist üretimin sürmesi açısından bakıldığında aslında çok da önemli olmayan, "vazgeçilebilir" nüfus dilimi bu. Bunu kimi açık sözlü burjuva sözcüleri açıkça da ifade etmekten çekinmiyor! Burjuvazinin kimi sözcülerinin söylemde kınadığı, ayıpladığı bu açık sözlü tavır aslında bugün bütün ülkelerde Covid'e karşı mücadele adına burjuvazinin uyguladığı pratik siyasetin adının konmasından başka bir şey değil. Burjuvazi için emekçi insan hayatının değeri sonuçta onun ürettiği artı değerle ölçülür! Onların bu salgın konusunda duyarlılığının sınırı kendi hayatları ve düzenlerinin sürmesinin gereklilikleri ile çizilir.

Biz komünistler için çıkış noktası emekçi insanın hayatıdır. Bu yüzden biz Covid'e karşı mücadelede en duyarlı olanlarız. Ölenler bizim insanlarımız. Biz faşist devlet "tedbir" ilan ettiği için değil, halkın emekçilerin sağlığı için, bilinçli olarak tedbirden yanayız. Bilinçli olarak maske kullanılmasından, mesafe korunmasından, tabii hijyenden yanayız. Burjuva devletleri halkın sağlığına beş para değer vermedikleri için eleştiriyoruz! Örneğin zamanında yeterli maske temin edip, bedava dağıtmadıkları için, önceden yeterli tedbir almadıkları için, bütün vatandaşları için bedava ve yeterli sağlık hizmeti sağlamadıkları için eleştiriyoruz. İnsan sağlığını kâr aracı olarak gördükleri, sağlık hizmetini meta olarak gördükleri için kınıyoruz!

Covid-19 pandemisi birçok şeyin yanında şunu bir kez daha gösterdi:

İnsan hakları içinde en önde gelen sağlıklı yaşam hakkıdır…

Sağlıklı yaşamın olmadığı yerde, hiçbir hak ve özgürlüğün bir anlamı, bir değeri kalmaz.

Bu yüzden, özgür bireylerin gönüllü, özgür birliği olan, gerçek insanlık toplumu komünizme kadar, devlet aygıtı var olduğu sürece, devletin en önemli görevi bütün üyelerine sağlıklı yaşam hakkını sağlamak, garanti etmektir.

Temel amacı kâr üzerine kurulu sistemi sürdürmek olan hiçbir kapitalist devlet bunu yapmaz! Yapmayacağını Covid pandemisi bir kez daha göstermiştir. Yaşadığımız bu bağlamda da barbarlıktır. Ve yaşadığımız bütün barbarlıkta ne yazık ki kapitalizmin yetiştirdiği her bencil, ben merkezci bireyin de küçümsenmeyecek payı var.

O hâlde eğer en temel insan hakkı olan sağlıklı yaşam hakkına kavuşmak istiyorsak hem toplumsal olarak hem de tek tek bireyler olarak yapılacak şey bellidir:

Toplumsal olarak: Kapitalist sistemi devrimle yıkmak! İşçilerin emekçilerin demokratik sistemini kurmak! Devrimi durmaksızın sürdürmek. İşçi sınıfının egemenliğini sağlamak. Sosyalizmi inşa, komünizme yürümek. Yol uzun. Bu yolda yürümeye başlandı. İlk deneylerde geri dönüşler yaşadık. Fakat yol belli. Yeter ki geçmişin hem olumlu, hem olumsuz yanlarından öğrenmeyi bilelim!

Bireysel olarak: Kapitalizmin yalnızca kendini ve en iyi hâlde en yakınlarını düşünen "bencil" insan modelinden bilinçli çabayla kopmak. Şimdiye kadarki bütün kimlikleri aşıp insan kimliğinde buluşmak. İnsanlaşmak! İnsan olmak.

SAVAŞA MARKSİST-LENİNİST YAKLAŞIM VE ARTSAKH (DAĞLIK KARABAĞ)'DAKİ SAVAŞ

Savaş ve ona karşı takınılan tavırlar esasta siyasi güçlerin niteliğini belirleme açısından bir turnusol kâğıdı işlevini görür. Savaş konusunda takınılan tavırlara bakarak kimin gerçek anlamda devrimci, kimin reformist; kimin gerçek anlamda sosyalist, marksist, kimin Marksizm-Leninizm adına konuşan oportünist-revizyonist vb. olduğunu tespit etmek mümkündür.

"Savaş, siyasetin örgütlü şiddet araçları ile sürdürülmesidir." Clausewitz'in bu sözü, her savaşın değerlendirilmesinde marksist-leninistlerin de çıkış noktasıdır. Marksist-leninistler, her savaşı değerlendirirken, bu savaşta, savaşan tarafların bu savaşla hangi siyaseti güttüklerini, amaçlarının ne olduğunu sorgular ve bu sorgulama sonucunda savaşın niteliğini belirlerler.

Marksist-leninistler, her savaşı reddetmez, her savaşa karşı çıkmaz, savaşlar konusunda ayrımcı yaklaşır. Marksist-leninistler, toplumları ilerleten, ileriye götüren amaçlar için yürütülen savaşları haklı savaş olarak niteler. Toplumları ilerleten savaşlar ulusal ve sosyal kurtuluş amacıyla yürütülen **devrimci, haklı savaşlardır.** Var olan sömürü sistemlerini ayakta tutmaya, sağlamlaştırmaya, şu veya bu sömürücü gücün imtiyazlar kazanmasına vb. yönelik amaçlar için yürütülen, insanlığın ilerlemesine hizmet etmeyen savaşlar **gerici, haksız savaş**lardır. Marksist-leninistler haklı savaşları destekler, onlara katılır ve örgütler; haksız savaşları kökten reddeder.

Savaşlara bu ayrımcı yaklaşım, marksist-leninistleri, her türlü savaşı –savaşlar insanlara felaket getirir gerekçesiyle vb.– reddeden burjuva pasifistlerinden ayırır. Kuşkusuz burjuva pasifizmi, somut olarak yürüyen haksız bir savaşa karşı çıkıp bu savaşın durdurulmasını talep ettiğinde vb. aynı savaşı savaş olduğu için değil, haksız savaş olduğu için reddeden marksist-leninistlerle aynı saflarda geçici bir birlik oluşturabilir. Burada önemli olan, marksist-leninistlerin bu birlik içinde kendi özgün görüşlerini hiçbir yanlış anlayışa meydan vermeyecek bir berraklıkta savunmaları, burjuva pasifist pozisyonlara kaymamaya –ajitasyon adına bile olsa– dikkat etmeleridir.

Savaşların haklı savaş, haksız savaş biçiminde ikiye ayrılarak değerlendirilmesi; marksist-leninistleri "saldıran kim", "savunan kim" ikilemi içinde tartışan ve saldıranın haksız, savunanın haklı olduğunu söyleyen burjuva değerlendirmelerinden de ayırır. Belirleyici olan kimin saldırıda, kimin savunmada olduğu değil, savaşta kimin hangi siyaseti güttüğü, savaşın hangi amaçla yürütüldüğüdür.

Savaşlara bu bakış açısı ile yaklaşıldığında, bugün Kafkasya'da yürüyen savaşı marksist-leninist açıdan doğru değerlendirmede fazla sorunun olmaması gerekir. Kafkasya'da yürüyen savaşın tarafı olan güçlerin izledikleri siyasetin ne olduğu, savaşan güçlerin arkasında duran emperyalistlerin hangileri olduğu vb. sorgulanmalıdır. Bu ortaya konulmadan, "Ermenistan kendini savunuyor, mazlum konumdadır" vb. gerekçelerle Ermenistan hâkim sınıflarının yürüttüğü savaşa destek vermek devrimci bir tavır olamaz. Aynı şekilde "uluslararası hukuk açısından Dağlık Karabağ Azerbaycan'a

Savaşın esas kaybedeni iki tarafta da burjuvazi tarafından birbirine karşı cepheye sürülen, birbirlerine karşı kışkırtılan, aralarındaki düşmanlık derinleştirilen Ermenistan ve Azerbaycan halklarıdır.

aittir, Ermenistan işgalci konumdadır" vs. gerekçeleriyle Azerbaycan'dan yana tavır takınmak ta tam bir aymazlık olur.

Azerbaycan egemenleri ne istiyor?

Azerbaycan'ı, son dönemde öncelikle faşist Türk devleti en modern silahlarla donattı. Azerbaycan ordusunu ortak manevralarla savaşa hazırladı. Özerk bir bölge olan Dağlık Karabağ'ı bütünü ile almak, etnik temizlik yapmak, Dağlık Karabağ'ın özerk statüsünü de ortadan kaldırmak Azerbaycan faşistlerinin rüyasıdır. Verili koşullarda bu rüyanın gerçekleştirilmesinin şartları yoktur. Bu yüzden savaşın hedefi şimdilik 1990'lı yıllarda yürüyen savaşlarda Ermenistan tarafından Dağlık Karabağ çevresinde Azerbaycan topraklarında işgal edilmiş alanların "kurtarılması", Dağlık Karabağ topraklarında Ermenilerin kurduğu Artsakh Cumhuriyeti'nin varlığına son vermek olarak belirlenmiştir. Bu siyasi hedefler Azerbaycan burjuvazisinin gerici, haksız, ulusların kendi kaderini tayin hakkını çiğneyen hedefleridir. Bir yanı ile 1915'te Ermenilere yönelik yapılan soykırımın devam ettirilmesi anlamını da taşıyan bir savaştır Azerbaycan'ın yürüttüğü savaş. Bu savaşın arkasındaki güç olan Faşist Türk devletinin Azerbaycan'a verdiği desteğin amacı, dünyada yürüyen yeniden paylaşım dalaşında, Kafkasya'da pozisyon kazanmak, burada esas aktörlerden biri hâline gelmektir. Türk hâkim sınıfları açısından bu savaş aynı zamanda tarihsel olarak yaptıkları soykırımın sürdürülmesine katkıdır. Azerbaycan'ın yürüttüğü savaş emperyalist yeniden paylaşım dalaşının bir parçası olarak yürüyen gerici, haksız, emperyal yayılmacı bir savaştır.

Ermenistan egemenleri ne istiyor?

1989 ve sonrasında Sovyetler Birliği'nin dağılma sürecinde Kafkasya'da, Sovyet-

ler Birliği döneminde Azerbaycan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti toprakları içinde özerk bölge konumunda bulunan Dağlık Karabağ'da egemenlik noktasında bağımsız devletler olarak ortaya çıkan Ermenistan ve Azerbaycan arasında savaşlar yürüdü. Bu savaşlarda Dağlık Karabağ'a ait olmayan kimi Azeri toprakları da Ermenistan tarafından işgal edildi. Ocak 1992'de, Dağlık Karabağ'ın Azerbaycan içinde Özerk Bölge statüsünün kaldırıldığı Dağlık Karabağ Ermeni yönetimi tarafından ilan edildi. Artsakh Cumhuriyeti'nin kuruluşu ilan edildi. Ancak bu uluslararası alanda kabul görmedi. Tersine Artsakh topraklarının da Azerbaycan'ın toprak bütünlüğü içinde olduğu BM kararlarında ifade edildi. Azerbaycan, ara sıra sınır bölgelerinde küçük çatışmaların yaşandığı ve fakat statünün korunduğu bütün dönem boyunca bu kararlara dayanarak Ermenistan'ın işgal ettiği topraklardan çekilmesini talep etti. Ermenistan'da 2018 "kadife devrimi" denen ayaklanmalar ertesinde Nikol Peşinyan başbakan oldu. Peşinyan, Batılı emperyalistler tarafından destekleniyordu, destekleniyor. Rus emperyalizmi, arka bahçesi olarak gördüğü Ermenistan'daki bu gelişmeden hoşnut değildi. Ermenistan'ın Batılı emperyalistlerin etki alanı içine girmesi, Rus emperyalizminin alandaki hâkimiyetini tehdit eden bir gelişme idi. Peşinyan, Ermenistan'ın içinde bulunduğu ve Korona sonucu iyice derinleşen ekonomik krizde halka verdiği sözlerden hiçbirini yerine getiremedi. Onu iktidara taşıyan halk hareketi giderek Peşinyan'a karşı bir harekete dönüşme eğilimi içine girdi. Peşinyan, Batılı emperyalistlerin, en başta da Fransız emperyalizminin kışkırtmaları, destek sözleri vb. sonucu, çareyi Ermeni milliyetçiliğini azdırmakta buldu. Bu bağlamda kanayan yara durumunda olan Dağlık Karabağ iyi malzeme idi. "Dağlık Karabağ Ermenistan'dır. Nokta" söylemleri ile Ermeni ulusunun Peşinyan etrafında yeniden toplanmasına yöneldi. Karşılıklı kışkırtıcı açıklamalar ertesinde, "olağan sınır çatışmaları" bir anda Azerbaycan toprakları içinde Dağlık Karabağ'da Ermenistan-Azerbaycan ordularının çatıştığı bir genel savaşa dönüştü. Ermenistan açısından da yürüyen savaş, Ermeni burjuvazisinin Dağlık Karabağ'ı Ermenistan'a bütünüyle bağlamak, Dağlık Karabağ özerk bölgesi çevresindeki işgal edilmiş Azerbaycan topraklarını da Ermenistan'a katmak için yürütülen gerici, haksız bir savaştır.

Haksız savaşta ulusal öge

Bu savaşta Dağlık Karabağ'da yaşayan Ermeni ulusunun ayrılma hakkının da savunulmasını da içeren, ulusal, haklı bir yan da vardır. Fakat savaşın genelini belirleyen bu değildir. Biz sonuna kadar Dağlık Karabağ'daki Ermeni ulusunun ayrılma, Ermenistan'la birleşme hakkını savunuruz. Ancak bu savaşa karakterini veren bu ulusal öge değil. Sonuçta değişik burjuvalar ve arkasındaki emperyalist ve yayılmacı güçlerin Kafkasya'da yürüttükleri egemenlik savaşıdır yürüyen savaş.

Azerbaycan ve Ermenistan hâkim sınıflarının egemenlik savaşında, asker elbisesi giydirilmiş işçiler-emekçiler ölüyor, öldürüyor. Savaşın acılarını halklar çekiyor.

Kafkasya'da, yürüyen savaş aslında emperyalist dünyada değişen güç dengelerinin zorunlu kıldığı dünyanın yeniden paylaşılması dalaşının bir parçasıdır. Orta Asya ülkelerindeki doğalgaz ve petrol yatakları üzerindeki egemenlik savaşıdır. Yani Kafkasya'daki savaş çıplak gerici çıkarlar için yürütülen haksız bir savaştır.

Bu iki taraflı gerici haksız savaşa karşı bizim tavrımız şudur: Savaşa tutuşan Azerbaycan ve Ermenistan'ın yanında yer

almamak, birini diğerine karşı desteklememek, her iki tarafın da bu savaşla güttükleri gerici amaçları kitlelere açıklamak ve her iki yanda savaştan kitleleri devrime yakınlaştırmak için azami ölçüde yararlanmak. Azerbaycan ve Ermenistan işçi ve emekçilerine çağrımız şudur: Sınıf kardeşlerinize değil, sınıf düşmanlarınıza, kendi burjuvalarınıza çevirin silahlarınızı. Sınıf düşmanınız olan burjuvalarınızın milli bayrağı altında değil, sınıfınızın enternasyonal kızıl bayrağı altında toplanın! Çare ve çözüm devrimdedir. Ulusal haksızlıkları da ortadan kaldıracak olan iktidar işçilerin-emekçilerin kendi iktidarlarıdır.

Bu savaşta kışkırtıcılıkta en önde gidenlerden biri olan faşist T.C. devletinde yaşayan işçi sınıfına, emekçilere çağrımız da şudur: Faşist T.C.'nin bu savaşta Azerbaycan'ın yanında yer almasına karşı çıkın. Bu siyaseti Ermenilere karşı yapılmış olan soykırımın devamı olarak ret ve mahkûm edin. Türk burjuvazisinin emperyal yayılmacı, saldırgan siyasetlerine karşı çıkın. Faşist devlete karşı sınıf mücadelesini yükseltin! Türkiye'nin çeşitli uluslardan işçi ve emekçilerinin bu savaştan hiçbir çıkarı yoktur. Tersine bu savaş Türkiye'de de işçi ve emekçiler arasında şoven milliyetçiliğin kışkırtılmasının, tarihte soykırıma kadar varan Ermeni düşmanlığının yükseltilmesinin, halkları birbirine karşı kışkırtmanın bir aracıdır. Bu savaşa hayır demek, bu savaşın derhal durdurulması için mücadele etmek acil görevdir.

Gerici savaş kalıcı barış getirmez

27 Eylül 2020'de başlayan savaşta, Batılı emperyalistler Peşinyan'ın beklentilerini yerine getirmediler, açıkça Ermenistan yanında savaşa girmediler. Rusya ise savaşı Ermenistan'ın Batı'ya yaklaşmasını engellemenin bir aracı olarak gördü. Önce savaşın alanda nasıl geliştiğini izledi. Hem Azerbaycan, hem de Türkiye ile açıkça karşı karşıya gelmemek için, savaşın Azerbaycan toprakları içinde yürümesi şartlarında Ermenistan'ın yanında yer almayacağını, savaş Ermenistan topraklarına taşınırsa Ermenistan'ın yanında olacağını açıkladı. Faşist T.C. devleti, HDP dışındaki bütün siyasi partiler bu savaşta açıkça "Kardeş Azerbaycan'ın yanında" olduklarını açıkladılar. HDP'den gelen cılız "barış" çağrıları bile "vatan hainliği" ile damgalandı. Mecliste "Barış olsun" içerikli bir konuşma yapan HDP milletvekili Garo Paylan faşistler tarafından susturulmaya çalışıldı. Sosyal medyada yine linçe uğradı.

Sonuçta, Azerbaycan karşısında savaş sahasında yalnız bırakılan Ermenistan güçleri, kendisinden askeri açıdan daha güçlü olan Azerbaycan karşısında yenildi. 90'lı yıllarda işgal edilmiş bir dizi alandan çekilmek zorunda kaldı. Artsakh Cumhuriyeti olarak ilan edilen Dağlık Karabağ bölgesinin etrafı Azerbaycan ordu güçleri tarafından ablukaya alındı. Savaşın sürmesi, savaşın Ermenistan'a sıçraması tehlikesini içinde barındırıyordu. Bu durumda Dağlık Karabağ'daki Ermeni yönetimi ve Peşinyan Rusya'nın arabulucuğuyla dayatılan bir anlaşmayı kabul etmek zorunda kaldı.

9 Kasım'da Rusya'nın aktif olarak devreye girmesiyle üç ülke arasında bir anlaşma (bildiri) imzalandı.

Ermenistan Başbakanı Nikol Peşinyan anlaşmayı Facebook hesabı üzerinden şöyle duyurdu.

"Hem kendim hem de hepimiz için çok zor bir karar aldım. Rusya ve Azerbaycan Başkanları ile Karabağ savaşını bitirmek için bir bildiri imzaladım. Yayınlanan söz konusu açıklama benim ve halkımız için tarif edilemez şekilde acı vericidir."

Peşinyan ayrıca *"söz konusu kararın verilmesi gerektiğini, bildiriyi imzalamaktan başka"* şansının olmadığını da yazdı.

Anlaşma Ermenistan'da protestolarla karşılandı. Hükümet binası ve parlamento binasına giren göstericiler Peşinyan'ı istifaya çağırdı. Kışkırtılan milliyetçiliğin, yaratılan yanlış beklentilerin doğal sonucu idi bu.

Putin, Rossiya 24 kanalında yayınlanan açıklamasında, Azerbaycan, Ermenistan ve Rusya'nın, Dağlık Karabağ meselesine ilişkin ortak bildiriyi kabul ettiğini söyledi.

"Azerbaycan ile Ermenistan arasında bu gece 00.00'dan (10 Kasım) itibaren ateşkes başladı. Azerbaycan ve Ermenistan kontrol ettikleri pozisyonlarda" kalacaklarını söyleyen Putin, Dağlık Karabağ'daki temas hattı ve Karabağ'ın Ermenistan ile bağlandığı koridorda Rusya barış güçlerinin konuşlandırılacağını belirtti.

Putin, *"ülke içinde yerinden edilmiş kişiler ve mülteciler, Dağlık Karabağ topraklarına ve çevresindeki bölgelere BM Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin kontrolü altında geri dönecekler"* dedi.

Azerbaycan Cumhurbaşkanı Aliyev, ulusa sesleniş konuşmasında Azerbaycan, Ermenistan ve Rusya arasında ortak bildirinin imzalandığını belirterek bildiri maddelerini okudu.

Bildirinin metni şöyle:

— Dağlık Karabağ bölgesinde tüm askeri eylemler saat 00'dan itibaren duracak.

— Kelbecer 15 Kasım'a, Ağdam 20 Kasım'a, Lâçin 1 Aralık'a kadar Azerbaycan'a iade edilecek.

— Dağlık Karabağ'daki temas hattına ve Lâçin koridoruna, Rusya Federasyonu barışı gücü birliği konuşlandırılacak.

— Rusya barışı gücü Ermenistan silahlı kuvvetlerinin çekilmesine paralel olarak bölgeye yerleştirilecek. Rus barış gücünün bölgede kalma müddeti 5 yıl olacak.

— Anlaşmanın taraflarca uygulanmasını etkin kontrol etmek için ateşkes izleme merkezi kurulacak.

— Tarafların ortak kararıyla gelecek 3 sene içinde, Hankendi-Ermenistan arasındaki yeni köprü yolunun inşası planına ve çalışmalarına karar verilecek. Rus Barış gücü bu yeni hattın güvenliğinin sağlanmasından sorumlu olacak.

— Mecburi göçmenler işgalden kurtarılan bölgelere BM Mülteciler Yüksek Komiserliği denetimi altında yerleştirilecek.

— Savaş esirleri ve askerlerin naaşlarının karşılıklı iadesi yapılacak.

**Bölgede tüm ekonomi ve ulaşım bağlantıları açılacak.*

— Ermenistan Cumhuriyeti, vatandaşların, araçların ve malların her iki yönde engelsiz hareketini organize etmek için Azerbaycan Cumhuriyeti'nin batı bölgeleri ile Nahcivan Özerk Cumhuriyeti arasında ulaşım bağlantıları-kanalları sağlayacak.

— Ulaşım kanalları üzerindeki kontrol, Rusya federal güvenlik servisinin sınır servisi organları tarafından gerçekleştirilecek.

— Tarafların mutabakatı ile Nahcivan Özerk Cumhuriyeti'ni Azerbaycan'ın batı bölgelerine bağlayan yeni ulaşım hattının inşası sağlanacak.

Savaşı şimdilik durduran bu anlaşma metni aslında savaşta Azerbaycan tarafının savaş hedeflerinin çoğuna ulaştığının resmen kabulü ve ilanıdır. Bu anlamda savaşın kazananı Azerbaycan burjuvazisi ve onun arkasında duran faşist T.C.'dir. Bunun yanında Kafkasya'ya egemenlik savaşında Rusya "barış gözlemcisi" adı altında resmen Dağlık Karabağ'a asker yerleştirerek ve Ermenistan'ı bütünüyle kendine muhtaç bırakarak büyük kazanım elde etmiş, tek kurşun atmadan Kafkasya'da esas aktör olduğunu göstermiştir. Kazanan bu anlamda Rusya burjuvazisidir.

Savaşın kaybedeni savaş amaçlarının hiçbirine ulaşamayan Ermenistan burjuvazisi ve onu savaşa kışkırtan fakat arkasında durmayan Batılı emperyalist güçler, Avru-

pa Birliği, onun içinde öncelikle Fransa ve ABD emperyalizmidir.

Dağlık Karabağ halkı iki ülke burjuvazisinin, emperyalistlerin, yerel güçlerin paylaşım savaşına kurban edilmiştir. Dağlık Karabağ'ın kendi kaderini tayin hakkı, en azından şimdilik ortadan kaldırılmıştır.

Ve tabi savaşın esas kaybedeni iki tarafta da burjuvazi tarafından birbirine karşı cepheye sürülen, birbirlerine karşı kışkırtılan, aralarındaki düşmanlık derinleştirilen Ermenistan ve Azerbaycan halklarıdır. Savaşın şimdilik çok sıcak olan etkileri biraz geçtikten, kışkırtılan duygular biraz yatıştıktan sonra bu daha açık görülecektir.

Kafkasya'da Ermenistan-Azerbaycan arasındaki güncel savaş, Ermenistan açısından askeri yenilginin kabulü anlamına gelen kötü bir anlaşmayla şimdilik kesilmiş, silahlar susmuştur. Her şeye rağmen, bu gerici savaşta silahların susmuş olması, daha fazla emekçinin burjuvazinin çıkarları uğruna ölmemesi iyidir. Fakat Dağlık Karabağ sorunu çözülmemiştir. Yerinde durmaktadır. Bu anlaşma sonuçta iki savaş arası bir ateşkesten başka anlama gelmemektedir. Her iki ülkenin burjuvazisi önümüzdeki dönemde fırsatını bulduğunda bugün kurulmuş olan yeni statükoyu kendi lehine bozmak için yine savaşa başvuracaktır.

Gerici karşı devrimci savaşlar, burjuva düzeninin, kapitalizmin ayrılmaz yol arkadaşlarıdır.

Kalıcı, gerçek barışa burjuvazinin egemenliği şartlarında varılamaz.

Kalıcı gerçek barışın ancak kapitalizmin egemenliğinin devrimlerle yıkılması, halkların kendi iktidarlarının kurulmasıyla gerçekleşecektir.

Savaş konusunda da alternatif bellidir:

Ya sosyalizm/Ya barbarlık içinde çöküş!

17 Kasım 2020 ●

(Aşağıda Dağlık Karabağ'daki savaş üzerine yayınlanmış bir yazıyı ve Kafkasya'daki ulusal sorunların nasıl geliştiğini irdeleyen bir yazıyı okuyucunun bilgisine sunuyoruz:

Komünistlerin savaşa yaklaşımı üzerine

Komünistlerin savaşa karşı tavırları bir turnusol kâğıdı işlevini görür. Biz tarafsız değiliz. Tarafımız, "Bütün Ülkelerin İşçileri ve Ezilen Halklarının tarafıdır. Emperyalizme karşı proleter dünya devriminden yanayız. Bu konularda demagojik bir biçimde, "Şimdi Kafkasya'da savaş var"! Savaşan taraflardan birinin yanında yer almak zorundasınız" diyenlere bizim cevabımız şudur: Hayır, haksız, gerici, bir savaşta, savaşan taraflardan birinin yanında yer almak, işçi sınıfına ve ezilen halklara ihanettir. Bizim tarafımız bellidir. Biz uluslararası işçi sınıfından, ezilen halklardan yanayız.

Kuzey Kürdistan-Türkiye'de egemen sınıf, onun faşist devleti açıkça Azerbaycan yanında savaşın tarafı ve kışkırtıcısı. Egemen sınıf medyası işçileri ve emekçileri bu savaşta Azerbaycan'ın yanında yer almak gerektiği konusunda her gün Türk ırkçı propaganda bombardımanına tutuyor! Ermenistan bu savaşta işgalci güç olarak gösterilip, Azerbaycan'ın vatan savunması yaptığı yalanları ile kışkırtılıyor emekçi yığınlar, şovenizm bütün zehrini kusuyor. Hâlen T.C. sınırları içinde yaşayan Ermeni nüfus ta korku içinde yaşıyor! İşçiler, emekçiler Azerbaycan'ın "haklı" vatan savaşına destek vermeye çağrılıyor! Hayır, Azerbaycan haklı bir savaş yürütmüyor! Yürüttüğü savaş Dağlık Karabağ'daki Ermeni nüfusu kadim topraklarından sürme, Dağlık Karabağ'ın özerk statüsünü yok et-

meye yönelik bir savaştır. Bu savaşa destek insanlık suçudur!

Uluslararası alanda başta Fransa olmak üzere bir dizi emperyalist güç bu savaşta Ermenistan'ı açık veya örtülü desteklemektedir. Ülkelerimizde Kafkasya'da süren savaşta, T.C.'nin faşist ve ırkçı tavrı nedeniyle Ermenistan'ın desteklenmesi gerektiğini söyleyenler de –az sayıda da olsa– vardır. Kuşkusuz bu faşist devlete karşı tavır açısından anlaşılır bir tavırdır. Kuşkusuz, Dağlık Karabağ'da nüfusun büyük çoğunluğunu oluşturan Ermenilerin kendi kaderini tayin hakkının savunulması, her devrimcinin görevidir. Ve Azerbaycan'ın Ermenistan'a karşı savaşında hedefte Dağlık Karabağ'da Ermeni nüfusun buradan sürülmesi, burada Ermeni varlığına son verilmesi de vardır. Bu bağlamda yürüyen savaşta haklı, ulusal bir moment te vardır. Ancak Ermeni burjuvazisi de Azerbaycan burjuvazisinden az milliyetçi değildir. Onun da hedefinde Dağlık Karabağ'da tersine bir etnik temizlik, Azeri nüfusun Dağlık Karabağ'dan sürülmesi ve Dağlık Karabağ'ın tü Ermenistan'a bağlanması vardır. Yani savaş her ikisi de bu savaşta şoven milliyetçilik temelinde hareket eden iki burjuva devletin devlet sınırlarını diğerinin aleyhine genişletmek için yürütülen bir savaştır. Ve her iki tarafın da arkasında onları destekleyen emperyalist ve yerel güçlerin çıkar savaşı vardır. Bu savaşın belirleyici özelliği budur. Bir savaşın haklı veya haksızlığını belirleyen kimin saldırdığı, kimin savunmada olduğu, kimin ne ölçüde tahrip edip, tahrip olduğu, kimin ne kadar kayıp verdiği vb. vb. değildir. Temel soru şudur: Savaş, hangi sınıflar önderliğinde; hangi amaçlarla, hangi siyasetin devamı olarak yürütülmektedir? Belirleyici olan budur. Ermenistan-Azerbaycan hâkim sınıflarının yürüttüğü, Kafkasya'da egemenlik savaşıdır. Dağlık Karabağ'a hâkim olma savaşıdır.

Kafkasya halkları açısından yürütülecek haklı savaş, Azerbaycan-Ermenistan hâkim sınıflarına karşı, onları devrimle alaşağı etmeye yönelik savaştır. Devrimciler açısından, komünistler açısından, bütün ülkelerin işçileri ve ezilen halkları açısından desteklenecek haklı savaş ancak bu olabilir. Asker elbisesi giydirilmiş Azeri-Ermeni işçileri, köylüleri silahı kendi hâkim sınıflarına çevirmelidir. Kafkasya'da ne yapılacağına, burjuvazi, emperyalist güçler değil, Kafkasya halkları karar vermelidir.

Bugün Kafkasya'da Ermenistan-Azerbaycan burjuvazisi, işçileri-emekçileri birbirine kırdırıyor. Kafkasya'da her ulustan işçiler, kendi ülkelerinde devrim savaşının bayrağını yükseltmelidir. Anti-emperyalist tavır, Kafkasya savaşında budur. Savaşın taraflarından birinin desteklenmesi, bu faşist Azerbaycan-Türk egemenliğine karşı olmak adına da yapılsa ve niyet gerçekten böyle de olsa, emperyalizme destek anlamına gelir. Ermenistan'ın arkasında duran emperyalist güçlerin kimler olduğunu iyi irdelemek gerekir. Görev, emperyalizme destek vermek değil, onu proleter dünya devrimi ile yıkmaktır.

Biz bunları söylediğimizde, birçok kez "hayalcilik"le, "gerçeklere gözlerimizi kapamak"la vb. vb. suçlanıyoruz! Proleter dünya devrimi mi kaldı? Bu savaşı proleter dünya devrimi ile engellemek mümkün olmadı, savaşı proleter dünya devrimine dönüştürmek de gerçekçi olası çözüm değil! O hâlde, somut olarak bir yanı desteklemek, ya da ne pahasına olursa olsun savaşın derhal durmasından yana tavır takınmak daha doğru olmaz mı vb. deniyor! Savaşın derhal durdurulması talebi doğrudur. Bu talep bizim de güncel talebimizdir. Ancak biz bununla sınırlamıyoruz kendimizi, bunun sorunun gerçek çözümü olmadığının bilincinde gerçek devrimci tavrın ne olması gerektiğini açıklıyoruz.

Yürüyen haksız bir savaşta, bir gücün yanında yer alma istemi, ufku emperyalizm tarafından çizilmiş, çözümü ancak emperyalist düzenin sınırları içinde arayan bu tip filisten

"gerçekliği" onu savunanlara severek, isteyerek bırakıyoruz. Bizim gerçekliğimiz, emperyalizmin çizdiği ufkun dışına çıkan, onun yıkılmasını temel alan devrimci bir gerçekliktir. Bu gerçeklik, tabii ki bugünkü güç dengesinde, öncelikle sorunun sübjektif yanı –yani uluslararası işçi sınıfının ve ezilen halkların bilinç ve örgütlenme düzeyi– ele alındığında, Kafkasya savaşının proleter dünya devriminin unsurları olacak iç savaşlara dönüştürülerek bitirilmesinin güncel olarak imkânsız olduğunu, bu haksız savaşın, yeni emperyalist savaşlara gebe emperyalist, gerici bir "barış"la günün birinde biteceğini gösteriyor.

Bundan bizim çıkardığımız sonuç ama ufukları emperyalizm tarafından çizilmiş filisten "gerçekçilerin" çıkardığı sonuçtan çok değişik. Bunların tersine biz, yığınlara bugün de yapılması gerekenin ne olduğunu söylemeyi; gerçek çözümün ne olduğunu göstermeyi ve bu savaş döneminde bunu her zamandan yoğun bir biçimde yapmayı görev görüyoruz.

Bugün, yalnızca bugünü ve çok yakın geleceği göz önüne alarak, yığınların nabzına göre şerbet veren ve bunu "gerçekçilik" diye adlandıran bir siyaset, evet yığınlarla biz komünistlerden daha geniş bağlar kurabilir, yığınların kuyruğuna takılabilir! Fakat böyle bir siyaset insanlığın geleceğini ipotek altına alan emperyalizmi yıkmada yol gösteremez, onlara önderlik edemez. Devrim, emperyalizmi, proleter dünya devrimi ile tarihin çöplüğüne gömmek, tüm insanlığın geleceği için tek gerçek alternatiftir. Ya emperyalizm devrimle yıkılacaktır; ya da o insanlığı tüm olarak yok olmaya götürecektir.

Gerçek budur. Gerçekçilik de bunu görmek, bunu göstermek, bunun gereğini yerine getirmektir.

Yazımızı Lenin'in sözleri ile bitirelim.

"Genel olarak, "ata topraklarının savunulması" ne demektir? İktisada, siyasete, vb. ilişkin bilimsel bir kavram mıdır? Hayır. Savaşı haklı göstermeyi amaçlayan, daha çok çarpıtılmış genelgeçer bir deyiş, bazen basitçe, dar kafalıca bir sözdür. Başka bir şey değil. Kesinlikle başka bir şey değil. "Haince" sözcüğü, dar kafalının "ata topraklarını savunuyoruz" diye yalvarıp yakararak herhangi bir savaşı haklı gösterebilmesinde söz konusu olabilir; oysa dar kafalının düzeyine inerek kendini alçaltmayan Marksizm, belli bir savaşın ilerici sayılıp sayılmayacağını, demokrasinin gerekleriyle proletaryanın çıkarlarına hizmet edip etmediğini ve bu anlamda haklı, meşru, vb. olup olmadığını belirlemek amacıyla, her savaşın tarihsel bir tahlilden geçirilmesini gerektirir.

Ata topraklarının savunulması sloganı çoğu zaman, ne yaptığını kavramaksızın, savaşın dar kafalıca haklı gösterilmesinden başka bir şey değildir; belli bir savaşın anlamını ve ne ifade ettiğini tahlil etme ve onu tarihsel perspektif içinde görme yeteneğine sahip olunmadığını ortaya koyar."

(...)

"Peki, bir savaşın "özü"nü nasıl tanımlayabilir, nasıl ortaya koyabiliriz? Savaş siyasetin devamıdır. Öyleyse savaş öncesinde güdülen siyaseti, savaşa yol açan, savaşı ortaya çıkaran siyaseti incelememiz gerekir. Bu siyaset emperyalist bir siyasete, yani mali-sermayenin çıkarlarını güven altına almak, sömürgelerle yabancı ülkeleri soymak, ezmek amacım güdüyorsa, o zaman bu siyasetten doğan savaş emperyalisttir. Eğer güdülen siyaset ulusal kurtuluş siyasetiyse, yani ulusa zulmedilmesine karşı olan yığın hareketinin ifadesiyse, o zaman bu siyasetten doğan savaş, ulusal kurtuluş savaşıdır."

"Dar kafalı, savaşın, "siyasetin devamı" olduğunu kavramaz; savaşta nelerin tehlikede olduğunu, savaşı hangi sınıfın verdiğini, hangi siyasal amaçlarla verdiğini düşünmeksizin, "düşman bize saldırdı", "düşman ülkemi istila etti" gibi kalıplarla yetinir." ("Emperyalist Ekonomizm, Marksizm'in Bir Karikatürü", Lenin, s.29-31, Sol Yayınları)

Trans-Kafkasya'da Ulusal Sorun

Çarlık Rusya'sında, Rus olmayan uluslar ve milliyetler üzerinde amansız ulusal baskı uygulanıyordu. Rus olmayan ulus ve milliyetlerin kendi dillerinde gazete, kitap yayınlamak, okullarda ana dilde eğitim yapmak yasaktı. Çarlık rejimi, ulusal kültürlerin gelişmesini boğmaya çalışıyor, Rus olmayan ulusları zorla Ruslaştırmaya çalışıyordu.

Büyük Sosyalist Ekim Devrimi, çok uluslu ve nüfusunun büyük çoğunluğu köylü olan bir ülkede zafere ulaştı. Ekim Devrimi, Rusya'da burjuva milliyetçiliğinin yerine proleter enternasyonalizmini; burjuvazinin önderliği yerine proletaryanın önderliğini pratikte geçirerek ulusal kurtuluş savaşlarında da yeni bir çağı açtı. Ekim Devrimi, emperyalizm çağında kapitalizmin bağrında ölümcül yara açan ilk devrim olarak tarihte yerini aldı.

Ekim Devrimi zafere ulaşmıştı ancak devrimin korunması tehlikede idi. Devrimi boğmak için iç savaş başlamıştı. Ekim Devrimi, on yedi emperyalist ve gerici devletlerin doğrudan askeri müdahalesi ile karşı karşıya kalmıştı. Sovyet hükümeti, bir yandan dıştan askeri müdahale ve Rusya'daki emperyalistlerin işbirlikçilerine karşı mücadele ederken, diğer yandan açlık ve yoksullukla boğuşuyordu. Böyle bir dönemde, Rusya'nın çevresinde yer alan Doğu ülkelerinin, emperyalistlerin bir saldırı üssü hâline gelmemesi için bunlarla kurulan dostluk ilişkilerinin hayati bir önemi vardı. 1920-1922 yılları arasında Sovyet hükümeti, Doğu ülkeleri ile diplomatik ilişkiler kurdu. 1921'de, Moğolistan, Afganistan, İran ve Türkiye ile dostluk antlaşmaları imzalandı.

Ekim Devrimi, burjuva hükümetin varlığına son vermişti. Ancak bir dizi kenar bölgede Menşevik-Sosyal Devrimci yönetimler varlığını sürdürüyordu. Kenar bölgelerin bağlı bulunduğu merkezi devlet artık yoktu. Kenar bölgeleri zoraki olarak bir devlet çatısı altında tutan otorite parçalanmıştı. Rusya'nın merkezinde iktidarı ele geçiren Bolşevikler, ilk işlerden biri olarak ezilen ulusların ayrılma hakkını tanıdıklarını ilan etmişlerdi. Merkezi otoritenin parçalanması, Bolşeviklerin güçlü olmadıkları tüm alanlarda, burjuvazinin önderliğinde ayrı ulusal devletlerin ortaya çıkması anlamına geliyordu. Kafkaslarda da böyle oldu. Ermenistan, Azerbaycan ve Gürcistan'da, emperyalistlerin desteklediği devletler ortaya çıktı!

Bu makalemizde, Ekim Devrimi'nin muazzam önemi, kazanımları vb. üzerinde durmayacağız. Ulusal sorunun çözüm yöntemini pratikte gösteren, Ekim Devrimi'nin Kafkaslardaki sonuçları üzerine durmak istiyoruz. Ekim Devrimi'nin Trans-Kafkasya sorununu nasıl çözdüğünü, birbirlerini boğazlayan Kafkasya halklarının, kardeşçe yaşadığı bir sürece nasıl ulaştıklarını anlatmak istiyoruz.

Ermenistan

Bugünkü Ermenistan sınırları 1828-1829 Osmanlı-Rus savaşına dayanmaktadır. Bu savaşta, Çarlık ordusu Kafkas cephesinde Ahıska, Ardahan, Posof, Erivan, Kars ve Erzurum'u ilhak etti. Erivan, Rus TransKafkasya'sının yönetim bölgesine katıldı. Ermeniler Trans-Kafkasya'da hep vardılar.

Mayıs 1918'de "Ermenistan Demokratik Cumhuriyeti" ilan edildi. İktidarda olan parti "Taşnakzutyun" (Taşnaklar) Partisi idi. Ermenistan'da iktidarda olan Taşnaklar, sınırlarını genişletmek istiyordu. Taşnak Ermenistanı'yla, Türk devleti arasında savaş tehlikesi ortaya çıkmıştı. Sovyet hükümeti, Türk hükümetine, askeri bir çatışmadan ka-

çınmasını ve Türkiye ile Ermenistan arasındaki sınırın diplomatik görüşmeler yoluyla belirlenmesini önerdi. Sovyet hükümetinin arabuluculuk önerisini, Türk hükümeti kabul etti.

İtilaf (1907'de, Fransa-İngiltere-Rusya bir üçlü İtilaf, Antant'ı kurdu. 1914'te savaşın başlaması ile birlikte İtalya'da Antant'a katıldı. İtilaf denilince Birinci Dünya Savaşı'nın galipleri anlaşılmalıdır.) devletleri ise Ermenistan-Türkiye arasında savaş çıkması için kışkırtıcılık yapıyorlardı. İtilaf devletleri, Sovyet Rusya ve Türk hükümeti arasındaki görüşmelere engel olmaya çalışıyor, Sevr Antlaşması'nın koşullarını yumuşatarak Türkiye'yi yanlarına çekmeye çalışıyordu. İtilaf devletlerinin bütün bu çabaları Bolşevik Devrimi boğmak içindi.

Mayıs 1920'de Ermenistan'da, Sovyet iktidarının kurulması için kitlesel gösteriler yapılmaya başlandı. General Denikin birlikleri, Kızıl Ordu tarafından bozguna uğratıldı. Ermenistan'da 1 Mayıs gösterileri, silahlı ayaklanmaya dönüştü. 8 Mayıs 1920'de, Gümrü'de, Musayelyan başkanlığında bir Askeri Devrim Komitesi kuruldu. Askeri Devrim Komitesi 10 Mayıs'ta, Taşnak hükümetinin yıkıldığını, iktidarın Sovyet işçiköylü ve asker delegelere geçtiğini ilan etti. Kars, Sarıkamış ve diğer kentlerde de silahlı ayaklanmalar patlak verdi. 11 Mayıs'ta, Kars ve Sarıkamış'ta Sovyet egemenliği ilan edildi. Gukas Gukasyan, Askeri Devrim Komitesi'nin başkanı oldu. Taşnak hükümeti, emperyalistlerin de desteği ile yeniden harekete geçerek ayaklanmaları—yenilgiye uğrattı. 12 Mayıs'ta Taşnaklar yeniden Ermenistan'da egemenliği sağladı.

Taşnak Ermenistan'ı ile Türk devleti arasında ilk çatışmalar Eylül 1920'de başladı. Taşnak hükümeti, Sevr Anlaşması ile Ermenistan'dan ayrılan alanları tekrar ele geçirmek istiyordu. Dört gün süren çatışmalarda Taşnak hükümeti hedefine ulaşamadı. Türk devleti, Eylül sonunda karşı saldırıya geçerek Sarıkamış ve Merdenek'i ele geçirdi. Sovyet hükümeti, savaşın başlamasından sonra yeniden arabulucu olma önerisini getirdi ve sınır anlaşmazlıklarının barışçıl yolla çözülmesini önerdi. Her iki taraf ta Sovyet hükümetinin önerisini reddetti. Sovyet önerisinin reddedilmesinin geri planında, İtilaf emperyalistlerinin her iki tarafı kışkırtması yatıyordu.

1920 Ekim'in sonunda yeniden saldırıya geçen Türk ordusu Kars'ı alarak, Gümrü demiryolunun kontrolünü de ele geçirdi. Ermenistan ateşkes önerdi ancak Türk devletinin ateşkes şartları çok ağır olduğundan, Ermenistan savaşa devam kararı verdi.

Türk birliklerinin Ermenistan içlerine doğru ilerlemesi üzerine, Rusya Sovyet Federatif Sosyalist Cumhuriyeti (RSFSC) Dışişleri Bakanlığı Halk Komiserliği, Ermenistan ve Türkiye hükümetlerine 11 Kasım tarihli bir mektup gönderdi. Mektupta, savaşa derhal son verilmesi ve sınır anlaşmazlıklarının barışçıl yolla çözülmesi önerildi. Sovyet hükümeti, aynı zamanda Taşnak hükümetinden Kızıl Ordu birliklerinin Ermenistan'a girmesine izin verilmesini talep etti. Kızıl Ordu'nun Ermenistan'a girme önerisi reddedildi. Sovyet hükümetinin arabulucu olma önerisini hem Ermenistan hem de Türkiye reddetti.

Kafkasya'da savaş tehlikesinin yükseldiği bir durumda, Kuzey Ermenistan'da önemli gelişmeler oldu. Taşnak hükümetine karşı silahlı bir ayaklanma patlak verdi. 29 Kasım 1920'de, Kuzey Ermenistan'da Ermeni Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nin geçici hükümeti ilan edildi ve Devrim Komitesi kuruldu. 2 Aralık'ta, Kızıl Ordu birliklerinin desteğinde Erivan ele geçirildi. Taşnak yöneticiler kaçtı, askeri birlikler teslim oldu. Aynı gün, Sovyet Ermenistan'ı geçici hükümeti, RSFSC ile Ermenistan'ın bağımsızlığının tanındığı bir antlaşma imzaladı. Ermenistan'daki bu gelişmeler üzerine Türk askeri komutanlığı, Taşnaklara tam bir teslim alma anlamına gelen Gümrü anlaşmasını dikte ettirdi. Taş-

naklar, Gümrü Antlaşması'nın Sovyet Ermenistan ile Türkiye arasında bir anlaşmazlığa yol açacağının hesabını yapmışlardı!

Taşnakların Türk Askeri Komutanlığı ile imzaladığı Gümrü antlaşması, Ermenistan, Azerbaycan ve Sovyet Rusya hükümeti tarafından kabul edilmedi. 10 Ekim 1920'de Sovyet Ermenistan hükümeti, Türk hükümetine nota verdi. Bu notada; Gümrü Antlaşması'nın ve İtilaf Devletleri'ne karşı ortak savaşımda dostluk konusunda yeni bir antlaşma imzalanmasını önerdi. Bu notada şöyle deniliyordu:

"Ermenistan Sovyet hükümeti, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin, Ermenistan'daki devrimci dönüşümü ve şimdiye kadar emperyalist İtilaf'ın maşası olan ülkemizde Sovyet iktidarının kurulmuş olduğu haberini sevinçle aldığından kuşku duymamaktadır. Şimdiden sonra Türkiye ve Ermenistan halkları arasında her türlü düşmanca çatışma olasılığının ortadan kalktığına, halklarımız arasında karşılıklı adil hakların kabul edilmesi ve her halkın özgürce ve engelsiz gelişmesinin sağlanması temelinde yeni ilişkiler kurulacağına Sovyet hükümeti sarsılmaz bir inanç beslemektedir. Savaşların ve katliamların kanlı hayaletlerini taşıyan karanlık geçmiş ortadan kalkmalı, yerini halklarımızın kardeşçe dayanışmasına bırakmalıdır.

Sovyet hükümeti, Taşnaklarla imzalanmış antlaşmanın geçersizliğini kabul etmenizi beklemekte ve her iki halk arasında yeni ilişkilerin bir an önce kurularak ahalinin barış koşullarına kavuşması için, Ermenistan'daki devrimci dönüşümün yarattığı koşullarda yeni bir antlaşma üzerinde çalışmak amacıyla bir an önce bir konferans toplanmasını önermektedir." ("Mondros'tan Lozan'a Türkiye Ulusal Kurtuluş Savaşı Tarihi 1918-1923, A. M. Şamsutdinov, s.200, Doğan Kitap, 1999 İstanbul)

Ermenistan Sovyet hükümeti ayrıca, işgal edilmiş Ermenistan topraklarındaki Türk Askeri Komutanlığı'nın faaliyetlerinin eski uzlaşmaz düşmanlık politikalarının bir devamı olduğunu belirtiyordu. Notada; Türk askerlerinin işgal edilmiş topraklardaki çapulcu faaliyetleri tek tek sıralanıyor, bu çapulcu eylemlere son verilmesi talep ediliyordu. Ermenistan halkıyla dostça ilişkiler kurulması çağrısı yapılıyordu.

Ermenistan Sovyet hükümetinin taleplerinin aynısını Sovyet Rusya hükümeti de öne sürüyordu. Sovyet Rusya hükümeti, Türk birliklerinin Gümrü'yü ve Kars yöresinin kuzey ve doğu bölgelerinde bulunan diğer noktaları bir an önce boşaltmasını, Sovyet Ermenistan ve Türkiye arasında barışın sağlanmasını ve Türkiye'nin halkların kendi yazgılarını belirleme ilkesine saygı göstermesini istiyordu. Türk hükümeti ise, Gümrü Antlaşması'nın gözden geçirilmesi talebini reddediyordu. Türk hükümeti, Gümrü işgalinin yanı sıra Batum'u da işgale hazırlanıyordu. Türk hükümeti ile anlaşmazlıkların nasıl giderildiğini biraz aşağıda anlatacağız.

1926 nüfus sayımına göre Ermenistan'ın nüfusunun ulusal dağılımı şöyleydi:

	Nüfus	Oran
Ermeniler	743.571	%84,5
Azeriler	76.870	%8,7
Ruslar	19.548	%2,2
Kürtler	15.262	%1,7
Ukraynalılar	2.826	%0,3
Asuriler	2.826	%0,3
Yunanlılar	2.980	%0,3
Gürcüler	300	%0,0
Diğerleri	880.464	%1,9
Toplam	880.464	%100

(Rusya Federasyonu'nda ve Trans-Kafkasya'da Etnik Çatışmalar", Hazırlayan Fahrettin Çiloğlu, s.133, Sinatle Yayınları, Nisan 1998, İstanbul)

Azerbaycan

Azeriler, Asya'dan birbirini izleyen göç dalgalarıyla gelen Türk halkların, asimile

olmuş yerli Kafkas gruplarıdır. Azeri ismi 1900'lerin başlarında Trans-Kafkasya'daki Müslüman bölge halkları için kullanılmış, sonunda bugünkü Azeriler için resmi bir sıfat olarak kabul edilmiştir.

Mayıs 1918'de, Mehmet Emin Resulzade önderliğinde "Azerbaycan Cumhuriyeti" kuruldu. Azerbaycan'da "Mussavat" Partisi iktidarı, Ekim Devrimi ve iç savaş döneminde karşı devrimci bir rol oynuyordu. Nisan 1920'de, Azerbaycan işçi ve köylülerinin ayaklanması ve Kızıl Ordu'nun da desteği ile karşı devrim iktidarı yıkıldı. 28 Nisan 1920'de Azerbaycan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti kuruldu ve 5 Aralık 1936'ya kadar Trans-Kafkasya Sosyalist Sovyet Cumhuriyetleri Federasyonu'na bağlı kaldıktan sonra Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'ne (SSCB) katıldı.

Azeriler, çok sayıda yerel Türk diyalekti ve alt diyalekti konuşmaktadır. 1929'a kadar Arap harfleri ile yazılan Osmanlı Türkçesi'ne yakın Bakü lehçesi kullanılıyordu. 1939'da Kiril alfabesine geçildi. Azeriler, çoğunlukla Şii Müslümanlardır. Azerbaycan'da birçok azınlık yaşamaktadır. Azınlıklar, Talişler, Kürtler, Udinler, Ermeniler ve İngilolar'dır.

1926 Azerbaycan nüfusunun ulusal dağılımı şöyleydi:

	Nüfus	Oran
Azeriler	1.437.977	%62,1
Ermeniler	282.004	%12,2
Ruslar	220.545	%9,5
Dağıstan Halkları	71.919	%3,1
Yahudiler	30.848	%1,3
Tatarlar	9.948	%0,4
Ukraynalılar	18.241	%0,8
Gürcüler	9.452	%0,4
Tatlar	28.443	%1,2
Diğerleri	205.194	%8,9
Toplam	2.314.571	%100

(Age., s.136)

Artsakh (Dağlık Karabağ)

Dağlık Karabağ'ın kelime anlamı, Rusça "dağlık" demek olan Nagorno ve Türkçe "kara bahçe" anlamına gelen Karabağ kelimelerinden oluşmaktadır. Rusya 1813'te Dağlık Karabağ'ı işgal ettiğinde, nüfus ağırlıklı olarak Ermeni'ydi. Trans-Kafkasya, Rusya tarafından işgal edildikten sonra Osmanlı topraklarında ve İran'da yaşayan çok sayıda Ermeni Dağlık Karabağ ve Azerbaycan'ın kuzeyine yerleşti.

Dağlık Karabağ sorunu, Rusya Komünist Partisi'nin Kafkas Bölgesel Komitesi tarafından çözüldü. Kafkas Bürosu Stalin önderliğinde 4 Temmuz 1921'de toplandı. Stalin'in oy hakkı yoktu. Kafkas Bürosu'nda Orjenikidze, Nerimanov, Myasnikyan, Makaradze, Kirov, Orakelaşvili, Nazaretyan ve Figatner vardı. Oturumda Dağlık Karabağ sorunu tartışıldı. Tartışmalar sonucunda nihai bir karar alınamadı. 5 Temmuz'da, Kafkas Bürosu yeni bir toplantı yaptı. Toplantıda, Stalin'in yanı sıra Azerbaycan Dışişleri Komiseri Hüseyinov da bulundu. Dağlık Karabağ'ın Azerbaycan ile olan daimi bağlantısı göz önünde bulundurularak Dağlık Karabağ'a, merkezi Şuşa olmak üzere geniş bir özerklik tanındı. Dağlık Karabağ'ın Azerbaycan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti içinde kalmasına karar verildi. Bu karara dört üye lehte oy kullandı, üç üye ise çekimser kaldı. Böylece Dağlık Karabağ sorunu, Kafkas Bürosu tarafından bir sonuca bağlanmış oldu. Dağlık Karabağ Özerk Bölgesi kurulduktan bir ay sonra özerk bölgenin sınırları belirlendi. Özerk bölgenin ismi, Bakü'nün Bolşevik komiseri Stepan Şahumyan'ın adını alarak Stepanakert oldu. 1926 Sovyet nüfus sayımına göre; Dağlık Karabağ'ın nüfusu 131.500 idi. Nüfusun %94,4'ünü Ermeniler, %5,6'sını Azeriler oluşturuyordu.

1989 savaşından sonra, Artsakh etrafındaki Azerbaycan'a ait kimi topraklar işgal

edilerek, Dağlık Karabağ'ı Ermenistan'dan ayıran koridor kapatıldı. 2017'de yapılan referandumda Dağlık Karabağ olan isim Artsakh Cumhuriyeti olarak değiştirildi. Ermenistan dâhil hiçbir ülke Artsakh Cumhuriyeti'ni devlet olarak tanımamaktadır. Başkanlık sistemi ile yönetilen Artsakh Cumhuriyeti'nin başkanı Arayik Harutyunyan'dır.

Nahcivan

Nahcivan Özerk Sosyalist Cumhuriyeti, Sovyet hükümeti ile Türk hükümeti arasında imzalanan "Kardeşlik ve Dostluk Antlaşması" ile Özerk Cumhuriyet olması kararlaştırıldı. 9 Şubat 1924'te, Azerbaycan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'ne bağlı olması kararlaştırıldı.

Gürcistan

Gürcü ulusu, dil açısından birbirleriyle ilişkili, ama toprak temelinde farklı toplulukların bir karışımıdır. 1783-1878 dönemi arasında Rus İmparatorluğu adım adım Gürcistan topraklarını işgal etti. Ekim Devrimi ertesinde 1918-1921 arası dönem Menşeviklerin Gürcistan'daki iktidar dönemidir. Birinci Dünya Savaşı'nı sonlandıran l921 Paris Konferansı'nda, Gürcistan 22 Batılı ülke tarafından bağımsız bir devlet olarak tanındı. Menşevikler, Gürcistan'ı Ekim Devrimi'ni ortadan kaldırmanın bir üssü hâline çevirdi. Menşevikler, Alman-İngiliz emperyalizmi ile işbirliği yaptı. Emperyalistlerin Beyaz Ordu'ya yaptığı yardımlar, Gürcistan topraklarından geçiyordu. Menşevikler, Gürcistan'daki ulusal azınlıklara baskı uyguluyor, milliyetçiliği geliştiriyor ve Ermenistan'a saldırılar düzenliyordu.

Türk hükümeti, 1921 başlarında Gürcistan Menşevik hükümetine bir ültimatom vererek, Artvin-Ardahan bölgelerinin boşaltılmasını istedi. Gürcistan Menşevikleri, Sovyet Rusya'ya karşı düşmanca bir siyaset izliyordu. Ancak Menşevikler son günlerini yaşıyordu. 25 Şubat 1921'de Menşeviklerin iktidarı devrildi, Gürcistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti ilan edildi. Menşevikler giderayak Batum, Ahıska ve Ahılkelek'in Türk birliklerince işgalini kabul ettiler.

Ekim Devrimi sonrasında, Gürcistan'da üç azınlığa bölgesel özerklik verildi. Osetler, Abhazlar ve Acaralılar. Güney Osetya Özerk Bölgesi, 20 Nisan 1922'den itibaren Gürcistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'ne bağlı olan özerk bir bölge idi.

Kasım 1989'da Güney Osetya, Özerk Sovyet Cumhuriyeti kurma kararı aldı. Güney Osetya'nın kararını tanımayan Gürcistan ile Güney Osetya arasında ilk çatışmalar başladı. Ocak 1990'a kadar çatışmalar sürdü. Eylül 1990'da, Güney Osetya bağımsızlığını ilan etti. Bağımsızlığın ilanı ile birlikte Gürcistan askeri Osetya'ya girdi. 2 bin Osetya'lı öldürüldü. 100 bin kadar Osetya'lı Kuzey Osetya'ya (Rusya) kaçmak zorunda kaldı. Nisan 1991'de Gürcistan, SSCB'den ayrıldığını ilan etmenin yanı sıra Güney Osetya'nın özerk bölge statüsüne de son verdiğini açıkladı. Güney Osetya, Eylül 1991'de, yeniden bağımsızlığını ilan ettiğini açıklaması üzerine savaş yeniden başladı. Gürcistan 1991-92, 2004 ve 2008'de Güney Osetya'yı ilhak etmek istedi. Osetya'nın arkasında yer alan Rusya'nın desteği ile Güney Osetya "bağımsız"lığını kazandı! 2017'de, Güney Osetya Cumhuriyeti adını aldı. Kimi ülkeler (Rusya ve onun yandaşı 4 devlet tarafından: Nikaragua, Venezuela, Nauru ve Suriye) Güney Osetya Cumhuriyeti'ni devlet olarak tanımaktadır.

Abhazya, 1921'de, Abhazya Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti altında bağımsız bir Sovyet Cumhuriyeti oldu. 1922'de, Gürcistan'la birlikte Trans-Kafkasya Sovyet Federatif Sosyalist Cumhuriyeti içinde yer aldı. 1931'de, Ab-

hazya Özerk Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti adını aldı. Abhazya'da,1990'ların başındaki savaşın ardından bağımsızlık yanlısı güçler egemen bir konuma geldi. 1992'de başlayan Gürcistan-Abhazya savaşı Mayıs 1994'te ateşkesle sonuçlandı. Abhazya Özerk Cumhuriyeti, Rusya'nın desteği ile 1994'te bağımsızlığını ilan etti. Başkenti Sohum'dur. Kimi ülkeler (Rusya, Nikaragua, Venezuela, Nauru) Abhazya Özerk Cumhuriyeti'ni devlet olarak tanımaktadır.

Temmuz 1921'de, Acara Özerk Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti kuruldu. Gürcistan'ın güney batı kesiminde yer alan Acara Özerk Cumhuriyeti, Gürcistan'a bağlıdır. Başkenti Batum'dur.

1926 Gürcistan nüfusunun ulusal dağılımı şöyleydi:

	Nüfus	Oran
Gürcüler	1.788.186	%67,1
Abhazlar	56.847	%2,1
Ermeniler	307.018	%11,5
Ruslar	96.085	%3,6
Azeriler	137.921	%5,2
Osetler	113.298	%4,2
Yunanlılar	54.051	%2.0
Ukraynalılar	14.051	%0,6
Kürtler	10.217	%0,4
Yahudilar	30.159	&1,1
Asuriler	2.904	%0,1
Diğerleri	55.452	%2,1
Toplam	2.666.494	%100

(Age., s.176)

Moskova Dostluk ve Kardeşlik Antlaşması

1920 Şubat'ında Türk hükümeti, Sovyet hükümetine Bakü'de bir Türk-Sovyet konferansı toplanmasını önerdi. Sovyet hükümeti öneriyi olumlu bularak konferansın Moskova'da toplanmasını Türk hükümeti de kabul etti.

Sovyet-Türk Konferansı, 26 Şubat 1921'de Moskova'da toplandı. "Dostluk ve Kardeşlik Antlaşması"nın hazırlanması için siyaset, hukuk ve redaksiyon komisyonları kuruldu. Komisyonlarda, sınır, sömürge halkların ulusal bağımsızlık savaşları, ticaret, ekonomi, Karadeniz ve Boğazlar vb. sorunlar ayrıntılı olarak görüşüldü. 16 Mart 1921'de Sovyetler Birliği ile Türkiye arasında "Dostluk ve Kardeşlik Antlaşması" imzalandı. "Dostluk ve Kardeşlik Antlaşması", bir önsöz, 16 madde ve üç ekten oluşmaktadır. (Bkz. "Türkiye'nin Siyasal Antlaşmaları", Mehmet Soysal, cilt 1, s.32-38, Türk Tarih Kurumu, İkinci Baskı, 2000 Ankara)

Antlaşma'nın girişinde şöyle deniyor: *"Ulusların kardeşliği ve halkların kendi yazgılarını özgürce belirleme hakkını tanımak konusunda anlaşan Türkiye Büyük Millet Meclisi hükümeti ile Rusya Sovyet Fedaratif Sosyalist Cumhuriyeti hükümeti, genişleme ve istila siyasetine karşı olan savaşımlarındaki dayanışmaların ve iki ulustan birinin karşılaşacağı zorlukların ötekinin durumunu da ağırlaştıracağını bilerek, aralarında her zaman dostluk ilişkilerinin ve her iki ulusun karşılıklı çıkarlarına dayanan sürekli dostluk bağlarının yerleşmiş olmasını görmek özlemiyle bir Dostluk ve Kardeşlik Antlaşması yapmağa karar vermişler ve bu amaçla aşağıda yazılı yetkili temsilcilerini seçmişlerdir."*

Antlaşma'da; her iki ülkenin, bir başka ülkeye zorla kabul ettirilen herhangi bir barış antlaşmasını ya da uluslararası sözleşmeyi kabul etmeyeceği belirtiliyordu. Sovyet hükümeti, 28 Ocak 1920'de Meclis-i Mebusan'da kabul edilen "Ulusal Ant"ın yasallığını kabul ediyordu. Türkiye'de TBMM'de onaylanmayan uluslararası sözleşmelerin geçersizliğini kabul ediyordu. Birinci Madde de aynı zamanda Türkiye-Sovyet Rusya'sı arasındaki sınırlar da çiziliyordu.

1918'e kadar Trans-Kafkasya sınırları içinde bulunan Kars, Ardahan ve Artvin, Türkiye'ye bırakılıyordu. Batum ise Gürcistan'a veriliyordu.

3. Madde'de; *"Nahcivan kesiminin koruyuculuk hakkını üçüncü bir devlete hiçbir zaman bırakmamak koşulu ile Azerbaycan koruyuculuğunda özerk bir bölge oluşturulması konusunda anlaşmış"* oldukları belirtiliyordu.

5. Madde'de, Karadeniz Boğazları için uygulanacak düzen, sadece Karadeniz kıyısında sınırı bulunan ülkeler arasında toplanacak bir konferansta saptanacağı tespiti yapılıyordu. 6. Madde de, Çar ve padişah hükümetlerince daha önce imzalanmış tüm antlaşmalar, karşılıklı çıkarlara uymadıklarından geçersiz sayılıyordu.

8. Madde'de, her iki ülkenin, kendi topraklarında, diğer ülkenin ya da onun bir bölümünün hükümeti olma rolüne yeltenen örgüt ya da grupların oluşmasına karşılıklı olarak izin vermeyeceği açıklanıyordu.

9. Madde'de, her iki ülke arasında demiryolu, telgraf ve diğer iletişim araçlarının geliştirilmesi ile iki ülke arasında her iki ülkenin yürürlükteki yasalarına uygun olmak koşuluyla insan ve mal taşımının özgürce yapılması için gerekli tüm önlemlerin alınacağı belirtiliyordu. Diğer maddelerde öne çıkanlar şöyledir:

Her iki ülkenin yurttaşları, ulusal savunma yükümlülüğü dışında, bulunduğu ülkenin yasalarından doğan tüm haklara sahip olmaktadır. Her iki ülke, kendi ülkesinde bulunan diğer ülke yurttaşlarına en büyük ölçüde elverişli koşullar sağlama ilkesini uygulamayı kabul ediyordu.

1918'e kadar Rusya sınırları içinde bulunan Kars, Ardahan ve Artvin'de yaşayan halkların, eşyalarını, mallarını alarak Türkiye'den özgürce ayrılma hakkına sahip olduğu tespit ediliyordu. Aynı hak Batum'da yaşayanlar içinde geçerli sayılıyordu.

Sovyet hükümeti, Rusya'dan Türkiye'ye dönmek isteyen tüm savaş tutsaklarını ve savaş sırasında alıkonulmuş Türk yurttaşlarını Türkiye'nin sınırına getirmekle yükümlü kılınıyordu.

Her iki ülkenin kısa zamanda elçilik, ekonomi, mali ve diğer sorunları düzenleyen antlaşmalar imzalanması taahhüt ediliyordu. Sovyet hükümeti, Trans-Kafkasya Cumhuriyetlerine ilişkin olarak, bu antlaşmanın doğrudan onlarla ilgili maddelerinin bu cumhuriyetlerce kabulü için gerekli girişimlerde bulunma görevini üzerleniyordu.

Bu anlaşma, 16 Mart 1921'de imzalandı. Anlaşmanın yürürlüğe girmesi için onaylanması gerekiyordu. Onaylanmış metinlerin Kars'ta karşılıklı takas edileceği karara bağlandı.

"Dostluk ve Kardeşlik Antlaşması", Trans-Kafkasya halklarının savaştan kurtularak barışçıl yaşama geçme olanağını sağladı. Sovyet Rusya'nın müdahalesi olmasaydı, Ermenistan'da Sovyet Cumhuriyeti kurulmasaydı, Ermenistan, Türkiye tarafından işgal edilecekti. Taşnak hükümeti, Türkiye'nin saldırıları karşısında tam bir teslimiyet belgesi olan Gümrü antlaşmasını imzalamıştı. Lenin *"bizi Kafkasya'daki sonsuz savaşlardan kurtaran Türklerle barış anlaşmasını birkaç gün önce imzaladığımızı biliyorsunuz"* tavrını takınmaktadır ("Seçme Eserler", Lenin, cilt IX, s.180, İnter Yayınları, Mayıs 1997, İstanbul)

Diğer bir sorun da şudur: Moskova-Türkiye Antlaşması'nın üzerinden yüz yılı aşkın bir zaman geçmiştir. Kimi çevreler, "Kardeşlik ve Dostluk Antlaşması" ile Sovyet Rusya'nın, Türkiye'ye birçok taviz verdiğini iddia etmektedir! Bu bakış açısı 1917-1922 arası dönemde, Bolşevik devrimin içinde bulunduğu koşulları kavramayan, Bolşevik devrimi boğmak için İtilaf emperyalistlerinin manevralarını atlayan, Rusya'ya komşu olan ülkelerin Sovyet Rusya'sına karşı askeri bir üs hâline getirilmesi çabalarını görmeyen yaklaşımlardır. Yapılan her antlaşma bel-

li tavizleri içerir, içermek zorundadır. Tıpkı Bolşeviklerin Brest Litovsk'de yaptığı anlaşma gibi. Eğer savaşacak gücünüz yoksa belli tavizlerle antlaşmalar imzalamak doğrudur. Bu bağlamda Lenin'in tavrı öğreticidir:

"Türkiye hususunda Antant devletleri, Türkiye ile Batı Avrupa ülkelerinin ilişkilerinin bir ölçüde normalleşmesini olanaksız kılmak için her şeyi yaptılar. Bu durum, Sovyet iktidarının sağlamlaşmasıyla bağ içinde, burjuvazinin bütün karşı etkilerine ve entrikalarına rağmen, Rusya'yı çepeçevre saran burjuva ülkelerin varlıklarını sürdürmelerine rağmen, Rusya'nın Doğu'nun ezilen uluslarıyla ittifakının ve dostluk ilişkilerinin güçlenmesini gittikçe daha çok garanti ediyor, çünkü tüm politikadaki en önemli olgu, muzaffer devletler arasına girme şansını elde edememiş halklara karşı emperyalist şiddet kullanımıdır ve emperyalizmin bu dünya politikası bütün ezilen halkların yakınlaşmasına, ittifakına, dostluğuna yol açmaktadır. Bu bakımdan Batı'da daha Avrupaileşmiş devletlerle ilgili olarak da elde ettiğimiz başarı, dış politikamızın bugünkü temellerinin doğru olduğunu ve uluslararası durumumuzun iyileşmesinin sağlam bir zemine sahip olduğunu göstermektedir. Barışseverlik politikamızı sürdürür ve belli tavizler verirken (ve bir savaştan kaçınmak için bu tavizleri vermek zorundayız), elbette her zaman şu ya da bu devletle aramızı açabilecek olan emperyalistlerin bütün entrikaları ve planlarına rağmen politikamızın temel çizgisi ve emperyalist politikanın en içsel özünden kaynaklanan başlıca çıkarların kendi paylarına düşeni yapacağından ve RSFSC'ye artan sayıda komşu devletle daha sıkı ilişkiler kurmak için daha çok vesile sunacağından eminiz..." ("Ulusal ve Sömürgesel Ulusal Sorun Üzerine", Lenin, s.594, İnter Yayınları, Aralık 1998, İstanbul)

20 Mart 1921'de, Tüm Rusya Merkez Yürütme Kurulu olağanüstü oturumunda "Kardeşlik ve Dostluk Antlaşması" onaylandı. 29 Mart 1921'de, "Kardeşlik ve Dostluk Antlaşması" TBMM'de okundu. Türk tarafında Antlaşma'ya karşı çıkanlar vardı. İtilaf emperyalistleri ile uzlaşmak ve padişahlık rejiminin korunması gerektiğini söyleyenlerin sayısı az değildi. "Kardeşlik ve Dostluk Antlaşması" ancak dört ay sonra 22 Temmuz 1921'de TBMM'de onaylandı. Mecliste yapılan oylamada, 201 kişi lehte, beş kişi aleyhte oy verdi, bir kişi ise çekimser kaldı.

Türk Tarafı Antlaşmanın Uygulanmasına Ayak Diretiyor

Kâzım Karabekir komutasındaki Türk Doğu Ordusu, Türk askeri birliklerinin Sovyet Ermenistan'ından geri çekilmesini sorun yapmak istiyordu! Hatta Batum'u işgal etmek için Kâzım Karabekir sinyaller veriyordu! "Dostluk ve Kardeşlik Antlaşması" ile "Gümrü Antlaşması" geçersiz kılınmıştı. Türk tarafı ise Ermenistan'la ayrı bir antlaşmanın imzalanmasını istiyordu. Türk askeri, Gümrü'nün boşaltılmasına yanaşmıyordu. Kazım Karabekir, Sovyet Ermenistan hükümetine, Türk birliklerinin Gümrü'de kalacağını ve gerekirse Ermenistan'la savaşacağını ima ediyordu! Ermenistan'la savaş aynı zamanda Sovyet Rusya ile savaş demekti.

Sovyet Dışişleri Halk Komiseri Çiçerin, 8 Nisan 1921 tarihli notasında, "Gümrü Antlaşması"nın uygulanmasını istemenin, Moskova'da imzalanan "Kardeşlik ve Dostluk Antlaşması"nın bozulmasını istemek anlamına geldiğini belirterek şöyle diyordu: *"Türk ordusu, Doğu Cephesi birliklerinin, Kafkasya'da başka hangi askeri güce karşı denge sağlanmasının düşünüldüğünü anlamak kolay değil. Bu bölgedeki diğer askeri güç, sadece Sovyet Cumhuriyetleri Birleşik Kızıl Ordusu olduğuna göre, Savunma bakanının kanısınca, Türk ordusunun Sovyet güçlerine düşman bir güç olarak çalışacağı ve onların askeri güçlerinin karşısında yer alma amacını taşıyacağı sonucu çıkmakta-*

dır." ("Mondros'tan Lozan'a Türkiye Ulusal Kurtuluş Savaşı Tarihi 1918-1923, A. M. Şamsutdinov, s.214, Doğan Kitap, 1999 İstanbul)

11. Kızıl Ordu Komutanı, 13 Nisan 1921'de Kazım Karabekir'e gönderdiği ültimatomda şöyle diyordu: *"Önümüzdeki yakın günlerde ortaya çıkabilecek ve ordularımızın dostluk ve birliği üzerinde son derece ağır sonuçlara yol açabilecek üzüntü verici anlaşmazlıklardan kaçınmak için Gümrü bölgesinin bir an önce temizlenmesi ve Türk birliklerinin Moskova Antlaşması'nca belirlenen hattın gerisine çekilmesi için emir vermenizi rica ederim. Birliklerin boşaltılmaya başlandığı haberini almazsak, büyük bir üzüntüyle, Kızıl Ordu birliklerinin yukarda belirtilen bölgelere girmesi emrini vermek zorunda kalacağım ve bunu izleyebilecek olayların sorumluluğunu taşımıyorum."* (Age., s.215) Bu ültimatom üzerine Türk askeri birlikleri 22 Nisan 1921'de, Gümrü'yü boşalttılar. Geri çekilme esnasında, devlet daireleri ve kişilere ait mallar yağmalandı. Barut depoları havaya uçuruldu. Doğu Cephesi Komutanlığı, barut depolarının uçurulmasının sorumluluğunu Taşnaklara yükledi!

Trans-Kafkasya Sovyet Cumhuriyetleri ile Yapılan Antlaşma

"Dostluk ve Kardeşlik Antlaşması"nın XV. Maddesi uyarınca, bir Trans-Kafkasya-Türkiye Konferansı'nın düzenlenmesi için diplomatik görüşmeler başladı. Trans-Kafkasya Sovyet Cumhuriyetleri bu görüşmelerde, Türkiye'yle tüm Trans-Kafkasya Cumhuriyetleri arasında tek bir antlaşma imzalanması yönünde görüş ortaya koydular. Türk tarafı (O sırada Trans-Kafkasya Federasyonu henüz kurulmamıştı) ise, üç ülke ile tek bir anlaşmanın imzalanmasının hukuksal olarak mümkün olmadığı gerekçesiyle, Azerbaycan, Ermenistan ve Gürcistan'la ayrı ayrı antlaşmalar imzalamak istiyordu. Trans-Kafkasya Cumhuriyetleri, Türk hükümeti ile yaptıkları görüşmeler sonucunda tek bir antlaşmanın yapılması konusunda anlaştılar.

Trans-Kafkasya-Türkiye Konferansı, Rusya Sovyet Federatif Sosyalist Cumhuriyeti temsilcisi Ganetskiy'nin de katılmasıyla, 26 Eylül 1921'de Kars'ta başladı. "Türkiye Trans-Kafkasya Cumhuriyetleri Dostluk Antlaşması", 13 Ekim 1921'de imzalandı. Kars Antlaşması, içerik bakımından hemen hemen Moskova Antlaşması'nın bir benzeriydi. Bu antlaşma, 20 maddeden ve üç ekten oluşuyordu. Moskova Antlaşması'ndan farklı olarak Kars Antlaşması'nda bazı yeni maddeler de vardı.

En önemli yenilik şuydu: Antlaşmanın birinci maddesinde daha önce (Azerbaycan, Gürcistan, Ermenistan) burjuva cumhuriyetlerin yaptığı antlaşmalar geçersiz sayılıyordu. Taşnakların imzaladığı teslimiyet antlaşması Gümrü'de tarihe karışıyordu. Birinci Madde, Türk-Sovyet Antlaşması'nı kapsamına almıyordu. Birinci maddeyle 1918-1920 yıllarında Trans-Kafkasya halklarına dayatılan tutsak edici tüm antlaşmalar kaldırılıyor, Türkiye ile Trans-Kafkasya Cumhuriyetleri arasında sağlam bir barış ve iyi komşuluk ilişkilerinin temeli atılıyordu.

Antlaşma'da sınır geçme kolaylılığı tanınıyordu. Her iki tarafın sınır bölgelerinde yaşayan halkın sınırın diğer yanında bulunan yazlık ve kışlık otlaklardan yararlanma, sürüsünü sınırdan geçirerek bu otlakları kullanma hakkı tanınıyordu. Kars Antlaşması'nın imzalanmasından sonraki altı ay içinde, savaş kaçakları konusunda özel bir sözleşmenin imzalanması karara bağlanıyordu. Her iki taraf, diğer taraf yurttaşlarınca Kafkas Cephesi'ndeki savaş sonucunda işlenmiş suçlar ve hareketler için genel bir af çıkarma konusunda anlaştılar.

Trans-Kafkasya Sovyet Cumhuriyetleri Federasyonun Kurulması

1917 Ekim Devrimi'nden sonra, Kasım 1917'de, Azerbaycan-Gürcistan-Ermenistan tarafından Trans-Kafkasya Federasyonu oluşturuldu. Türkiye'nin baskısı altındaki Trans-Kafkasya Federasyonu, kendisinin bağımsız bir federal cumhuriyet olduğunu ilan etti. Federasyon içinde yer alan Gürcistan-Ermenistan Alman emperyalizmi ile ilişki içinde idi. Azerbaycan ise Osmanlı-Türk hâkim sınıfları ile birlikte hareket ediyordu. Hem Azerbaycan hem de Gürcistan, Mayıs 1918'de arka arkaya federasyondan ayrıldı. Birinci Dünya Savaşı'nın ertesinde İngiltere, Almanya ve Osmanlı Devleti'ni Kafkasya'dan çıkmaya zorluyordu.

Bolşeviklerin Kafkasya'daki siyaseti, Ermenistan, Azerbaycan ve Gürcistan'ı bir "Trans-Kafkasya Sosyalist Sovyet Cumhuriyetleri Federasyonu" içinde birleştirmeye yönelikti. Bu siyaset, Kafkasya uluslarının birlikte gelişmesi, Kafkasya'daki ulusal düşmanlıkların yerini dostluğun alması için en uygun yoldu. Trans-Kafkasya'da Sovyet Cumhuriyetlerinin kurulması ile Çarlık Rusya'sındaki ulusal baskı dönemi kapanıyordu. Artık uluslar kendi özgür iradeleri temelinde hareket ediyordu. Trans-Kafkasya Cumhuriyetleri tarafından cumhuriyetlerinin bir federal devlet içinde birleşmeleri üzerine tartışılıyor ve kararlar alınıyordu.

Bağımsız cumhuriyetler önce birbirlerine ekonomik temelde yakınlaştı. Cumhuriyetlerin ekonomik alanda birbirlerine yakınlaştırma denemesi olumlu sonuçlar verdikten sonra bir sonraki adıma geçildi. Bir sonraki adım federasyon hâlinde birleşme idi. Uluslar arasında ulusal barışın sağlanması, ulusal çıkarlar yerine enternasyonalizm bilincinin geliştirilmesi özel bir önem taşıyordu.

Trans-Kafkasya Cumhuriyetlerinin bir federasyon içinde birleştirilmesi önerisi, Trans-Kafkasya Parti ve Sovyet örgütlerinin inisiyatifi ile Kasım 1921'de Rusya Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin gündemine getirildi. 28 Kasım 1921'de Lenin, Trans-Kafkasya Cumhuriyetleri Federasyonu'nun oluşturulması hakkında önerisini açıkladı. Bu öneri şöyledir:

"1-Trans-Kafkasya Cumhuriyetleri Federasyonu, ilkesel olarak tamamen doğru ve mutlaka gerçekleştirilmesi gereken bir önlem olarak kabul edilmelidir; fakat pratikte hemen gerçekleştirilmesine gelince, buna zamansız gözüyle bakmak gerekir, yani aşağıdan yukarıya tartışılması, propagandasının yapılması ve hayata geçirilebilmesi için, birkaç haftaya ihtiyaç vardır.

2) Gürcistan, Ermenistan ve Azerbaycan MKleri (Kafkas Bürosu üzerinden) Federasyon sorunu üzerine Parti içinde ve işçi-köylü kitleleri arasında en geniş bir şekilde tartışma ve federasyon lehinde enerjik bir şekilde propaganda yapma ve federasyonu her cumhuriyetin Sovyet Kongrelerinde gerçekleştirme görevi ile görevlendirilir. Buna karşı güçlü bir muhalefetin olması şartlarında RKP MK zamanında ve tam olarak bilgilendirilmelidir." ("Ulusal ve Sömürgesel Ulusal Sorun Üzerine", Lenin, s.602, İnter Yayınları, Aralık 1998, İstanbul)

Stalin, bu öneri hakkında Lenin'e şöyle yazar:

"Lenin yoldaş. Şu değişiklik önerisini kabul etmekle hem fikirseniz, kararınıza karşı hiçbir itirazım yok: 1. maddede, 'tartışılması için birkaç haftaya ihtiyaç vardır" sözleri yerine; gerisi sizin kararınızdaki gibi olmak üzere, 'tartışılması için belirli bir zaman süresine ihtiyaç vardır' vs. denmesi gerekir. Sorun şu ki, Gürcistan'da Sovyetler henüz inşâ hâlinde olduğundan, Gürcistan'da Federasyon, 'aşağıdan yukarıya', 'Sovyetler Aracılığıyla' 'birkaç hafta' içinde 'gerçekleştirilemez'. Sovyetlerin inşası henüz tamamlanmamıştır Birkaç ay ön-

cesine kadar ise hiç yoktu ve orada 'birkaç hafta' içinde bir Sovyet kongresinin toplanması düşünülemez. –Gürcistan'sız bir Trans-Kafkasya Federasyonu ise ancak kâğıt üzerinde bir federasyon olur. Gürcistan'ın geniş kitlelerinde federasyon düşüncesinin zafer kazanması için sanıyorum buna 2-3 ay harcamamız gerekiyor. Stalin" (Eserler cilt V" Stalin, s.193, İnter Yayınları, Nisan 1990, İstanbul)

Lenin, Stalin'in önerisini *"Bu değişiklik önerisini kabul ediyorum"* şeklinde yanıtladı.

Ertesi gün bu öneri Merkez Komitesi tarafından kabul edildi. Gürcistan'da Menşevikler ve komünist partisi içindeki milliyetçiler (başta Mdivani) böyle bir federasyon içinde birleşmeye karşı çıkıyor ve Gürcistan'ın bağımsız bir devlet olarak kalmasını savunuyordu. Trans-Kafkasya Federasyonu'nun kurulması yönündeki karar 12 Mart 1922'de Tiflis'te yapılan Trans-Kafkasya Cumhuriyetleri MYK toplantısında kabul edildi. Bu toplantı, cumhuriyetler arasındaki anlaşmayı da onayladı. 13 Aralık 1922'de Bakü'de toplanan I. Trans-Kafkasya Sovyet Kongresi, Trans-Kafkasya Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti'nin kurulması kararını aldı. Trans-Kafkasya Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti, 30 Aralık 1922'de Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB)'ne katıldı. Trans-Kafkasya Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri'ni oluşturan cumhuriyetler, 1936 Anayasa'sı ile birlikte, Azerbaycan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti, Gürcistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti, Ermenistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti adlarını alarak, ayrı birlik cumhuriyetleri olarak SSCB'nin parçaları hâline geldiler.

Çarlık döneminde Trans-Kafkasya'da Tatar-Ermeni katliamları yapılıyordu. Azerbaycan'da Mussavatistlerin, Ermenistan'da Taşnakların ve Gürcistan'da Menşeviklerin rejimleri altında savaşlar kol geziyordu. Uluslar arasında kine son vermek için bir ulusal barış organına, yani yüksek bir iktidar organına ihtiyaç vardı. Bunun için Trans-Kafkasya Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti kuruldu. Daha önce kendi aralarında savaşlara, katliamlara sahip olanların birkaç yıl içinde özgür iradeleriyle birleşmesi ve diğer Sovyet Cumhuriyetleriyle de birleşme kampanyası başlatmaları, Ekim Devrimi'nin ulusal sorundaki kazanımlarıydı.

Sonuç

Çarlık Rusya'sında Rus olmayan uluslar, nüfusun çoğunluğunu (%56,7), Büyük Ruslar ise azınlığı (%43,3) oluşturuyordu. Çarlık hükümeti bilinçli olarak ulusal düşmanlığı körüklüyor, bir halkı diğerinin üstüne saldırtıyor, Yahudi pogromları, Kafkasya'da Tatar-Ermeni katliamları tezgâhlıyordu. Ekim Devrimi, Çarlık Rusya'sında yaşayan onlarca ulusun ve etnik topluluğun yaşamını ve kaderini değiştirdi. Ekim Devrimi, Rusya'da ezilen ulusların kurtuluşu için burjuva milliyetçiliğin yerine proleter enternasyonalizmini, burjuva önderliklerin yerine proletaryanın önderliğini geçirerek, ulusal sorunda çığır açtı. Bolşevik iktidarın yaptığı ilk işlerden biri ulusların ayrılma hakkı ve tüm milliyetlere tam hak eşitliğini tanıdığını ilan etmek oldu.

Ekim Devrimi, Rus Çarlığı altında ezilen Kafkasya uluslarının özgürleşmesinin şartlarını yarattı. Kuzey Kafkasya'da halkların ana dillerinde eğitim yapmalarını sağladı. Yok denecek kadar az olan okuma yazma oranları süreç içinde yüzde yüze çıkarıldı. Ana dillerden oluşan basın, tiyatro, kültür ve eğitim kurumları yaratıldı. Kültürel alanda muazzam ilerleme kaydedildi. Mahkemeler, yönetim organları, ekonomi organları, tek kelime ile yönetim aygıtı ulusallaştırıldı. Kafkasya halkları, ekonomik, siyasi, kültürel alanda muazzam ilerleme kaydettiler.

Sovyetler Birliği'nde, sosyalizm döneminde izlenen doğru milliyetler politikası temelinde, halkların barış içinde bir arada yaşamalarının temelleri yaratıldı. Ekim Devrimi ulus ve milliyetlerin kurtuluşu yönünde muazzam

adımlar attı. Sovyetler Birliği eşit haklara sahip ulus ve milliyetlerin eşit haklara sahip cumhuriyetler ve özerk bölgelerde gönüllü birliktelikleri temelinde kurulan ilk çok uluslu birlik devleti oldu. Çarlık döneminde birbirini boğazlayan uluslar, Sovyetler Birliği döneminde kardeşçe bir arada yaşadılar. Ekim Devrimi sonrasında, devrim öncesi varlığı bile bilinmeyen birçok ulus ve milliyet ortaya çıktı.

Lenin, Çarlık Rusya'sını, "bir uluslar hapishanesi" olarak nitelendiriyordu. Çarlık Rusya'sı içinde yer alan ulusların ve azınlık milliyetlerin sınırları Bolşevikler tarafından çizilmedi. Tarihsel süreç içerisinde oluşan sınırlar korundu. SSCB, 16 Cumhuriyet'ten meydana geliyordu. 16 Cumhuriyet'in yanı sıra 19 Özerk Cumhuriyet, 10 Özerk Alan ve 6 Özerk Bölge vardı. 1936 Anayasa'sına göre; SSCB'nin en yüksek iktidar organı SSCB Yüksek Sovyeti idi. Yüksek Sovyet, Birlik Sovyeti ve Milliyetler Sovyeti'nden oluşuyordu. Milliyetler Sovyeti, Birlik Sovyeti ile eşit haklara sahipti. Milliyetler Sovyeti'ne her Birlik Cumhuriyeti 25, Özerk Cumhuriyetler 11, Özerk Bölgeler 5 ve Özerk Alanlar 1'er temsilci gönderiyordu. İsteyen her Cumhuriyet, SSCB'den ayrılma hakkına sahipti. Halklar hapishanesinden, halkların özgürlüğüne giden yol Ekim Devrimi'nin bir kazanımıydı.

SSCB'nin kurulduğu 1922-1956 arasındaki dönemde, Sovyetler Birliği'nde uluslar ve azınlıklar kardeşçe birlikte yaşıyordu. Sovyetler Birliği döneminde ulusal çitlerin ortadan kaldırılması için sürekli bir mücadele söz konusu idi. Kuşkusuz ulusal çitlerin tamamen ortadan kaldırılması bir süreç işiydi. 30-35 yıllık sosyalizmin inşa deneyinde, ulusal çitlerin kaldırılmasında önemli yol alındı. Modern revizyonistlerin egemenliğini sağlaması ile birlikte büyük Rus şovenizmi yeniden horlatıldı. Bugün Kafkasya'da, eski Sovyetler Birliği toprakları üzerinde uluslar birbirini boğazlıyorsa, bunun nedeni proleter enternasyonalizmi yerine milliyetçiliğe dönülmüş olmasıdır.

Kafkasların yeniden ulusal çatışmaların yaşandığı bir alan hâline gelmesinin nedeni, Rus şovenizminin ve yerel milliyetçiliğin yeniden halklar arasındaki kardeşliği zehirlemesidir. Kafkaslar, enerji kaynakları açısından emperyalistlerin dalaş alanıdır. Emperyalistler, gerici bölge ülkeleri enerji kaynaklarına sahip olma mücadelesi yürütüyor. ABD ve AB emperyalistleri, Rus emperyalizminin arka bahçesi olarak gördüğü Kafkaslara yerleşerek, Rus emperyalizmini zayıflatma mücadelesi yürütüyorlar. Bu mücadele içinde milliyetçilik geliştiriliyor. Uluslar birbirine karşı kışkırtılıyor, birbirlerine düşman ediliyor.

Burjuvazinin iktidarı ile sosyalizm arasında ulusal sorunda şu farklar vardır: Sosyalizm, hiçbir ulusa imtiyaz ve ayrıcalık tanımaz, burjuvazi tanır. Sosyalizm, tüm uluslara ve ulusal azınlıklara tam hak eşitliği sağlar, burjuvazi sağlamaz. Sosyalizm, her ulus ve milliyetin kendi dillerinde konuşma, eğitim yapma, bütün ilişkilerde dillerini kullanma hakkını tanır, burjuvazi tanımaz. Sosyalizm, zorunlu devlet dilini reddeder, burjuvazi hâkim ulusun dilini zorunlu devlet dili hâline getirir. Sosyalizm, hiçbir dilin başka diller üzerinde imtiyaz kurmasına izin vermez ve diller arasında tam bir hak eşitliği sağlar, burjuvazi egemen ulusun dili ile diğer diller üzerinde imtiyaz kurar ve diller arasında bir eşitlik sağlamaz. Sosyalizm, ulusal baskıyı, zoraki birliği ortadan kaldırır ve bütün milliyetlerin kendi "ulusal" kültürlerini geliştirmelerinin imkânlarını yaratır. Burjuvazi ulusal baskı uygular, egemen olmayan ulusları, azınlıkları zorla bir devlet çatısı altında tutar. Egemen ulus burjuvazisi aynı zamanda egemen olduğu çok uluslu devletlerde ulusların ayrılıp ayrı devletini kurmasını zorla, katliamlarla engeller. Emperyalist barbarlığın hüküm sürdüğü, halkların birbirini boğazladığı günümüz dünyasında, Yeni Ekimlere ihtiyaç vardır. Görev Yeni Ekimler için mücadeledir.

DEPREM ÖNLENEMEZ BİR DOĞA OLAYI!
FAKAT DEPREMİN ÖLÜMCÜL SONUÇLARI ÖNLENEBİLİR!
ÖLDÜREN DEPREM DEĞİL ÇÜRÜK YAPILAR,
ÇARPIK YAPILANMADIR!

ÖLDÜREN KAPİTALİST DÜZENDİR!

Ülkelerimiz bir doğa olayı olan deprem açısından en riskli coğrafyalardan biridir. Gün yoktur ki ülkenin şu veya bu bölgesinde, çoğu zaman fark bile etmediğimiz büyüklükte yer sarsıntıları olmasın. Depremi ancak, depremin şiddeti yüksek olduğu durumlarda, ölüme, yıkıma, yaralanmalara yol açtığı şartlarda duyumsuyor, hatırlıyor, depreme karşı hazırlıklı olmak gerektiği üzerine konuşuyoruz. Depremzedeler için yardım kampanyaları açılıyor. Egemen sınıfın değişik kesimlerinin siyasi sözcüleri depremzedeler üzerinden siyasi rant devşirmeye çalışıyor.

Son yaşadığımız İzmir depreminde de aynı şeyleri yaşadık.

Son olarak 30 Ekim'de, Ege denizinde İzmir Seferihisar açıklarında 6,9 büyüklüğünde deprem meydana geldi. (Bu arada depremin büyüklüğü konusunda AFAD ile Kandilli Rasathanesi'nin ve yurtdışındaki kimi kaynakların verdiği büyüklük değerleri arasında 0,4'e kadar varan farklar vardı.) Sarsıntıların zirvesinde 15 saniye süren deprem, İzmir'in Bornova ve Bayraklı ilçelerinde çok sayıda binanın yıkılmasına neden oldu. Onlarca bina zarar gördü, oturulamaz hâle geldi. Depremin ardından çok sayıda artçı deprem meydana geldi. Türkiye, "arama ve kurtarma çalışmalarının" yürütüldüğü, enkazlardan yaralı ve ölülerin çıkarıldığı 6 gün boyunca bu depreme odaklandı. Bütün kodaman siyasetçiler deprem bölgesinde boy gösterip "incelemelerde bulundu"lar!!! Afilli demeçler verdiler! Bir yandan bu "milli mesele"nin siyasete alet edilmemesi gerektiği konusunda büyük laflar edilirken, merkezi hükümet ile belediye kayıpların sorumluluğu ve suçunu birbirlerine yüklemekten geri durmadı. Toplumun aynası bölünmüş medya da bu konuda üzerine düşen görevi hakkıyla yerine getirdi!

Sonuçta, biri deprem ertesi ortaya çıkan su baskınında boğularak ölen, 115 canımızı bu depremde enkazlar altında kaybettik. 1034 canımız, hastanelerde tedaviye alınacak derecede yaralandı.

Depremde bir kez daha şunu gördük:

Yan yana bulunan iki binadan biri dimdik ayakta, üzerinde çatlak bile yok, diğeri yerle bir olmuş! Enkaz altından ölüler çıkarılmaya çalışılıyor! Bu nasıl oluyor?

Cevap basit: Binanın biri görece sağlam yapılmış. Deprem olasılığı göz önünde bulundurularak, var olan deprem yönetmeliklerine uyularak inşa edilmiş. Diğeri ise ya bu yönetmelikler çıkarılmadan önce inşa edilmiş, denetlenmemiş, yıkılıp yerine yenisi inşa edilmemiş. Ayakta kalmasına göz yumulmuş; ya da eğer bina 2000 sonrası inşa edildi ise, malzemeden çalınmış, yapı-

lırken doğru dürüst denetlenmemiş, hırsızlığa göz yumularak yapılmış bir bina! Aslında böyle bir binayı inşa eden müteahhit, siparişi veren ev sahibi, yapımı denetleyen kişi ve kurum, mühendis, mimar, belediye, devlet hepsi ama hepsi suçlu. Ve sorumlu.

Türkiye gibi bir ülkede önce devletin bir yapı mastır planı olması gerekli. Birinci derecede deprem bölgelerinde, yumuşak zemin üzerinde yapılaşma cinayettir! Devletin böyle bir master planı yok!

Belediyelerin bu master planı temelinde kendi sorumlulukları alanında depremi göz önüne alan bir şehircilik planı olması, var olan yapıların depreme dayanıklı olmayanları tespit edip bunları en kısa zamanda nasıl dönüştüreceği konusunda bir planı olması ve bunu hiç geciktirmeden uygulaması gerek. Bu yok. Bu konuda yalnızca yapıyoruz-ediyoruz, ceğiz, cağız lafları var.

Şehircilik planı yerine, kentlerde kendiliğinden oluşan genişlemede, imar afları ile kendiliğinden oluşan bir çarpık yerleşme söz konusu.

Denetim ise gerçekte hak getire! Burada rüşvet, konut sahibine yakınlık, cemaat kardeşliği, siyasi yakınlık vb. belirleyici oluyor genelde.

Hepsinin geri planında ise gerçek suçlu ve sorumlu var: Kâr, azami kâr üzerine kurulu kapitalist düzen!

Bu düzen emekçiler tarafından devrim depremiyle yerle bir edilmedikçe, bu düzenin yıkıntıları üzerinde yepyeni, insanı temel alan bir düzen kurulmadıkça, biz depremlerde daha çok insanımızı yitiririz, onlar hakkında gözyaşları dökeriz!

17 Kasım 2020 ●

Aşağıda depremin hemen ardından yayınlanmış olan yazılarımızdan parçalar sunuyoruz:

(…) "Her deprem sonrası aynı manzaraları izliyoruz. TV ekranlarını gezen bilgili-bilgisiz deprem "uzman"ları analizler yapıyor! Depremin nedenleri anlatılıyor! Faşist devletin temsilcileri, "Devletimiz güçlüdür", "devlet halkımızın yanındadır", "yaralar kısa sürede sarılacaktır", "yıkılan binaların yerine yenileri yapılacaktır" vb. söylemleri her deprem sonrasında tekrarlanıyor. Kimi uzmanlar ise, yıkılan binalardan beton parçalarını alarak, depreme dayanaksız binaların yapıldığını vb. anlatıyor!

Ülkelerimiz deprem kuşağında yer alıyor. Deprem önlenemez bir doğa olayıdır. Deprem kuşağında bulunan bir ülkede, yapıların denetlenmemesi, hırsızlığa ve rüşvete göz yumulması sonucu yıkılan binaların altında insanlar yaşamını yitiriyor. Faşist devlet savaşa ayıracağı bütçeyi, depremin hazırlığına ayırsa depremin sonuçları bu kadar yıkıcı olmayabilir. Ancak, burjuva düzeninde insan hayatının değeri olmadığından, maddi çıkarlar, köşeyi hemen dönme her şeyin önüne geçtiğinden önlemler alınamıyor. Devletin üzerlenmesi gereken sorumluluklar ve alınması gereken önlemler ancak deprem olup bittikten sonra birkaç kişinin ağzından lafız düzeyinde dile getiriliyor. Sonra bir dahaki depreme kadar unutuluyor.

Faşist devletin sözcüleri şov yapıyor! Kendilerinin verdiği bilgiler dışında başka bilgilere itibar edilmemesi özellikle vurgulanıyor! Bu arada şovun bini bir paradır. Depremin olduğu İzmir'e, cumhurbaşkanı, bakanlar, muhalefet liderleri TV ekipleri eşliğinde "yara sarmaya" gidiyor! İnsan hayatını ciddiye almayan bu düzenbazlar, büyük bir ikiyüzlülükle insanların karşısına "Allah'ın taksiratı", "Allah daha büyük acılardan,

daha beterlerinden korusun" lafları arkasından ekliyorlar:

"Gidenler geri gelmez!"

Ve insanlar dinliyor, düşünüyor, yer yer düşündüklerini yüksek sesle söylüyor: "Gidenler önlem alınsaydı gitmeyebilirdi!"

Depremlerin ardından en fazla konuşulan konulardan birisi de müteahhitlerin malzemeden çalarak çürük bina yaptıklarıdır. Ve hemen ardından müteahhitlere soruşturma açılacağı, "ihmallerin" araştırılacağı söylentisi yayılıyor. Bu ama sadece depremin olduğu yer için geçerlidir. Peki ya diğer yerler?!! Müteahhitler, sadece deprem olan yerden mi çalmışlardır? Elbette hayır! Diğer yerlerde deprem olursa oralarda da deprem olup, onlarca, yüzlerce kişi öldükten sonra araştırma, soruşturma yapılacaktır!

Depremlerin ardından hemen yardım hesapları da açılır, kamyon kamyon malzemeler gönderilir. Dışarıdan bakan bunun ne erdemli, ne insani bir davranış olduğunu düşünebilir. Ancak kazın ayağı hiç te öyle değildir ve hemen her deprem sonrasında bu insaniyetli davranışların kokusu az ya da çok çıkmaya başlar.

Deprem bölgesine gelen çadırlar öncelikle yüksek bürokratlara, etkili ve yetkili memurlara tahsis edilir. Yiyecekler zamanında gönderilme, ya da gönderilen yetersiz gıda maddesi öncelikle "hatırı sayılırlara" verilir; göstermelik bir iki mutfağın çalışması sağlanır, ama insanlar açtır... Battaniye ve çadırlar yetersizdir... Ya da çoğu zaman toplanan yardımların "iç edildiği" sözleri sıkça söylenir; deprem zenginleri türer!

Bu durum faşist devletin insan hayatının hiçe saydığı vurguncu düzenin doğasına çok da uygundur...

Tüm bunlar "devlet büyüklerinin" dediği gibi "kader" değildir. Elbette bugün için depremin önüne geçmek mümkün değildir ama depremin, depremlerin etkisini aza indirmek mümkündür. Bunu sağlamak için insan hayatına değer veren bir sistemin olması gerekmektedir.

Bu düzen çürümüş, köhne bir düzendir! Yıkılması için, işçilerin, köylülerin, emekçilerin depremi gerekmektedir ve bu deprem er ya da geç, bu düzeni, bu devleti yerle bir edecektir. Yeter ki, bu köhnemiş düzenin yıkılması gerekliliğinin bilincine varılsın! Yeter ki, emekçiler, "ya barbarlık, ya sosyalizm" ikileminin ayrımına varsın ve barbarlığa karşı sosyalizm için mücadeleye atılsın!

İşçilerin-emekçilerin depremi ile burjuva sistem antika müzesine gönderilmelidir. Aksi takdirde her deprem sonrası hâkim sınıfların şovu devam edecektir. Şovu sürekli seyretmek istemiyorsanız bir şeyler yapın.

31 Ekim 2020 ●

● ● ● ●

Depremin gösterdiği en çıplak gerçek şudur: Deprem engellenemez bir doğa olayıdır. Deprem, deprem bölgesinde olan herkesi etkiler. Ama depremden esas zarar gören, ölen, yaralanan, enkaz altında kalan yine emekçilerdir, yoksul halktır.

Deprem olayının en başından beri en çok duyulan laflardan biri, kaderci "takdir-i ilahi" lafıdır. Bu yaklaşımı herkes kendi çıkarları doğrultusunda kullanıyor. Depremin herkese karşı "eşit" davrandığının delili, sonuçta "Allah'ın işi" olarak gösteriliyor! Böylece işler "insanüstü bir güce" havale edilip gayet somut olarak var olanlar he-

def olmaktan çıkarılıyor. Din, sömürücüler tarafından onların düzeninin sonsuza dek ayakta tutulması işlevini görüyor. Din, yoksul insanların büyük çoğunluğu açısından, şimdiye kadar kimsenin görmediği bir başka dünyada eşitlik için sığındığı bir kaledir. İnsanlar aniden korkunç bir uğultuyla sarsılıyor. Hâkim sınıflar, kendi sorumluluklarını gözlerden gizlemenin, yakayı ele vermemenin en kolay yolu olarak işi Tanrı'ya havale etmekte buluyor. Kitleler böyle kandırılıyor.

Halkların düşmanı bu devlet, güçlü ve örgütlü halk hareketi karşısında, çöken çürük binalar gibi çökmeye mahkûmdur. Halktan yana bir devlet, halk için bir devlet de ancak böyle bir devrimle yaratılabilir. Depremden çıkarılacak en önemli ders budur.

Bir depremde, işçilere, emekçilere gelebilecek zararı en aza indirgemenin dolambaçsız tek yolu, halk düşmanı, işçi-köylü düşmanı devleti, devrim depremiyle yerle bir etmektir. Yıkılanın yerine sosyalizme giden yolu açmak için işçilerin-köylülerin devrimci demokratik diktatörlüğü gereklidir.

01 Kasım 2020 ●

İzmir depreminin gösterdiği en çıplak gerçek

Depremde esas zarar gören, ölen, yaralanan, göçük altında kalan esasta yine emekçilerdir, yoksul halktır. Çöken çürük binalardır. Aynı yerde iskambil kulesi gibi çöken binaların yanında, depremi önemsiz hasarlarla atlatan binaların bulunması bu gerçeğin açık kanıtıdır. Çöken ve insanlara mezar olan binalar, kâr uğruna çimentosundan, demirinden, kumundan, işçiliğinden, mühendisliğinden vb. vb. "tasarruf edilen"(!!!) binalardır. Diğerlerine göre biraz daha "ucuz" olan bu binalarda ikamet edenler birçok hâlde, kiradan kaçmak için bu "evlere" sahip olmayı kurtuluş yolu olarak gören yoksul ve en iyi hâlde orta gelir grubundan insanlardır. Bu binaların çoğu kaçak olarak yapılan, sonra imar-barış afları ile legalleştirilen binalardır.

1999 Marmara depreminden bu yana deprem vergisi toplayan bu devlet, deprem parasının nereye harcandığının hesabını vermemektedir. Her deprem anında, güya kimi müteahhitler hakkında soruşturmalar açılmakta, davaların çoğu zaman aşımına uğratılmaktadır. Gölcük depreminde tek ceza alan hapsedilen Veli Göçer'di. Çürük binaların sorumluları yargılanıp cezalandırılsa bile sorun çözülmez. Çünkü bunlar sonuç olarak işleyen bir çarkın dişlileridir. Sömürü düzeninin, kâr düzeninin belli bir alanında bu düzenin gereğini yerine getirerek işi kılıfına uydurup, maksimal kârı elde edenlerdir.

Halkın gazını almak için açılan kimi soruşturmalar, gözaltına almalar, deprem gündemi geçtikten sonra unutulacaktır. İzmir'de dokuz kişi gözaltına alınmış! Beyler ölen insanlardır. Çürük binalara imar affı çıkaran bu devletin kendisidir. Bütün ölümlerden bu devlet ve kurumları sorumludur. Soygunculuk, vurgunculuk, yiyicilik bu düzenin tabiatıdır, temelidir. Düzen gerçekte bu işleri iyi becerenlerin düzenidir. Devlet gerçekte bunların devletidir. Görev, işçilerin-emekçilerin depremi ile bu devleti yıkmaktır.

02 Kasım 2020 ●

ÇÖZÜM KÖTÜLER ARASINDA TERCİHTE DEĞİL, DEVRİMDE!

Kuzey Kürdistan-Türkiye'de "Cumhur İttifakı" ile "Millet İttifakı" arasındaki iktidar dalaşı bütün hızıyla sürüyor. Egemenler arasındaki iktidar dalaşı açısından kutuplaşmış olan ülkede kabaca iki cephe var. Bir yanda Erdoğan-AKP'sinin merkezinde bulunduğu cephe. Açık faşist MHP anda bu cephenin önemli, siyasetin belirlenmesinde ağırlığı olan, kimi siyasetlerin belirlenmesinde başat olan bir unsuru. Diğer yanda ise, başı Kılıçdaroğlu CHP'si tarafından çekilen anti-Erdoğan cephesi var. İyi Parti ve Saadet Partisi bu cephenin resmi ortakları. Fakat cephe "Millet İttifakı"nı oluşturan bu üç partiden çok daha geniş. Öncelikli olan ne olursa olsun, nasıl olursa olsun öncelikli iş Erdoğan iktidarına son vermektir diyen, siyasetini "Erdoğan karşıtlığı" üzerine kuran bütün kesimler bu cephenin unsurları. Bu cephenin geri plandaki en önemli aktörü, AKP iktidarı döneminde ve onun da sayesinde neredeyse devleti bütünüyle ele geçirmesine ramak kalmış olan Fethullah Örgütü ve onu kullanan güçler var.

İktidar kapışması yürütenlerin **özde** birbirlerinden farkı yok. İkisi de işçiler, emekçiler, ezilenler açısından aslında birbirinden kötüdür. Her dönemde iktidarda olan kesim, muhalefete göre kötülerin içinde daha kötüsü olarak görünür. Çünkü faşizmin andaki uygulayıcısı odur. Buna karşı burjuva muhalefet partileri, daha "demokratik" görünüm sergileyebilirler. Eğer egemenlerin düzeninde siyasi iktidar burjuva "muhalif"lerinden daha demokrat bir görünüm sergiliyorsa, o zaman bunun kaynağı henüz iktidarı bütünüyle ele geçirememiş olduğu olgusudur. Bu durumda egemen sınıf partileri arasında her zaman görünürde "kötüler içinde daha az kötü", "kötünün iyisi" görünümünde olan vardır. Ve emekçi yığınlar, tercihlerini bugüne dek, ne yazık ki hep bu kötüler arasında yapıyor. Biraz daha az kötü görünenin kuyruğuna takılıyor. İşçilerin, emekçilerin kötüler içinde daha az kötü görünenin kuyruğuna takılması anlaşılırdır! Çünkü işçilerin-emekçilerin bilinç ve örgütlenme seviyesi geridir. Bunun nedeni aslında görevleri işçi ve emekçilere doğruları anlatmak, onları burjuvazinin iktidar mücadelesinden bağımsız bir güç olarak örgütlemek olan kimi 'Sol'cuların, kimi devrimci örgütlerin ve Kürt Ulusal Hareketi'nin de bu tavır içinde olmasıdır.

Bugün mücadele, 'Sol'un geneli açısından da ele alındığında, bir bütün olarak faşist devlete karşı değil, "Saray"a, "Tek Adama", "AKP'ye karşı" vb. yürütülüyor. Bu mücadelede CHP "demokrasi" havarisi kesiliyor! İyi Parti, Saadet Partisi, AKP'nin siyasetinin bir dönemki mimarlarının yeni partileri demokrasi, insan hakları vb. savunucuları pozlarına bürünebiliyor.

Kötüler arasında tercih yapmak zorunda değiliz. Biz iyiyi, güzeli, doğruyu tercih etme hakkına ve imkânına sahibiz. Sorun, işçilerin, emekçilerin bilinç ve örgütlenmesindedir. İşçi ve emekçilerin ezici çoğunluğu, bugün egemen sınıfların ideolojisinin etkisi altında, onların çıkarlarını kendi çıkarıymış gibi görüyor. Beyinler işgal altındadır. Be-

yinler üzerindeki işgalin kırılmasına; işçilerin, emekçilerin kendi sınıf davalarına sahip çıkacak bilince ve örgütlemeye kavuşmalarına koşut olarak, bugün, hayal gibi görülen gerçekleşecektir. Gerçekçilik adına, emekçi yığınları, kötüler arasında daha az kötü olanı seçme yönünde eğitmek, hâkim sınıfların suçuna ortaklıktan başka bir şey değildir.

Bu yazıda bugün egemenler arasındaki iktidar dalaşında anti-Erdoğan cephesinin başını çeken CHP'nin iktidarı yıllarında uyguladığı faşizme kimi örnekler vermek istiyoruz. Kendileri MHP'nin ve AKP'nin siyasetleri içinden çıkıp gelenler için, İP, SP, "Deva!", "Gelecek" partileri için burada fazla bir şey söylemeye gerek görmüyoruz.

Türkçü CHP

*8 Şubat 1921'de Büyük Millet Meclisi'nin başına 'Türkiye' kelimesi kondu. Mustafa Kemal 'siyasi' bir terim olarak 'Türk'ü, ilk kez 21 Eylül 1922'de "Zafer Bayramı" açıklamasında kullandı. Ekim 1922'de bir grup öğretmene şu bilgiyi veriyordu: *"Üç buçuk yıl öncesine kadar dini bir cemaat olarak yaşıyorduk. O zamandan beri Türk milleti olarak yaşıyoruz."*

Mustafa Kemal 1923'te Türk milletinin hangi unsurları kapsamadığını şöyle açıklıyordu: *"Arkadaşlarımız söylevlerinde demişlerdir ki, Adana'mıza hâkim olan diğer unsurlar, bunlar, bunlar, Ermeniler sanat ocaklarımızı işgal etmişler ve bu memleketin sahibi gibi bir durum almışlardır. Şüphesiz, haksızlık ve küstahlığın bundan fazlası olamaz. Ermenilerin bu verimli ülkede hiçbir hakkı yoktur. Memleket sizindir, Türklerindir. Bu memleket tarihte Türk'tü, o hâlde Türk'tür ve sonsuza kadar Türk olarak yaşayacaktır."* (Aktaran Ayşe Hür, "Öteki Tarih", cilt III, s.245, Profil Yayıncılık, Haziran 2013, İstanbul)

Bu söylemlerde şaşılacak bir durum yok. Çünkü Ermenilere yönelik soykırım 1915'de başlatıldı ve sonraki süreçte de Ermeniler üzerindeki baskılar hız kesmeden devam ettirildi. Ermeni mallarına el konuldu ve Türk burjuvazisi Ermeni mallarına el koyarak zenginleşti.

1924 Anayasa'sının 88. Maddesi'nde vatandaşlık tanımı şöyle yapılıyordu: *"Türkiye'de din ve ırk ayırt edilmeksizin vatandaşlık bakımından herkese 'Türk' denir".* Ancak 12. Maddede ise *"Türkçe okuyup yazmak bilmeyenler milletvekili seçilemezler"* denerek, başta Kürtler olmak üzere Müslüman olmayan halkların yolu kesiliyordu. "Ebedi Şef" Nisan 1925'de Vakit gazetesine yaptığı açıklamada şöyle diyordu: *"Milliyet tek birleştiricimizdir. Diğer unsurlar Türk çoğunluğu karşısında etkileme gücüne sahip değildir. Vazifemiz Türk vatanı içinde bulunanları derhâl Türk yapmaktır. Türklere ve Türkçülüğe muhalefet edecek unsurları kesip atacağız. Vatana hizmet edeceklerde arayacağımız nitelikler, her şeyden evvel o adamın Türk ve Türkçü olmasıdır..."* (Age., s.246)

CHP ve Hukuk

Şeyh Sait isyanı bahane edilerek "Takrir-i Sükûn" (Susturma Kanunu) çıkarıldı. "İstiklal Mahkemeleri" kuruldu. Mahkemelerin biri Kuzey Kürdistan'da, diğeri Ankara'da kuruldu. "İstiklal Mahkemeleri"nin vereceği idam kararları meclis onayına tâbi değildi. Ankara'daki "İstiklal Mahkemesi"nin faaliyet alanı Türkiye'nin bölgelerini kapsıyordu. "İstiklâl Mahkemeleri"nin üyeleri milletvekillerinden oluşuyordu. Doğu İstiklâl Mahkemesi Başkan Mazhar Müfit Kansu, Savcı Süreyya Özgeevren, Üyeler, Ali Saip Ursavaş, Avni Bozok (milletvekili), Müfit Bey (Kırşehir milletvekili). Ankara "İstiklâl Mahkemesi"nin Başkan Ali Çetinkaya, Savcı Necip Ali, Üyeler Kılıç Ali, Dr. Reşit Galip idi.

"Takrir-i Sükûn" kanununa dayanılarak "Tevhid-i Efkâr", "Son Telgraf'", "İstiklâl",

"Sebilürreşat", "Aydınlık", "Orak-Çekiç", "Presse du Soir", "Sadayıhak" (İzmir'de yayınlanıyordu), "Sayha" (Adana'da yayınlanıyordu), "İstikbâl" (Trabzon'da yayınlanıyordu) ve "Kahkaha" gazete ve dergiler kapatıldı. Şeyh Sait isyanı bastırıldı. Binlerce kişi öldürüldü, 47 kişi idam edildi. Hükümet yandaşı gazeteler özellikle "Hâkimiyet-i Milliye" ve "Cumhuriyet" gazeteleri sürekli bir şekilde şiddet politikasını ateşliyor ve muhalefete azgınca saldırıyorlardı.

Bugün CHP'nin eleştirdiği AKP'nin "yandaş" medyası tam da CHP iktidarı döneminde CHP "yandaşı" gazetelerin yaptığını yapıyor.

"İstiklal Mahkemeleri", "Ebedi Şef"e bağlı olarak çalışıyorlardı. Şeyh Sait isyanına katılanlar, şapka kanununa karşı çıkanlar, 1926'da İzmir'de "Ebedi Şef"e suikast girişiminde bulunduğu iddia edilenler, komünist örgütlenmelere katılanlar başta olmak üzere 7 bin 500 kişi yargılandı. 3 bin 280 kişi çeşitli hapis cezalarına çarptırıldı. 660 kişi idam edildi. "İstiklal Mahkemeleri" 1929'da dağıtıldı. Ancak "İstiklal Mahkemeleri" ile ilgili kanun 1949'a kadar yürürlükte kaldı.

Haziran 1925'de "Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası", "Tanin" gazetesi kapatıldı. Gazete yazarları tutuklandı. CHP'nin faşist politikalarına tepki verenler üzerinde baskılar hız kesmeden devam ettirildi. "Resimli Hafta" dergisinde "İdama mahkûm olan insanlar bile bile ölüme nasıl giderler" başlıklı yazıdan dolayı, dergi sahibi ve sorumlu müdürü Zekeriya Sertel ile yazı sahibi Cevat Şakir (Halikarnas Balıkçısı) de yargılanmaya başlandı. Zekeriya Sertel ve Cevat Şakir üçer yıl sürgüne mahkûm edildiler. Cezalarını çekmeleri için Zekeriya Sertel Sinop'a, Cevat Şakir de Bodrum'a gönderildi.

Şubat 1925'de "Hiyanet-i Vataniye Kanunu" çıkarıldı. Bursa'da çıkmakta olan "Yoldaş" gazetesinin çevresinde toplanan TKP'liler 1 Mayıs dolayısıyla yayınladıkları bir bildiriden ötürü 38 kişi tutuklanarak Ankara "İstiklâl Mahkemesi"ne sevk edildi. Türkiye'de sol akımlar üzerinde baskılar devam ettirildi.

CHP'nin Kürt Sorununa Çözüm Programı

1925'de "Takrir-i Sükûn" kanununun yanı sıra "Şark Islahat Planı" da çıkarıldı. "Şark Islahat Planı", Türkleştirmenin nasıl yapılacağı, Türk olmayan ulus ve azınlıkların tasfiyesini amaçlayan bir plandı. Bu planın 14. Maddesi şöyleydi:

"Aslen Türk olup Kürtlüğe yenilmeye başlayan Malatya, Elâzığ, Diyarbakır, Bitlis, Van, Muş, Urfa, Ergani, Hozat, Erciş, Adilcevaz, (Bitlis) Ahlat, Palu, Çarsancak (Akpazar), Çemişgezek, Ovacık, Hısnımansur (Adıyaman), Behisni (Besni), Hekimhan, Birecik, Çermik vilayet ve kaza merkezlerinde, hükümet ve belediye dairelerinde ve diğer kurum ve kuruluşlarda, okullarda, çarşı ve pazarlarda, Türkçeden başka dil kuruluşlarda, okullarda, çarşı ve pazarlarda, Türkçeden başka dil kullananlar, hükümet ve belediyenin emirlerine muhalefet etmek ve direnmek suçundan cezalandırılacaktır." ("Kürtlere Vurulan Kelepçe, Şark Islahat Programı", Mehmet Bayrak, s.129, Özge Yayınları, 2009 Ankara)

CHP'nin Ekim 1927'de toplanan Büyük Kurultayı'nda, fırkaya girebilmek için Türk kültürünün kabulü dolayısıyla Türkçe konuşmak şartı koşuldu. 1930'lu yıllarda "Vatandaş, Türkçe konuş!" kampanyaları başlatıldı. CHP tarihi, Kürt katliam tarihidir. Cumhuriyet döneminde 28 bölgede Kürtlerin kanını akıtan CHP'dir. 29. isyan da hâlâ devam ediyor. 1925'den sonra Müslüman olmayan azınlıklar üzerindeki baskılar da sürdürüldü.

1926-1927'de Ağrı isyanları kanla bastırıldı. Ağrı'da Kürtlerin kanının akıtılmasından sonra dönemin Adalet Bakanı Mahmut Esat

Bozkurt Akşam gazetesine verdiği demeçte şöyle diyordu: *"[Kürtler] Hayatlarında acımanın manasını öğrenmemişlerdir. Hunhar, atılgan, vahşi ve yırtıcıdırlar. Çok alçaktırlar. Yakaladıkları takdirde sizi bir kurşunla öldürmezler. Gözünüzü oyarlar, burnunuzu keserler, tırnaklarınızı sökerler ve öyle öldürürler! (...) Kadınları da kendileri gibi imiş"* (Aktaran Ayşe Hür, "Öteki Tarih", cilt III, s.247, Profil Yayıncılık, Haziran 2013, İstanbul) Faşist, ırkçı Adalet Bakanı Eylül 1930'da Ödemiş'te yaptığı açıklamada *"Benim fikrim, kanaatim şudur ki, bu memleketin kendisi Türk'tür. Öz Türk olmayanların Türk vatanında bir hakkı vardır, o da hizmetçi olmak, köle olmaktır"* diyordu! Kürt sorunu ve azınlık milliyetler konusundaki ırkçı yaklaşım Mustafa Kemal'in, İsmet İnönü'nün, Mahmut Esat Bozkurt'un ve CHP'nin çizgisi idi.

Haziran 1934'te "İskân Kanunu" çıkarıldı. Bu kanunla ülkelerimiz, "soy", "ırk" gibi terimler kullanılarak üç bölgeye ayrıldı. Bir numaralı bölgeler, Türk kültürünün yoğunlaşmasının istendiği bölgelerdir. İki numaralı bölgeler, asimile edilmesi gereken nüfus ve sürgün edilmesi için ayrılan bölgelerdir. Üç numaralı bölgeler, boşaltılması istenen ve ikamet edilmesi yasak olan bölgelerdir.

CHP'nin İlimi

"Güneş Dil Teorisi"nin bir sonucu olarak İsviçreli Antropolog Pittard'ın yaptığı doktora çalışması sırasında, Mustafa Kemal'in emriyle doktora çalışması sırasında, 64 bin kişiyi antropometrik ölçümlere tâbi tuttu. Bu çalışma ile Türklerin "kafa yapısı" ortaya çıkarılacaktı!!! "Güneş Dil Teorisi"nin mucidi bizzat Mustafa Kemal idi. Bu teoriye göre; tüm medeniyetlerin yaratıldığı yer Orta Asya'ydı ve Türkler bu bağlamda dünya yüzündeki tüm medeniyetlerin kurucusuydu! Ancak bölgede yaşanan kuraklık yüzünden Türk toplulukları batıya doğru göç etmek zorunda kalmışlardı! Bu göç yolları üzerinde önemli bir köprü görevi gören Anadolu da Türklerin yeni yurdu olmuştu! Medeniyet, Türklerle birlikte Anadolu'ya gelmiş, oradan da Batı'ya geçmişti! Medeniyeti dilden ayrı düşünmek imkânsızdı! Dolayısıyla bu üstün medeniyetin dili olan Türkçe de bütün dillerin yaratıcısıydı, yani 'anadil'di! Bu dönemde Türk ırkının temelinin Türkçe olduğu savunusu ön plana çıkıyordu.

Tek Adamcı CHP

26 Haziran l927'de, CHP tüzüğünde yapılan bir değişiklikle milletvekili adaylarını belirleme işi CHP genel başkanına yetki verildi. Böylece milletvekillerinin Mustafa Kemal'e olan bağımlılığı garanti altına alındı. 15-20 Ekim 1927 tarihleri arasında yapılan kongrede, CHP'nin "aslında 1919'da Sivas Kongresi'nde kurulduğu" tezi ortaya atıldı. Böylece Sivas Kongresi "Birinci Kurultay", 1927'deki "Büyük Kongre" ise "İkinci Kurultay" olarak adlandırıldı. Mustafa Kemal, CHP'nin 1927'de yapılan 2. Kongresi'nde tek adamlığını resmileştirdi. 1930'da 98 günlük Serbest Fırka dışta tutulursa, Türkiye 1946 seçimlerine kadar resmen "Tek Adam" ve "Tek Parti" rejimi idi. Muhalifler, Kürtler ve azınlıklar üzerinde amansız baskı politikaları sürdürüldü.

10 Mayıs 1931'de toplanan 3. CHP Kurultayı'nda Mustafa Kemal CHP'nin "Ebedi Genel Başkan"ı ilan edildi! Kemalizm partinin resmî ideolojisi oldu ve Altı Ok (cumhuriyetçilik, milliyetçilik, halkçılık, devletçilik, laiklik ve İnkılapçılık) kabul edildi. T.C.'nin "sınıfsız, imtiyazsız, birleşmiş bir kütle" olduğu ilan edildi! Halkevleri, Türk Tarih Tezi, Güneş Dil Teorisi, İskân Kanunu ve Soyadı gibi kanunların uygulanmasına hız verilmesi gerektiği belirtildi. "Ulu",

"Şef" gibi ön tanımlamalar, Mussolini İtalya'sındaki "Duce", Nazi Almanya'sındaki "Führer", Franko İspanya'sındaki "Caudillo" kavramları ile akraba idi. Ünlü faşistler isimlerinin başına bir ön takı almışlardı.

Mayıs 1935'te toplanan 4. Kurultay'da CHF (Cumhuriyet Halk Fırkası) adı CHP (Cumhuriyet Halk Partisi) olarak değiştirildi. 1935'de Mustafa Kemal tarafından tayin edilen milletvekili sayısı 383'tü. 399 kişiden 383'ünün adı bizzat "Ebedi Şef" tarafından belirlenmişti, 16 kişilik yer bağımsız milletvekillikleri için boş bırakılmıştı. Ancak bağımsızların başvurusu için yeterli süre bırakılmadığı için hemen hiçbir bağımsız seçilememişti. Parti ve devlet tek elde birleşmişti. 1936'da CHP Genel Başkanı ve Başbakan İsmet İnönü CHP örgütlerine bir genelge gönderdi. Bu genelgeye göre; İçişleri Bakanı CHP genel sekreteri oldu. Valiler bulundukları illerde CHP il başkanlıklarına atandı. Recep Peker bu durumu şöyle özetliyordu: "*Türkiye Cumhuriyeti bir parti devletidir, parti devletle birlikte çalışır.*"

"Ebedi Şef"in ölümünden sonra, Aralık 1938'de toplanan CHP Olağanüstü Kurultayı'nda, Genel Sekreter Şükrü Kaya'nın yerine Refik Saydam getirildi. Bu Olağanüstü Kurultay'da tüzüğün bazı maddeleri değiştirildi. "Partinin değişmez genel başkanı İsmet İnönü'dür" tespiti yapıldı. Partinin değişmez genel başkanının sadece ölüm, görev yapamayacak kadar ağır hastalık ve istifa hâllerinde boşalacağı, bu durumlarda, parti üyesi birinin yeni "değişmez genel başkan" olarak seçileceği belirtiliyordu. Kurultayda valilerin CHP il başkanı olması uygulamasına son verildi, ancak eskisi gibi partiye yardımcı olmaları isteniyordu.

Faşizmin iktidara geldiği ilk Avrupa ülkesi Mussolini İtalya'sı idi. T.C.'nin kuruluş aşamasında, iktidar henüz bütünüyle kemalistlerin elinde olmadığı, iktidar mücadelesinin sürdüğü kısa dönem ertesinde, kemalist iktidar açık terörü esas yönetim yöntemi olarak kullanmaya başladı. Kemalizm'in faşist ideolojisi ise resmen 1930'larda şekillendirildi. Bu şekillendirmede "Kadro" dergisinin yazarları önemli rol oynadılar.

11 Kasım 1942'de, Varlık Vergisi Kanunu çıkarıldı. Müslüman olmayanlara ödeyemeyecekleri bir vergi miktarı konuldu. Birçok insan mallarını haraç mezat elden çıkarmak zorunda kaldı. Varlık vergisini zamanında ödemeyen mükellefler, borçlarını "bedenen çalışarak ödemeleri" amacıyla çalışma kamplarına gönderildi. İlk olarak 32 kişilik kafile 27 Ocak 1943'te Aşkale'ye doğru yola çıkarıldı. 1943 Şubat ve Eylül ayları arasında haciz ve satışlar devam etti. Bu dönemde toplam 1229 kişi Aşkale'ye gönderildi. 21 kişi Aşkale'de "borçlu olarak" yaşamını yitirdi. İkinci Dünya Savaşı'nda Nazizm'in yenileceği belli olduğu ve Türkiye'nin egemenlerinin "Batı dünyası"na yanaşmayı çare olarak gördüğü şartlarda Mart 1944'te T.C. devleti, o güne kadar tahsil edilememiş tüm vergi alacaklarından vazgeçti.

Yeni CHP mi?

97 yıllık T.C. tarihi halklar hapishanesi tarihidir. T.C. devleti kurulduktan kısa süre sonradan başlamak üzere devletin yönetim biçimi faşizm oldu. Faşizmin tonları arasındaki değişkenlikler, yönetim biçiminin özünü ortadan kaldırmadı, kaldırmıyor.

Bugün CHP fikir özgürlüğü savunucusu olarak tanıtıyor kendini, hapisteki gazetecilere, aydınlara sahip çıkıyor! Fakat şu gerçek unutturulmaya çalışılıyor: Bir dizi muhalif, en başta solcu yazarlar, gazeteciler, düşünürler, CHP döneminde de bedeller ödedi. Nâzım Hikmet, Orhan Kemal, A. Kadir, Kemal Tahir, Aziz Nesin, Rıfat Ilgaz, Hasan Hüseyin Korkmazgil, Cevat Şakir ve daha niceleri kemalistlerin baskılarına maruz kaldılar, hapsedildiler.

Bugün burjuva muhalefetin haklı olarak şikâyetlendiği "Tek Adam", "Parti ile devletin birleşmesi" vb. uygulamaları da yukarıda gösterdiğimiz gibi yeni değildir. Bugün "Sarayın yargısı", "Sarayın polisi", "Sarayın düzeni", "Sarayın valileri", "Sarayın zenginliği", "sarayın lüks içinde yaşaması" vs. vb. haklı olarak eleştiriliyor. Ne çabuk unutuyoruz! Osmanlı'nın devlet bürokratı Kemal yeni Türkiye Cumhuriyeti'nin en varlıklı insanlarından biri idi! Onun da ötesinde varlıklıların bu durumlarını sürdürüp sürdürmeyecekleri onun masa başında en yakın çalışma arkadaşları ile vereceği bir karara bağlı idi. CHP, sürekli olarak T.C.'nin kurucu değerlerine geri dönmesini, Mustafa Kemal ilkelerinin uygulanmasını vb. talep ediyor! Kurucu değerlere geri dönmek, parti ile devletin birleştiği, hiçbir muhalif partiye izin verilmeyeceği döneme geri dönmektir. Kurucu değerlere geri dönmek, valilerin partinin il başkanı olacağı döneme geri dönmek anlamına gelir. Kurucu değerlere geri dönmek, bugün olduğu gibi koyulaştırılmış faşizmin uygulanması demektir. Kurucu değerlere geri dönmek, "Özel mahkemeler" ile birlikte çalışmak demektir. Kurucu değerlere geri dönmenin, bugün eleştirdikleri sistemden, uygulamalardan hiçbir farkı yoktur. İşçilerin-emekçilerin yapması gereken, çözüm olarak gösterilen eski sistemi de bugünkü sistemi de yıkmaktır.

Ne Cumhur Ne Millet İttifakı... Çözüm Kapitalist Düzeni Devrimle Yerle Bir Etmede

İşçi sınıfı ve emekçiler "Cumhur İttifakı" veya "Millet İttifakı"nın peşine takılmak, bunların birini diğerine karşı tercih etmek zorunda değildir. İşçiler-emekçiler hâkim sınıfların iktidar mücadelesinde bunlara dayanak ve kaldıraç olmak zorunda değildir. Siyaset yapmak, siyasete katılmak için egemen sınıf kliklerinin ve onların partilerinin peşine takılma zorunluluğu yoktur. Egemen sınıf klikleri arasında, onların şu veya bu siyasi akımı, partisi vb. arasında tercih, işçi sınıfı ve emekçiler açısından özünde farklı olmayan "kötü"ler arasında bir tercihtir. Hâkim sınıfların iktidar dalaşında manivela olarak kullanmak istedikleri halkları birbirine kırdırma, boğazlatma oyunlarına, bu temelde yükseltilen ırkçılığa ve şovenizme karşı çıkmak görevdir. Kürt işçilerine, emekçilerine yönelen saldırılara topyekûn dur demek gerektir. Hazırlanan kargaşa ortamından, işçileri, emekçileri milliyetlerine göre bölüp birbirine kışkırtma siyasetinden işçilerin, emekçilerin çıkarı yoktur. Bizim tercihimiz işçilerin, emekçilerin gerçek kurtuluşunu getirecek tek yol olan devrim olmalıdır. Tercihimiz sosyalizmden yana olmalıdır. Tercihimiz, yeni bir dünyayı yaratma mücadelesine hız katmak olmalıdır.

Bizim kendi gündemimiz var. Emek-sermaye çelişkisinden kaynaklanan mücadeleler bizim gündemimizin merkezinde durmak zorundadır! Ezen ile ezilen, sömüren ile sömürülen emek ile sermaye çelişkisi günümüz dünyasının temel çelişkisidir! Tartışılması, çözülmesi gereken en temel çelişki bu çelişkidir! Biz işçilerin, emekçilerin temel taleplerini ve hedeflerini geri plana iten sahte tartışmaların gündeme oturmasına karşıyız! Buna rağmen gündem yapıcıları, kendi çıkarları temelinde oluşturdukları gündeme her kesimi çekebilmektedir. Bu durum değişmelidir, değiştirilmelidir. İşçi sınıfının temel talepleri gündeme oturmalıdır, oturtulmalıdır. İşçileri, emekçileri, ezilenleri gerçek anlamda kurtaracak olan devrimdir, sosyalizmdir! Görev devrim, halk demokrasisi ve sosyalizm mücadelesine sarılmaktır!

DOĞU AKDENİZDE ENERJİ SAVAŞLARI

Emperyalistler ve bölge ülkeleri Doğu Akdeniz'de kapışıyor! Doğu Akdeniz'de bulunan doğalgaz, Batılı emperyalist ülkelerin iştihanı kabartıyor. Bölgede, kapışan ülke sayısı her geçen gün artıyor. Sondaj arama çalışmalarının devam ettirildiği bölgelerde askeri tatbikatlar yapılıyor. Emperyalist ülkeler de bölgeye savaş gemilerini ve filolarını sevk etmeye devam ediyor. Emperyalistler, bir bölge ile ilgilendikleri zaman, kendi işbirlikçilerini iktidara getirdiği zaman, hep sormak gerekir. Neden? Ya o ülkede yer altı, yer üstü zenginlik kaynakları, petrol-doğal gaz vb. var. Ya da o ülkenin paylaşım savaşında stratejik bir konumu var.

2009 yılından itibaren Doğu Akdeniz'de doğalgaz rezervleri keşfedildi. Güney Kıbrıs ve Yunanistan, doğalgaz ve petrol aramak için "Münhasır Ekonomik Bölgeler" (MEB) ilan etti.

Bulunan doğalgazın Avrupa'ya ihracı için İsrail, Yunanistan, Güney Kıbrıs ve Mısır'ın merkezinde olduğu, bölgesel bir enerji ittifakı oluşturma yoluna gidildi.

Bölgesel enerji ittifakını oluşturan ülkeler tarafından izin verilen İtalyan ENI, Fransız Total, Rus Novatek, ABD Noble Energy ve Exxon Mobile şirketlerine güvence sağlamak üzere ilgili devletler donanmalarını Doğu Akdeniz'de konuşlandırdı. Avrupa Birliği de, Güney Kıbrıs'a destek açıklamalarında bulundu. Böylelikle Doğu Akdeniz, enerji savaşları hazırlıklarının yürütüldüğü bir deniz hâline geldi. Türk devleti de, enerji pastasından pay kapmak için birçok hamleye girişti.

www. euronews.com'da yer alan bilgilerden derlediğimiz Doğu Akdeniz'deki doğal gaz ve petrol rezervlerinin keşfedilmesinin gelişimi şöyledir:

Doğal gaz ve petrol rezervlerinin bulunması ve keşfedilen sahalar

"Amerikan Jeolojik Araştırma Merkezi ", Doğu Akdeniz'de doğal gaz ve petrol rezervleri için Levant denilen bölgede bir araştırma yapıyor. Araştırma sonucunda 2010'da bir rapor yayınlanıyor. Rapor, Levant havzasında petrol ve doğal gaz rezervlerinin bulunduğunu açıklıyor. Zengin petrol ve doğal gaz rezervlerinin bulunduğunun açıklaması ile birlikte, Batılı emperyalistlerin enerji tekelleri Doğu Akdeniz'e üşüşmeye başlıyor.

İlk doğal gaz sahası 1999'da İsrail Tamar sahasında bulunuyor. Tamar sahası İsrail'in "Münhasır Ekonomik Bölgesinde" bulunuyor. Tamar sahasından sonra 2010'da Levant sahası keşfediliyor. 2011'de Güney Kıbrıs'ın güneyinde Calypso sahası, 2015'de Mısır "Münhasır Ekonomik Bölgesi"nde Noor sahası keşfediliyor. Keşfedilen bütün sahalarda, bulunan rezervlerin ne kadar olduğu konusunda değişik rakamlar verilmektedir. Rezervlerin ne kadar olduğundan bağımsız olarak Doğu Akdeniz'de, petrol ve doğal gaz rezervlerinin bulunduğu kesindir.

Doğu Akdeniz'e kıyısı olan kimi ülkeler arasında yapılan anlaşmalar

"Münhasır Ekonomik Bölge", 1982 Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi'nde açıklanmıştır. Bu sözleşmenin 5. kısmında "Münhasır Ekonomik Bölge" şöyle açıklanmaktadır: *"Münhasır Ekonomik Bölge karasularının ötesinde ve bu sulara bitişik bir bölge olup iş bu kısımda belirlenen özel hukuki rejime tabidir ve rejim gereği sahildar devletin hakları ve yetkileri ile diğer devletlerin hakları ve serbestlikleri işbu Sözleşmenin ilgili maddeleriyle düzenlenmiştir. (...) Deniz yatağı üzerindeki sularda, deniz yataklarında ve bunların toprak altında canlı ve cansız doğal kaynaklarını araştırılması, işletilmesi muhafazası ve yönetimi konuları ile aynı şekilde sudan, akıntılardan ve rüzgârlardan enerji üretimi gibi, bölgenin ekonomik amaçlarla araştırılmasına ve işletilmesine yönelik diğer faaliyetlere ilişkin egemen haklar: (...) Münhasır ekonomik bölge, karasularının ölçülmeye başlandığı esas hatlardan itibaren 200 deniz milinin ötesine uzanmayacaktır."* (www.turkey.un.org)

Sözleşme; denize kıyısı olan ülkelerin deniz yatağı üzerindeki sularda, deniz yataklarında ve toprak altında ülkelere kimi hak ve yükümlülükler tanımaktadır. "Münhasır Ekonomik Bölge" sınırlarının belirlenmesi için, denize kıyısı olan ülkelerin karşılıklı anlaşma yapmaları ve karşılıklı yapılan anlaşmaları da Birleşmiş Milletler'e bildirmeleri gerekir.

AB üyesi Kıbrıs Cumhuriyeti (Güney Kıbrıs) 2003'te Mısır'la, 2007'de Lübnan'la ve 2010'da İsrail ile "Münhasır Ekonomik Bölge" anlaşmaları imzaladı. Kıbrıs Cumhuriyeti, 2007'de, "Münhasır Ekonomik Bölge" sahasında, İtalyan ENİ, Güney Koreli KOGAS, Fransız Total, ABD'li Nobel, Exxon Mobil, İsrail'li Delek, Anver, İngiliz BG ve Katar'lı Petroleum enerji tekellerine arama ruhsatı verdi. Kıbrıs Cumhuriyeti, Eylül 2011'de sondaj faaliyetlerine başlandığını açıkladı. Bunun üzerine Türk devleti, uluslararası alanda yalnızca kendisi tarafından tanınan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ile (Kuzey Kıbrıs) "Kıta Sahanlığı Sınırlandırma Anlaşması" imzaladı. Bu anlaşmanın imzalanmasından sonra, KKTC'nin "Bakanlar Kurulu", Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO)'na Kuzey Kıbrıs deniz yetki alanlarında petrol ve doğalgaz arama ruhsatı verdiğini açıkladı.

Doğu Akdeniz gazının Avrupa'ya taşınması için Yunanistan, İsrail ve Kıbrıs Cumhuriyeti, Ocak 2020'de "Doğu Akdeniz Doğalgaz Boru Hattı inşası" anlaşması imzaladılar. Ocak 2018'de, Mısır, Yunanistan, İsrail, İtalya, Ürdün, Filistin, Kıbrıs Cumhuriyeti, enerji bakanları Kahire'de, Doğu Akdeniz Gaz Forumu (EMGF) oluşturma kararı aldılar.

Sömürgeci Türk devleti emperyal hedefler peşinde koşuyor

Sömürgeci Türk devleti, emperyalist dünya sistemi içinde yer alan Ortadoğu'da pay kapmak için çabalıyor. Sömürgeci Türk devleti birkaç cephede savaş yürütüyor. 36 yıldır Kuzey Kürdistan'da yürüyen bir savaş var. Kuzey Kürdistan'daki savaşın iki tarafı ve savaşta haklı bir yan var. Savaşın haklı yanında; ulusal hakları için ayağa kalkmış Kürt ulusu ve onun öncü gücü PKK

var. Diğer yanda; Kürt ulusunun öncü güçlerini toptan yok etmeyi hedefleyen, emperyalist dünyanın ayrılmaz parçası sömürgeci Türk devleti var.

Sömürgeci Türk devleti, Kuzey Kürdistan'ın yanı sıra Güney Kürdistan'da, Batı Kürdistan'da ve Libya'da savaş yürütüyor. 71 yıldır Antakya (Arabistan), 46 yıldır Kuzey Kıbrıs işgal altındadır. 2016'da başlatılan ve daha sonra yapılan harekâtlarla Rojava'nın bir bölümü işgal edildi.

Sömürgeci devlet, emperyal hedefler peşinden koşuyor. Bir yandan Suriye'nin toprak bütünlüğüne saygılıyız, diyor! Diğer yandan Rojava topraklarını işgal altında tutuyor. Bir yandan Libya'da Birleşmiş Milletler'in resmi olarak tanıdığı Serrac hükümetinin yanındayız, diyor! Diğer yandan Birleşmiş Milletler'in resmi olarak tanıdığı Suriye Arap Cumhuriyeti'nde Esad yönetimini yıkmak için uğraşıyor!

Faşist T.C. devleti, Azerbaycan-Ermenistan sınırındaki çatışmalarda, Azerbaycan yanında saf tutarak Ermenistan'a tehditler yağdırıyor. Tehdit yağdırmakla yetinmeyerek, Azerbaycan'la birlikte savaş tatbikatları yapıyor. Azerbaycan'a daha fazla silah yardımı yapılıyor.

Sömürgeci Türk devleti Şubat 2018'de, İtalyan Eni gemisinin sondaj çalışmalarını savaş gemileri ile engelledi. Türk devleti, "Barbaros Hayreddin Paşa", "Fatih" ve "Yavuz" sismik araştırma gemileri ile sondaj çalışmalarına başladı.

Türkiye 27 Kasım 2019'da Libya ile "Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılması Mutabakatı Muhtırası" ve "Askeri İşbirliği Mutabakatı Muhtırası" başlıklı iki anlaşmaya imza attı. Bu anlaşmalar, deniz yetki alanlarını yeniden düzenliyor.

Türkiye-Yunanistan arasında ipler yeniden geriliyor. Sömürgeci devlet, Meis adasının güney ve doğusunda sismik araştırma yapacağını açıkladı. Yunanistan, Türkiye'nin ilan ettiği araştırma sahasının kısmen kendi kıta sahasına girdiğini ve egemenlik haklarını ihlal ettiği uyarısında bulundu. Alman emperyalizminin arabuluculuğunda görüşmeler yapıldı. Sismik araştırma gemisi "Oruç Reis" bir süre Antalya limanına çekildi.

Ağustos 2020'de, Mısır ile Yunanistan, Doğu Akdeniz'de iki ülke arasındaki deniz sınırlarını belirleyecek bir münhasır ekonomik bölge anlaşması imzaladı. Türk Dışişleri Bakanlığı anlaşmaya tepki göstererek, *"Yunanistan ile Mısır arasında bugün imzalanan sözde deniz yetki alanları sınırlandırma anlaşması, Türkiye için yok hükmündedir"* dedi.

Doğu Akdeniz ve Ege'de artan enerji savaşları, Türkiye ile Yunanistan arasında askeri çatışma endişesini beraberinde getiriyor. Doğu Akdeniz'de, enerji savaşları ve güç mücadelesi şiddetlenerek devam edecek. **T.C.'nin savaş politikalarına karşı mücadele, ülkelerimizde devrim mücadelesine ağırlık vermek anlamına gelir.**

Ülkelerimizi özgürleştirmenin ilk adımı sömürgeci Türk devletini yıkmaktır. Sömürgeci Türk devleti şiddet tekeli üzerine kuruludur. Karşı devrimci şiddet faşist devletin temel özelliğidir. Faşist Türk devleti şiddetsiz ve savaşsız yaşayamıyor. O, dişine tırnağına kadar silahlıdır. Sömürgeci devletin şiddetine karşı tek panzehir, ezilen, emekçi yığınların devrimci şiddetidir. Halkların gerçek kurtuluşu ve barışı ancak devrimle sağlanır.

Savaş emperyalizmin kaçınılmaz yol arkadaşıdır

"Emperyalist savaştan ve onu kaçınılmaz şekilde yaratan emperyalist barıştan, bu cehennemden Bolşevik mücadele olmaksızın, Bolşevik devrim olmaksızın kurtulunamaz." (Lenin)

Doğu Akdeniz'deki gerçek kapışmanın nedeni emperyalist çıkarlardır. Emperyalist büyük güçler bölgedeki taşeronlarını da kullanarak alandaki doğal kaynakların kendilerinin isteği ve denetimi dışındaki güçlere bırakılmasına asla izin vermek istemez. Ayrıca Doğu Akdeniz, zengin doğal gaz sahaları dışında geo-stratejik konumu nedeniyle de emperyalistler için vazgeçilmezdir. Bugünkü T.C. yönetiminin yayılma siyaseti, Doğu Akdeniz'deki dalaşta, kendi için pay istemesi, bunun için silahlı gücünü de devreye sokması alanı kendi oyun ve egemenlik alanı olarak gören emperyalist aktörleri rahatsız etmektedir.

Günümüz dünyasında, emperyalistlerin dünyayı yeniden paylaşım dalaşında bir dizi yerel savaş bütün barbarlığı ile yaşanıyor. Bu savaşların en yoğun yaşandığı alanlar, ülkelerimizin de içinde yer aldığı Ortadoğu ve Afrika kıtasıdır. Bu alanlarda, yeni bir siyasi haritanın nasıl çizileceği, bu çizilecek haritada hangi emperyalist büyük güçlerin hangi nüfuz alanlarına sahip olacağının savaşları yürüyor. Savaşların geri planında emperyalist dünyada değişen güç dengeleri sonucu "yeniden paylaşım" yatıyor. Emperyalist büyük güçler, bu yeniden paylaşım savaşlarını, sahada doğrudan savaşan güçler açısından ele alındığında, mümkün olduğunca kendi askerlerini bu savaş içinde öne sürmeden yürütmeye çalışıyorlar. Onların "kara gücü" daha çok lojistik destek ve eğitim veren "özel kuvvetler"den oluşuyor. Başta ABD olmak üzere Batılı emperyalist güçler sahada doğrudan savaşan güç olmaktan çok, yeniden paylaşım savaşı kendilerinin silahlandırdıkları ve lojistik ve parasal destek verdikleri ve eğittikleri yerel "dost" güçler üzerinden yürütüyor. Bu temsilci savaşları esasında daha büyük savaşların hazırlığıdır.

Doğu Akdeniz'de yaşananlar, zenginlik kaynaklarının yeniden paylaşımı konusunda bir dalaştır. Bütün gelişmeler emperyalist büyük güçler arasındaki hegemonya dalaşında çelişmelerin sertleşmesi, keskinleşmesi yönünde ilerliyor. Üçüncü Dünya Savaşı tehlikesi giderek büyüyor. Emperyalizm, dünya egemenliği üzerinde hak sahibi olduklarını iddia ederek savaşa başvurmaktan çekinmiyor. Çünkü emperyalist büyük güçler savaşsız yaşayamaz.

Görev; yürütülen gerici, emperyalist vekâlet savaşlarının derhal durdurulmasını, bütün işgalci güçlerin savaş yürüyen alanlardan tüm güçlerini derhal geri çekmesi talebini işçi sınıfı ve emekçilerin genel talebi hâline getirmek için çalışmaktır. Emperyalist ve gerici savaşların, emperyalist sistemin olmazsa olmazı olduğu düşüncesi unutulmamalı, unutturulmamalıdır. Emperyalizm var olduğu sürece, savaşlar ve emperyalist güçler arası dünya savaşı tehlikesi hep var olacaktır. Bir bütün olarak savaşları engellemenin bir tek yolu, bir tek alternatifi vardır: Emperyalist sistemi Proleter Dünya Devrimi yoluyla yerle bir etmek; işçi sınıfı ve emekçilerin kendi iktidarlarını, sosyalizmi kurmak.

KARKERÊN HEMÛ WELATAN Û GELÊN BINDEST YEKBÎN

stêrka bolşewîk

WEŞANA VEDORA MARKSÎST-LENÎNÎST (KURDİSTANA BAKUR)

ROJAVA ULUSAL HAREKETİ VE BİZ

Ulusal sorunda çıkış noktaları

Rojava Ulusal Hareketi'nin gelişimini ve hareketin niteliğini anlatmadan önce, ulusal sorunda çıkış noktalarının ne olması gerektiğini açıklamak gerekir. Biz, diğer toplumsal sorunlarda olduğu gibi, ulusal soruna da proleter sınıf bakış açısından yaklaşıyoruz. Emperyalizm ve proleter devrimleri çağında ulusal sorun gerçek anlamda ancak proleter devrimin zemini üzerinde çözülebilir. Proleter devrimin zemini dışındaki bütün çözümler gerçek anlamda çözümler değildir. Stalin, Leninizm'in sorunu ortaya koyuşunu açıklarken şöyle der:

"Leninizm tanıtlamış ve emperyalist savaş ile Rusya'daki devrim doğrulamıştır ki, ulusal sorun ancak proleter devrim ile bağlantı içinde ve proleter devrimin zemini üzerinde çözülebilir; Batı'daki devrimin zafer yolu, sömürgelerin ve bağımlı ülkelerin emperyalizme karşı kurtuluş hareketiyle devrimci ittifaktan geçer. Ulusal sorun, proleter devrimi genel sorunun bir parçası, proletarya diktatörlüğü sorununun bir parçasıdır." ("Marksizm, Ulusal Sorun ve Sömürge Sorunu", Stalin, s.232-233, İnter Yayınları, 1996, İstanbul)

Komünist Enternasyonal İkinci Kongresi'nde karar altına alınan tezlerin 4. Madde'sinde Lenin sorunu şöyle ortaya koyar:

"…Komünist Enternasyonal'in ulusal soruna ve sömürge sorununa ilişkin tüm siyaseti, bütün ulusların ve bütün ülkelerin proleterlerinin ve emekçi yığınlarının, toprak sahipleri ile burjuvaziyi devirmeyi amaçlayan ortak devrimci bir savaşım için karşılıklı yakınlaştırılmalarından yola çıkılmalıdır. Çünkü yalnızca böyle bir yakınlaşma, kapitalizm üzerinde zaferi sağlar, bu olmadan, ulusal baskının ve hak eşitsizliğinin ortadan kaldırılması olanaksızdır." ("Leninizm Dizisi", Defter 6, s.63, İnter Yayınları, Mart 1990, İstanbul)

Ulusal soruna ve sömürge sorununa ilişkin temel siyaset; burjuvazinin ve toprak ağalarının iktidarını devirmektir.

Ezilen bir ulusun, ezen ulusa karşı verdiği milli kurtuluş mücadelesinde, tüm demokrat, devrimci ve komünistlerin savunması gereken, ulusal baskıya karşı çıkan haklı yandır. Milli hareketlerin bağrında devrimci potansiyel her zaman vardır. Fakat bu, her şart altında ve her zaman, her ulusal harekete destek verileceği anlamına gelmez.

Komünistler tarafından desteklenmesi

gereken ulusal hareketler devrimci ulusal hareketlerdir. Komünist Enternasyonal'in İkinci Kongresi'nde Lenin tarafından sunulan rapor üzerine tartışmada ulusal hareketlere yaklaşım ortaya konulmuştur. Lenin, karar hakkında tavır takınırken yapılan değişikliğin anlamını şöyle ifade eder:

"Bu değişikliğin anlamı şudur: Biz komünistler olarak sömürge ülkelerde burjuva kurtuluş hareketlerini ancak bu hareketler gerçekten devrimci ise, bunların temsilcileri bizim köylüleri ve geniş yığınları devrimci bir ruhla (yani, burjuvazinin ve toprak ağalarının iktidarını yıkma ruhuyla –BN) eğitmemizi ve örgütlememizi engellemezlerse desteklemek zorundayız ve destekleyeceğiz. Buna karşı eğer bu koşullar yoksa o zaman bu ülkelerdeki komünistler reformist burjuvaziye ki bunlara II. Enternasyonal'in kahramanları da dâhildir, karşı mücadele etmek zorundadır." (Aktaran H. Yeşil, "Ulusal Sorun Üzerine Eğitim Notları, s.201, YDİ Yayınları, Mart 1994, İstanbul)

Desteklenmesi gereken ulusal hareketin hangileri olması gerektiği bağlamında Stalin şöyle der:

"… Burada söz konusu olan, emperyalizmi sağlamlaştırmaya ve sürdürmeye yönelik hareketler değil, onu zayıflatmaya, devirmeye yönelik ulusal hareketlerin desteklenmesidir." ("Marksizm, Ulusal Sorun ve Sömürge Sorunu", Stalin, s.233, İnter Yayınları, 1996, İstanbul)

Kısacası bir bütün olarak emperyalist sistemi zayıflatan, onu yıkmaya yönelen ulusal hareketler, desteklenmesi gereken ulusal hareketlerdir. Bir bütün olarak emperyalizme darbe vuran ulusal hareketler devrimci ulusal hareketlerdir. Komünistler açısından bir bütün olarak emperyalizmi yıkmaya yönelmeyen, emperyalizmi zayıflatmayan ve reformist olan ulusal hareketler desteklenmez. Reformist ulusal hareketin desteklenmemesi, bu hareketlerin demokratik muhtevasının olmadığı anlamına gelmez.

Arka plan

Rojava'da 3 milyon Kürt yaşıyordu. Kürtlerin dilleri, kültürleri ve ulusal kimlikleri ile ortaya çıkmaları yasaktı. 1963'te Suriye'de iktidara el koyan Baas Partisi döneminde de Kürtlerin durumu giderek kötüleşti. Suriye'de 1962'de nüfus sayımı yapıldı. Suriye rejimi, Kürtlerin 1925 Şeyh Said İsyanı sonrası Suriye'ye gelmiş olduklarını iddia ederek, Suriye'nin yerli nüfusundan olmadıkları gerekçesi ile Suriye vatandaşlıkları ellerinden alındı. Vatandaşlıkları ellerinden alınan Kürtlerin sayısının 300 bin civarında olduğu tahmin edilmektedir. Baas rejimi, Kürtlerin Suriye içinde dağıtılması, buna karşılık bölgeye Arapların yerleştirilmesi yönünde bir siyaset izledi. Böylece, Kürtlerin yaşadığı bölgede bir Arap kuşağı oluşturuldu. Yerleşim birimlerinin isimleri Araplaştırıldı. Kürtlerin bir bölümünün toprakları ellerinden alındı. Diğer parçalarda olduğu gibi Batı Kürdistan'da, asimilasyon çalışmaları hız kesmeden sürdürüldü.

Mart 2011'de Suriye iç savaşı patlak verdi. Rojava Kürtleri, iktidar boşluğundan yararlanarak kendi öz yönetimlerini kurmak için harekete geçti. İlk kıvılcım 19 Temmuz 2012'de Kobanê'de çakıldı. Kürtler, bunu Rojava devriminin başlangıcı olarak kabul ediyor. Kasım 2013'te özerklik ilanı ile birlikte Bölgesel Yönetim de kuruldu. Ocak 2014'te Kobanê, Efrîn ve Cezîrê, Şubat 2016'da ise Şahba kantonu ilan edildi. Ocak 2014'te Geçiş Anayasası kabul edildi. Mart 2016'da Kuzey Suriye Demokratik Federasyonu ilan edildi. Aralık 2016'da federasyon anayasası güncellendi. Eylül 2018'de yeni yönetim ilan edildi.

Rojava Ulusal Hareketi'nin niteliği

Rojava Ulusal Hareketi'nin bir bütün olarak desteklenmesi veya desteklenmemesi bağlamında, marksist-leninist teorinin çıkış noktalarının ne olduğunu yukarıda açıkladık.

Rojava Ulusal Hareketi çıkış noktasında hiçbir emperyalist güç tarafından desteklenmeyen, bağımsız bir ulusal hareketti. Esad rejiminin Suriye'nin diğer alanlarındaki savaşa yoğunlaşması sonucu Rojava'da ortaya çıkan iktidar boşluğunu, Suriye rejim güçleri ile doğrudan çatışmaya girmeksizin doldurdu, kendi iktidar alanlarını kurdu. Buralarda seküler ve görece demokratik bir yapı oluşturmaya yöneldi. Bütün bunlar doğru adımlardı. Bu iktidar alanı 2014'de Kobanê somutunda IŞİD tarafından saldırıya uğradı. Ulusal hareket savaşçıların yiğitçe direnişine rağmen, yeterli askeri araç-gereç-malzeme yokluğundan boğulma tehlikesi ve tehdidi ile karşı karşıya kaldı. Bu noktada alanda IŞİD'i baş düşman gören ABD emperyalizmi devreye girdi. PYD/YPG'ye silah desteği verdi. IŞİD'in Kobanê kuşatması geri püskürtüldü. ABD emperyalizmi açısından PYD/YPG, IŞİD'e karşı savaşta, "alanda en iyi savaşan güç" olarak "müttefik" hâline geldi. Verili güç dengesinde PYD/YPG gibi bir gücün, ABD gibi büyük bir emperyalist güç ile "müttefik"liği, gerçekte o emperyalist büyük gücün savaşının bir parçası hâline gelmeyi beraberinde getirebilirdi ve sonuçta getirdi. ABD'nin baş düşman ilan ettiği IŞİD'e karşı savaşta, Suriye Demokratik Güçleri (SDG) kara ordusu olarak işlev görmeye başladı. Rojava alanları dışında IŞİD'e karşı yürütülen savaşta binlerce kayıp verildi. Gelinen son noktada, YPG/PYD (daha sonra SDG) Suriye'de yürüyen savaşta, ABD'den bağımsız olarak ele alınacak bir güç olmaktan çıktı. Onun özgür ve demokratik Rojava mücadelesi bir bütün olarak emperyalizme darbe vuran bir hareket olma niteliğini yitirdi. O devrimci bir ulusal hareket olmaktan çıktı, emperyalistlerin bir bölümü ile işbirliği yapan silahlı reformist bir ulusal harekete dönüştü. Komünistler açısından böyle bir hareketi destekleme yükümlülüğü yoktur.

Ancak her ulusal hareketin ister desteklensin ister desteklenmesin demokratik bir yanı vardır. Ulusal hareketi bir bütün olarak desteklemek ayrı bir şeydir, demokratik muhtevasının olduğunu söylemek ve bu desteği bu demokratik muhtevanın desteklenmesi ile sınırlamak başka bir şeydir.

Biz, örgüt olarak PYD/YPG/SDG'yi desteklemiyoruz. Bizim desteğimiz şöyledir: Faşist Türk devletinin ve diğer gerici, emperyalist ülkelerin Suriye'ye müdahale etmesine karşı çıkıyoruz. Tüm yabancı güçlerin Suriye'den defolması gerektiğini belirtiyoruz. Öncelikle Faşist Türk devletinin Suriye'de işgal altında tutuğu bütün bölgelerden çekilmesi için mücadele yürütüyoruz. Yeni saldırıları engellemek için mücadele yürütüyoruz. Suriye'de ne yapılacağına Suriye halkları karar vermelidir, diyoruz. Rojava'da Kürt ulusunun örgütlülüğünü yaratması ve ayrılıp ayrı devlet kurmasının demokratik bir hak olduğunu söylüyoruz. Rojava'daki bütün demokratik kazanımların korunması ve ilerletilmesinden yanayız. Verdiğimiz destek budur, bunun ötesinde değildir.

Türk devletinin işgal savaşları

Nisan 2015'te çözüm masasını deviren Türk devleti, Temmuz 2015'te Kuzey Kürdistan'da PKK'ye karşı savaşı yoğunlaştırılmış bir biçimde yeniden başlattı. Bu savaş günümüze kadar hâlen devam ediyor. Sömürgeci Türk devleti, Kuzey ve Güney Kürdistan'da yürüttüğü savaşın yanı sıra

Batı Kürdistan'daki PYD/YPG yapılanmasını da yıkmayı hedef olarak önüne koydu.

Sömürgeci Türk devletinin Batı Kürdistan'daki ilk hedefi PYD/YPG'nin kontrolündeki alanlarda ilan edilen kantonlar arasındaki bağı koparmaktı. Bunun için önce Cerablus'un işgali gündeme getirildi. Cerablus'a işgal harekâtı Ağustos 2016'da başladı. Cerablus, IŞİD'in işgali altında bulunuyordu. Böylece IŞİD'e karşı mücadele maskesi altında coğrafi olarak Batı Kürdistan'ın, siyasi olarak Suriye devleti topraklarının bir bölümünün işgaline başlandı. "Fırat Kalkanı" adı verilen bu askeri işgal harekâtı, hedefine varıncaya kadar yedi ay beş gün sürdü. Cerablus, El Bab, Azez ve Dabık işgal edilen bölgeler arasında yer alıyordu. Böylece 243 yerleşim yeri ve yaklaşık 2015 km² alan işgal edildi. Emperyalistler, bu işgale ses çıkarmadı. Çünkü işgal edilen alan baş düşman ilan edilen IŞİD'den "temizlenmiş"ti. Sömürgeci Türk devletinin verdiği bilgiye göre; 3060 IŞİD'li etkisiz hâle getirilmiş, 515 ÖSO çapulcusu ve 71 Türk askeri de ölmüştü.

Sömürgeci Türk devleti, Ocak 2018'de bu kez Efrîn'i bombalamaya başladı. Efrîn'i işgal harekâtına da "Zeytin Dalı" ismi verildi! İki ay dört gün sonra Efrîn tamamen işgal edildi. Rusya ve ABD, Efrîn'in işgal edilmesine yeşil ışık yaktı. 6 belde merkezi, 282 köy, 332 nokta T.C. ordusu ve sömürgecilerin kurduğu çapulcu ordusu tarafından işgal edildi. Rojava'nın 2.000 km²si daha işgal edildi.

Suriye İnsan Hakları Gözlemevi verilerine göre; T.C. işgal harekâtı boyunca 1584 SDG mensubu, Suriye Silahlı Kuvvetleri mensubu 91 asker, 604 Suriye Millî Ordusu askeri ve 85 Türk askeri hayatını kaybetti. Türk ordusunun verilerine göre; 4 bin 608 SDG'li, 320 ÖSO askeri ve 54 Türk askeri hayatını kaybetti. SDG verilerine göre ise 1648'den fazla ÖSO çapulcusu ve Türk askeri öldürüldü. SDG'nin kaybı 820 ve Suriye Silahlı Kuvvetlerine mensup 62 asker yaşamını yitirdi.

Sömürgeci Türk devleti 9 Ekim 2019'da Rojava'ya karşı "Barış Pınarı" adını verdiği yeni bir işgal harekâtı başlattı. Askeri işgal harekâtı 8 gün sürdü. 13 Ekim'de SDG ile Suriye rejim ordusu anlaştı. Suriye rejimi ordusuna bağlı birlikler, SDG kontrolündeki bazı yerleşim birimlerine konumlandı. ABD askerleri, Kobanê, Halep, Rakka'dan geri çekildi. Sömürgeci Türk devletinin, 17 Ekim'de ABD ile yaptıkları anlaşma gereği 120 saatlik ateşkes ilan edildi. ABD ile varılan ateşkes süresi bitmeden 22 Ekim'de Rusya ile varılan uzlaşıya göre; ateşkes süresi 150 saat uzatıldı. Uzlaşıya göre SDG güçleri belirli alanlardan geri çekildi. Sömürgeci devletin savunma bakanı 23 Ekim'de harekâtın sona erdiğini açıkladı. Tel Abyad ve Resulayn merkezleri ile birlikte, bu iki kent arasında kalan 2 bin 200 kilometrelik alan işgal edildi. Sömürgeci devletin verilerine göre; 702 SDG'li, Suriye Milli Ordusu'ndan 130 kişi yaşamını yitirdi. Kendi kayıplarını ise 9 olarak verdiler. 180 bin sivil göç etmek zorunda kaldı. Bu sayılar yine değişik kaynaklara göre farklılıklar gösteriyor.

Rojava Ulusal Hareketi'nden çıkarılması gereken dersler

Görünen şu: Bugün içinde bulunduğumuz şartlarda var olan güç dengesinde çok uluslu bir devlette herhangi bir ulusal hareketin, emperyalist bir büyük güç tarafından açıkça desteklenmediği şartlarda ayrılma hakkını kullanması, ayrılıp kendi devletini kurması mümkün değildir. Bu durum Rojava'da bir kez daha net olarak ortaya çıktı. Rojava'daki gelişmelerden çıkarılması gereken en önemli ders şudur:

İçinde bulunduğumuz durumda, çok

uluslu devletlerde milli mesele ancak proleter dünya devriminin bir parçası olarak, proletaryanın önderliğindeki devrimlerle gerçek anlamda çözülür. Proletarya önderliğinde bir devrimin gündemde olmadığı durumlarda; ulusal hareket süreç içinde şu ya da bu emperyalist gücün veya yerel gücün uzantısı olarak hareket etmek zorunda kalacaktır. Bu durum, güçlü bir sosyalist devletin ya da sosyalist demokratik devletler bloğunun olmadığı, işçi sınıfının devrimci sınıf hareketlerinin çok cılız olduğu bugünün gerçekliğidir.

Devrimci olan bir ulusal hareket, bugünün gerçekliğini bütün çıplaklığıyla kendi kitlesine anlatmak zorundadır. Devrimci bir ulusal hareket kapitalist sistem içerisinde yapılabileceklerin ne olduğunu doğru olarak anlatmalıdır. Emperyalistler arası çelişmelerden yararlanmak mümkündür. Ama tek başımıza şunu-bunu yapacağız, emperyalistleri de idare ediyoruz şeklindeki gerçeğe aykırı söylemlerden kaçınılması ve yapılabileceklerin azamisinin yapılması gerekir

Rojava Ulusal Hareketi'nin verdiği bilinç şudur: Biz dünya devriminin merkeziyiz! Emperyalistlerle girdiğimiz bütün ilişkileri, ittifakları stratejik olarak biz belirliyoruz! Rojava'da alttan demokrasi inşa ediyoruz! Demokratik devrim yapıyoruz! Bu söylemler gerçeklerin değil, isteklerin ifadesidir. Halk bu şekilde bilinçlendirildiğinde, ciddi bir saldırı karşısında emperyalist "müttefik"ler! "biz çekiliyoruz, başınızın çaresine bakın" tavrı takındığında, hazırlıksız yakalanılacağı açıktır.

T.C. devleti işgal savaşını başlattığında, halkın önemli bölümü işgal bölgelerini boşaltmak zorunda kaldı. Rojava'ya yönelen işgal savaşından doğru sonuçların çıkarılması gerekir.

Komünistler açısından çıkarılması gereken en temel ders şudur:

Komünistlerin birliğinin sağlanması, komünist hareketin yaratılması bütün ulusal hareketler bağlamında da temel meseledir. Komünist hareket güçlenmeden, komünistlerin birliği olmadan, proleter dünya devriminin gelişmesi mümkün değildir. Eğer ulusal hareketlerin emperyalistlerin kendi aralarındaki hegemonya dalaşı için araçsallaştırılmasını kader olmaktan çıkarmak istiyorsak, yapacağımız öncelikle kendimizi güçlendirmek, ulusal hareketler içinde de güçlü hâle gelmektir.

Türk devletinin siyaseti

Türk devleti açısından esasında kazanılmış bir zafer söz konusudur. Suriye'de iç savaş başlamadan önce Türk devleti Esad'ı muhalefet ile anlaşmaya zorladı. Sömürgeci Türk devleti, Esad'dan reformlar yapmasını istedi. Çünkü Suriye'nin dağılması, bölünmesi Türkiye'nin işine gelmiyordu. İran'ın, Irak'ın ve Suriye'nin siyasi birliğinin dağılması, Türk devletinin, Türk burjuvazisinin istemediği bir şeydir. Bu yüzden Türkiye, Suriye'de ilk gösteriler yapılmaya başlandığında, kendi çıkarlarına uygun olarak Esad'dan reformlar yapmasını talep etti. Ama Esad reformlar yapma talebini reddetti. Suriye'de iç savaş giderek gelişti. Başta ABD olmak üzere Batılı emperyalistler ilk başta Esad'ın devrilmesi gerektiği ve bunun kısa zamanda gerçekleştirilebileceği düşüncesinde idiler. Bu yüzden Türkiye'nin önden gitmesini istediler. Türk devleti ise önden gitmeyeceğini açıkladı, beraber gidelim tavrını takındı. Türk devleti, iç savaş çıktığı andan itibaren ilk olarak Suriye hava sahasının uçuşlara kapatılmasını istedi. Emperyalistler bu öneriyi reddetti. Ondan sonraki gelişme içinde Türk devletinin siyaseti oldukça açıktı. 2015'e kadar Esad'a karşı savaşın uzun süreceğini görerek, Suriye'de kendilerine

bağlı bir güç yaratmaya yöneldiler. Aynı zamanda Türk devleti, Kürt kartını Esad'a kaptırmamak için 2015'in Nisan'ına kadar PKK ve PYD ile görüşmeler yürüttü. Nisan 2015'ten itibaren PKK/PYD ile yürütülen görüşmeler bitirildi. O noktadan itibaren Rojava Kürtlerine yönelen IŞİD saldırılarına karşı Kürtleri koruma yoluna gidilmedi. Tam tersine RTE, "Kobanê düştü, düşecek" açıklamasını yaptı. Türk devleti, IŞİD'e karşı Kürtlerin hamiliğine soyunsaydı, PYD, Türk devletine neden geliyorsun demezdi. ABD'ye hoş geldin diyenler, Türkiye'ye de hoş geldin diyebilirlerdi.

Türk devleti, Nisan 2015'te PKK ile görüşmelerin kesilmesinden sonra kontrolü altında olmayan Kürt örgütlerini karşısına aldı. Bir dizi Kürt örgütünün düşmanlaştırılması sonucu çıkan boşlukta ABD devreye girdi. Türk devleti-AKP hükümeti, son işgal savaşını başlatmadan önce ABD ile yürüttüğü görüşmelerde ve kamuya açık açıklamalarında saldırı konusunda kesin kararlı olduğunu ortaya koydu. ABD Suriye'de doğrudan Türkiye ile askeri çatışmayı göze almadı. Bu andaki hükümetin devrilmemesi şartlarında T.C.'nin Batı bloğundan kopmasına kadar götürecek gelişmelerin tetikleyicisi olabilirdi. ABD, Türk devletinin işgal edeceği bölgelerden askerlerini çekti. ABD'nin askerlerini geri çekmesi bir anlamda Türk devletinin işgaline yeşil ışık yaktığı ve Kürtleri sattığı anlamına gelir. Burada bir kez daha emperyalizm şartlarında, emperyalist güçlerin "müttefik"lik, "dostluk" vb. nin sınırlarının nasıl çizildiği görüldü: Emperyalist çıkar!

Türk devleti henüz o kadar güçlü değil. Ama Türk devleti/AKP hükümeti ABD'nin istememesine rağmen ABD'yi tavır takınması için zorladı. Türkiye emperyalist emellerini gerçekleştirmek için çok önemli mesafe almış durumdadır. Henüz emperyalist değil ama gayet net olarak Türkiye'nin dünkü konumu ile bugünkü konumu arasında büyük fark vardır. Türkiye, emperyalist güç olma yönünde ilerliyor. Rojava işgali Türkiye'nin emperyalist güç olma yolunda ilerlediğine en iyi örnektir. Türk devleti, ABD emperyalizmi ile yaptığı pazarlıkta, Türkiye ile SDG arasında tercih yapması için zorladı. Bu noktada ABD, Türkiye'yi bütünü ile kaybetmemek için tercihini Türkiye'den yana kullandı. Çünkü ABD, Türkiye'yi önemli ölçüde kaybetmiştir. Artık ABD, Türkiye'ye laf geçiremiyor. Bu anlamda kaybetmiştir. Daha önceki durum olsaydı ABD, Türkiye'de sözünü dinlemeyeni devirecek güçteydi. Şimdi bu güce sahip değil.

"Arap Baharı" adı verilen kitle hareketleri Suriye'ye ulaştığında, Batılı emperyalistlerin hedefi ne idi? Suriye'de Esad rejimini devirme ve Esad rejimi yerine kendilerine bağlı ılımlı Müslümanları iktidara getirmek. Burada Türkiye'ye biçilen rol, önden gitmek, bir çeşit mayın eşeği olarak işlev görmekti. Türkiye bu rolü ret etti. Sonuçta bu hedefe varamadılar.

Türk devleti, Batı'nın kararlı göründüğü ilk dönemde altı ay içinde Esad rejiminin devrileceğini hesaplıyor, altı ay içinde Şam'ın en büyük camisinde fetih-bayram namazı kılacaklarını hayal ediyordu.

2015'de Esad'ın davetlisi olarak Rusya devreye girdi ve Türk devleti de Batılı emperyalistlerin Esad'ı devirme projesinden vazgeçtiğini gördü. Bu noktadan itibaren Türk burjuvazisi açısından Esad'ı devirme hedefi bir kenara konuldu. Arkasında Rusya'nın olduğu Esad rejimini devirme artık mümkün değildi.

Rusya Esad'ın arkasında durduğu sürece, Rusya ile askeri çatışmayı göze alınmadan Esad rejimi devrilemez. Batılı emperyalistler Rusya ile çatışmaya henüz hazır değil. Batılı emperyalistler hazır olsa bile Türkiye, Rusya ile savaşacak durumda

değil. Türkiye'nin Rusya ile karşılıklı çıkar ilişkileri var ve Türkiye bir denge siyaseti izliyor. Türkiye'nin bugünkü hükümeti gelinen yerde Rusya'yı ABD kadar dost-müttefik-stratejik ortak veya düşman görüyor. Türk büyük burjuvazisinin önemli bir kesimi Batı'nın parçası olmalarına rağmen, artık bu kesim bile sadece Batı'ya bağlı kalmak istemiyor. Kendi çıkarlarına uygun olarak Doğu ile de iş yapıyorlar. Bu anlamda Türk burjuvazisi kendi bağımsız çıkarlarına uygun olarak hareket ediyor.

Türkiye, Suriye'de Esad rejimini devirme hedefini bir kenara koyduktan sonra önüne ikinci bir hedef koydu. O da Türkiye'nin güney sınırında, Suriye'nin kuzeyinde bir Kürdistan'ın kurulmasının engellenmesi idi. Türkiye, Suriye'nin kuzeyinde Kürdistan'ın kurulmasını gerçekleştirdiği üç işgal hareketiyle engelledi. Bugün artık Türkiye'nin güneyinde, Irak sınırından başlayıp Akdeniz'e kadar Kürdistan kısmen coğrafi olarak var ama siyasi olarak yoktur. Emperyalist büyük güçler Ortadoğu'da, İran, Irak, Suriye ve Türkiye'yi karşılarına almadan, bu ülkelerin siyasi birliği parçalanmadan Kürdistan kurulamaz.

Kürdistan'ın kurulabileceği şartlar nelerdir?

Kürdistan, ancak proleter dünya devriminin bir parçası olarak kurulabilir. Ama bu çok ileriki bir aşamadır. Kürt ulusunun kendi devletini kurma hakkı vardır. Ama bu hakkın kullanılması (İran-Irak-Suriye ve Türkiye'de) ancak ortak devrimlerle mümkündür. Kürdistan'ın her parçasında mevcut sömürgeci iktidarların yıkılması gerekir.

Emperyalist büyük güçler, her şeyden önce kendi çıkarlarına uygun hareket ediyor. Emperyalist büyük güçler, kendi aralarında anlaşmadan bir Kürdistan devletinin kurulması mümkün görünmüyor. Ve bu noktada da bir anlaşma aralarında yok. O yüzden de gerici, faşist bölge devletleri istediği gibi hareket edebiliyor. Bölge devletleri, Kürt halkının örgütlerine istediği gibi saldırabiliyor. Türk devleti, Rojava'yı işgal ediyor. Birleşmiş Milletlerden ortak bir karar bile çıkmıyor.

Ulusal sorunda gerçek çözüm

Kapitalist-emperyalist sistem içinde, herhangi bir ulusal hareketin, emperyalist bir büyük güç tarafından açıkça desteklenmediği şartlarda ayrılma hakkını, ayrılıp kendi devletini kurmasının mümkün olmadığını açıkladık. Bu açıklama ile bugün ulusal devletini kurmak isteyen ulusal hareketlerin, ulusal devletlerini kurma hakkını devrim sonrasına ertelemeleri gerektiği sonucu çıkarılmamalıdır. Söylediğimiz şudur:

Güç dengelerine bakıldığında, kapitalist-emperyalist sistem yeni ulusal devletlerin kurulmasına izin vermiyor. Bunun somut örnekleri var.

Güney Kürdistan'da Kürt Bölgesel Yönetimi tarafından Eylül 2017'de bağımsızlık referandumu yapıldı. Bütün emperyalist dünya bağımsızlık referandumuna karşı çıktı. İlginç olan PKK'nin de bağımsızlık referandumuna karşı çıkanlar arasında yerini almasıydı. Kürt Bölgesel Yönetimi, hemen ulus devleti ilan etmekten yana değildi. Sadece Güney Kürdistan halkının bağımsızlık konusunda ne düşündüğü öğrenmek isteniyordu.

Filistin halkı kendi devletini kurmak için mücadele ediyor. Emperyalist dünyanın gözü önünde her gün Siyonistler tarafından Filistinliler katlediliyor. Ve emperyalist dünya Siyonistlerin arkasında duruyor. Katalonya halkı ayrı devletini kurmaya yöneldi. Katalanların başına neler geldiğini

biliyoruz. Günümüz dünyasında yeni ulusal devletlerin kurulmasının mümkün olmadığını söylerken dünya gerçekliğinden yola çıkıyoruz. Tabii ki ulusal hareketler, bulundukları ülkeler içerisinde mücadelelerine devam etmelidir, edecektir.

Bir ulusun kendi kaderini belirlemesi, bir ulusun nasıl örgütleneceğine kendisinin karar vermesi anlamına gelir. Bu sistem içerisinde bir ulusun nasıl örgütleneceğine kendisinin karar vermesi engelleniyor. Ayrılma hakkının savunulmadığı noktada, bir ulusun kendi kaderini tayin hakkının savunulmasından bahsedilemez. Özgür birlik, ancak özgürlüğe sahip ve eşit olan halklar arasında mümkündür. Bir ulus ayrılma hakkına sahip değilse, birliğin biçimlerinden birisini seçmek zorunda bırakılıyorsa, o ulusun kendi kaderini kendisinin özgürce belirleme hakkından söz edilemez. Ayrılma hakkının kayıtsız koşulsuz savunulması, ulusları birbirinden ayırma anlamına gelmez. Biz tabii ki özgür ve eşit ulusların sıkı bir birlik içinde olduğu proleter-devrimci bir birlikten yanayız. İstediğimiz birlik zoraki birlik değil, eşit, özgür halkların özgür iradeleri temelinde gerçekleştirecekleri devrimci bir birliktir.

Bu hakkın kullanılmasında iki temel ön şart vardır. Bir, bu hakkı kullanmak için o ulus üzerinde var olan tüm ulusal baskıların ortadan kaldırılmış olması, yani özgür bir seçim yaratılmış olması zorunludur. İki, bu hakkı kullanacak olan ve karar verecek olan sadece ve sadece o ulusun kendisidir. Hiç kimse o ulus adına ulusun kaderini tayin etme hakkı ve yetkisine sahip değildir. Birinci şart, özgür seçim koşullarının yaratılması için var olan devlet iktidarının işçi sınıfı önderliğinde yapılacak bir devrimle yıkılması gerekir. Bu yüzden ulusal sorunun gerçek çözümü bir devrimi gerektirir.

13 Aralık 2019 ●

Kürdistan Komünist Partisi'nin Programı Üzerine Notlar (*)

Değerli yoldaşlar,

Aşağıda 9. Kongre'de onaylanan "Parti Programı"nız hakkında önemli gördüğümüz kimi konularda düşüncelerimizi iletiyoruz. Sizlerle tartışmayı önemsediğimiz için bu yazıyı size yazıyoruz.

"Genel olarak bir partinin resmi programının, o partinin hareketlerinden çok daha az önemli olduğu doğrudur. Ama yeni bir program, herkesin gözü önünde yükseklere çekilen bir bayrak gibidir ve herkes parti hakkında kararını buna göre verir." (Engels'in August Bebel'e yazdığı 1875 tarihli mektup, "Gotha Programı'nın Eleştirisi", Karl Marx, s.51, İnter Yayınları, Kasım 1999, İstanbul)

Görüşümüze göre, "Parti Programı"nızın eksikliklerinden biri gereksiz ayrıntıları barındırması, fakat bunun yanında kimi temel konuların programda yer almamasıdır. "Milli kurtuluş mücadelesi", "milli ve toplumsal kurtuluş mücadelesi" ertesinde, programda siyasal sistemin nasıl olacağı konusunda temel ilkelerin ortaya konulması bizce yeterli ve doğru olandır. Programda da belirtildiği gibi Kuzey Kürdistan, T.C. devletinin bir sömürgesidir. Devrimin ilk hedefi Kuzey Kürdistan'ın bağımsızlığıdır. Kuzey Kürdistan bağımsız olduğunda, neler yapılacağı programda açıklanmıştır. Ancak programda, sonal hedefin ne olduğu, sosyalizm inşasının nasıl olacağı, proletarya diktatörlüğünün işlevinin ne olduğuna dair tek kelime yoktur.

Partinizin asgari ve azami programıyla ilgili tespitler tüzüğün en başında yapılmaktadır. Burada yazılanlardan şunları okuyoruz: *"Ülkemizde sömürgeci Türk egemenliğine son vermek; proletaryanın iktidarını gerçekleştirip kapitalizmi yok ederek burjuva özel mülkiyetin olmadığı sınıfsız ve sömürüsüz sosyalist sistemi kurmaktır. Sosyalizm komünist sisteme gidiş yolu üzerinde ara geçiş dönemidir."* Burada yazılanlar doğru tespitlerdir. Devamında KKP'nin hedefinin komünist toplum olduğu, KKP'nin proletarya diktatörlüğünü savunduğu belirtilmektedir. Burada yapılan tespitlerin yeri tüzük değil, parti programıdır. Tüzük, komünist partinin örgütsel yapı ve işleyişinin genel kurallarını tespit eden bir belgedir. Tüzük, bir program veya program açıklamasının özeti değildir.

Birleşik bir parti

Kürdistan Komünist Partisi'nin örgütlenmedeki çıkış noktası doğru bir konumda değildir. Buna çatıdan da başlanabilir. Bölgesel olarak da!

Aynı politik koşullar altında mücadele eden, aynı düşmana sahip olan değişik ulus ve milliyetlerden proleterlerin, komünistlerin örgütlenmedeki çıkış noktası nasıl olmalıdır?

Tüm ulus ve milliyetlerden öncü işçilerin yekpare bir partide birleşmesi. Bu yerel, bölgesel durumlara göre özerkliği dışlamaz, tersine ön şart koşar.

Komünistlerin sömürüsüz, sınıfsız bir dünya hedefine varmada çıkış noktası proleter dünya devrimidir. Proleter dünya devrimi çıkış noktası alınmadan, sınıf mücadelesi bu bakış açısıyla verilmeden sömürüsüz, sınıfsız bir dünya hedefine varılamaz. Sömürüsüz, sınıfsız bir toplumu kurmak için, kapitalist sistemin, sermayenin egemenliğinin tüm dünyada yıkılması gerekir. Sermayenin egemenliğini yıkacak sınıf, kendisinin kurtuluşuyla birlikte tüm insanlığın kurtuluşunu da gerçekleştirebilecek, bizzat kapitalist sistemin ürünü olan ve sonuna dek devrimci tek sınıf işçi sınıfıdır, proletaryadır.

Sermayenin egemenliği uluslararasıdır. Bu yüzden, bütün ülkelerin işçilerinin kurtuluş mücadelesi de ancak bu mücadele, uluslararası sermayeye karşı ortak bir mücadele olduğu zaman başarıya ulaşabilir.

Marx ve Engels, Komünist Partisi Manifesto'unda bu düşünceyi, *"Bütün ülkelerin işçileri birleşiniz"* şiarıyla dile getirmişlerdir.

Marx ve Engels, "işçilerin anavatanı yoktur" tespitini de yapmışlardır. Çokça yanlış yorumlanan bu tespitin gerçek içeriğini Lenin şöyle ortaya koymaktadır*: "'İşçinin anavatanı yoktur' –bu a) onun ekonomik konumu ulusal değil, bilakis uluslararasıdır; b) onun sınıf düşmanı uluslararasıdır; c) onun kurtuluşunun koşulları da uluslararasıdır ve d) uluslararası işçi birliğinin ulusal birlikten daha önemli olduğu anlamına gelir."* ("Ulusal ve Sömürgesel Ulusal Sorun Üzerine", Lenin, İnes Armand'a 20 Kasım 1916 tarihli mektuptan, s.472, İnter Yayınları, Aralık 1998, İstanbul)

Proleter dünya devriminin çıkış noktası alınması, devrim için mücadelede, uluslararası işçilerin birliğinin çıkış noktası alınması ve yürütülen her mücadelenin, bu amaca hizmet edip etmediğinin sorgulanmasını gerektirir.

Bütünle parça ilişkisi, tam da bu noktada gündeme gelmektedir. Parça mı bütüne, yoksa bütün mü parçaya bağlı ele alınmaktadır. Komünistler, soruna proleter dünya devrimi açısından yaklaştığından, parçayı bütüne bağlı ele alırlar.

T.C. çok uluslu, çok milliyetli bir devlettir. Egemen güç sömürgeci Türk burjuvazisidir. Kuzey Kürdistan, bu sömürgeci devletin egemenlik alanı içindedir. Kuzey

Kürdistan, Türkiye'nin bütün milliyetlerinden işçi ve emekçilerini sömüren Türk burjuva devletinin işgali altındadır, onun tarafından yönetilmekte, ezilmekte, sömürülmektedir. Kuzey Kürdistan devriminin hedefi, T.C.'nin diğer egemenlik alanlarında olduğu gibi, Türk burjuva devletidir. Türkiye'de başta Kürt ulusu olmak üzere bütün ezilen ulus ve milliyetlerin düşmanı sömürgeci Türk devletidir. Sömürgeci Türk devleti yıkılmadan, ulus ve azınlık milliyetlerin özgürlüğü söz konusu olamaz. Aynı politik koşullar altında mücadele eden, aynı düşmana sahip olan Kürtlerin, Türklerin, Arapların ve değişik milliyetlerden proleterlerin, birleşik bir komünist partisi çatısı altında örgütlenmeleri, komünistlerin örgütlenmedeki çıkış noktası olmalıdır. Örgütlenmedeki çıkış noktası, tüm ulus ve milliyetlerin proletaryasının ortak düşmanı karşı birliğinin sağlanmasıdır.

Birleşik bir parti çatısı altında örgütlenme demek, bölgesel özellikler dikkate alınarak özel örgütlenmelerin, içinde bölgedeki tüm milliyetlerden işçilerin birlikte örgütlenecekleri bölge partilerinin oluşturulmasının engeli değildir. Komünistlerin görevi, ulusların, milliyetlerin proleterlerini ve emekçilerini demokratik halk devrimi mücadelesinde birbirine yakınlaştırmaktır. Milliyeti ne olursa olsun tüm proleter ve emekçilerin faşist Türk devletine karşı mücadelede ortak bir sınıf savaşımı içinde yer almaları zorunludur. Bunun olmadığı yerde ulusal baskı ve hak eşitsizliğinin gerçek anlamda ortadan kaldırılması mümkün değildir.

Referandum bağlamında

"KKP, sömürgeci Türk hâkimiyetinin ortadan kaldırıldığı tamamen özgür ortamda, kapitalizmi yıkmış sosyalist Türkiye'den ayrılma ya da birlikte kalmanın belirlenmesi için, Kuzey Kürdistan'da referanduma başvurmayı reddetmez. Referandum sonucunda eşit haklara sahip iki cumhuriyetli federasyon ya da bağımsız devlet olmaktan hangisi belirlenirse belirlensin KKP, Kürdistan Demokratik Halk Cumhuriyeti'nin bağımsızlık ve egemenlik haklarını titizce savunur." Burada yapılan tespitler doğrudur, ancak eksiktir. KKP, referandum yapıldığında hangi görüşü savunacaktır? Sosyalist bir Türkiye ile birliği mi savunacak ya da Kürdistan'ın ayrı bir devlet olmasını mı savunacaktır? "Sömürgeci Türk hâkimiyetinin ortadan kaldırılmış olduğu tamamen özgür ortam" faşist Türk devletinin devrimle yıkılmış olduğu, işçi ve emekçilerin iktidarını kurduğu bir ortamdır. Bunun dışında "tamamen özgür bir ortam" zaten mümkün değildir. Bu şartlarda ezilen ulus komünistlerinin savunacağı şey tabii ki, özgürce ayrılma hakkının korunduğu şartlarda, bir devlet içinde birliktir! Komünistler, demokratik halk devletinde bütün uluslardan, milliyetlerden işçi ve emekçilerin gönüllü birliğinden yanadır. Sömürgeci devletin yıkılmasının ertesinde komünistler, "Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği" biçiminde federatif bir çözümü savunur. Referandum propagandası sırasında da ayrılıktan yana değil birlikte federatif bir yapının propagandasını yapar. Özgür birlikte yaşamak için mücadele yürütür. Hangi sonuç çıkarsa çıksın, demokratik halk devleti sonucu saygıyla karşılayacaktır.

KKP, *"20. Yüzyılın sonunda "reel sosyalizm"in çöküşüne tanık olduk. Sosyalizm tarihinin bir dönemi kapandı. Bağlantısız ülkeler hareketi dağıldı. Emperyalist – kapitalist sistem yeniden dünyanın tek egemen sistemi hâline geldi"* tespitlerini yapmaktadır. Biz *"reel sosyalizmin çöküşü"* ve SB'de geri dönüş sorununu şöyle görüyoruz: Sovyetler Birliği'nde 1956'da iktidar tümü ile revizyonistlerin eline

geçti. Sosyalizmden geri dönüşün siyasi ve ekonomik temellerini 2015'te araştırıp ortaya koyduk. Bu araştırmamızın "Genel Değerlendirme" tezlerimizi sizinle paylaşmak istiyoruz.

"Bir Genel Değerlendirme Denemesi/ Tezler

1— *Rusya (daha sonra SSCB), şimdiye dek, RKP(B) (Daha sonra SBKP (B); 1952'den sonra SBKP) önderliğinde sosyalist devrimin zafer kazandığı ve proletarya diktatörlüğünün bir süre de olsa yaşandığı tek ülkedir. Bu yüzden sosyalizmin inşası ve sosyalizmden geri dönüş konusunda yapılan analizin çıkış noktası olarak Sovyetler Birliği deneyimi temel alınmalıdır. Bugünkü mücadelemiz için öncelikle Sovyetler Birliği'ndeki toplumsal süreçlerin teori ve pratiğinin değerlendirilmesi ve bunlardan öğrenilmesi gereklidir.*

2— *İkinci Dünya Savaşı ertesinde kurulan halk demokrasili devletler, proletarya diktatörlükleri değildir. Buralarda proletarya diktatörlüğüne geçiş için olumlu şartlar doğru bir biçimde değerlendirilmemiş; proletarya diktatörlüğü marksist-leninist öğretisi çarpıtılarak, demokratik halk iktidarları, proletarya diktatörlüğünün özgün bir biçimi ilan edilmiştir. ÇHC'de BPKD döneminde proletarya diktatörlüğünün kurulması yönünde belli radikal atılımlar yaşanmış olmasına rağmen, proletarya diktatörlüğüne geçiş başarılamamıştır.*

3— *İlk proletarya diktatörlüğü deneyimi olan Paris Komünü 72 gün yaşamıştır. Paris Komünü sosyalizmin inşası konusunda ancak genel bazı ilkeleri ve alınması gereken tedbirleri ilan edebildi ve fakat bunları hayata geçirebilecek durumda değildi.*

4— *Sovyetler Birliği'ndeki sosyalist inşa deneyimi, insanlık tarihi açısından anlık bir zaman dilimi içinde yaşanmış olan ilk ve şimdiye kadarki tek sosyalizmi inşa deneyimidir. Gerisinde hatalarından da öğreneceği herhangi bir sosyalizmi inşa deneyimi yoktur. Pratik inşa konusunda hemen her şey, Lenin tarafından Rusya devrimi pratiği içinde geliştirilen, yeni bir aşamaya yükseltilen Marksizm'in teorisine de dayanarak, deneme/yanılma yoluyla da öğrenerek yapılmak durumundadır. Toplumun bütün çalışma ve diğer yaşam alanlarında; temelde ve üst yapıda, sınıf ilişkilerinde, tüm insani ilişkilerde gerekli olan radikal değişiklikler konusunda hemen her şey pratikte ilk kez yapılmak durumundaydı. Her ilkte olduğu gibi, pratik içinde deneyip, eleştiri özeleştiri yöntemiyle doğru olan, ileriye götüren bulunmak, işe yaramayan bir kenara konmak zorundaydı. Bazen ilerlemek için geri adımlar atıp, başka yollar, yöntemler bulunmak, yeniden başlamak gerekiyordu. Sömürüsüz, antagonist sınıfların olmadığı bir toplum yaratmak, devrimi kesintisiz sürdürerek komünizme yürümek projesinin bu ilk gerçek uygulamasında yanlışlar, yetersizlikler, kimi çıkmazlara girmek kaçınılmazdı.*

5— *Sovyetler Birliği'nde proletarya diktatörlüğü 1917 Ekim Devrimi'nin hemen ertesinde kuruldu. Fakat bu proletarya diktatörlüğü ilk yıllarında emperyalist devletlerin dış desteğine sahip iç gericiliğe karşı bir iç savaş yürütmek zorunda kaldı. Bu dönemde uygulanan savaş komünizmi, iktidarın ayakta kalabilmesi için uygulanan, geçici ve zorunlu bir aşama idi. Batı Avrupa'da beklenen sosyalist devrimler gelmeyince Rusya tek başına, etrafı emperyalist kapitalist dünya ile çevrili olunan şartlarda, sosyalizmi tek ülkede inşa görevi ile karşı karşıya kaldı. Proletarya diktatörlüğü devrimin ilk yıllarında esas olarak demokratik devrimin çözülmemiş görevlerini çözdü. İç savaş kazanıldıktan sonra geniş köylü kitlelerinin, kent küçük ve orta burjuvazisinin proletarya diktatörlüğüne karşı, karşı devrim safları-*

na geçmesini engellemek ve sosyalizmin maddi temellerini geliştirmek için NEP'e geçildi. 1929 yılında kırda karşı devrimin sınıfsal temelini oluşturan kulaklara karşı, kısıtlama siyasetinden tasfiye siyasetine geçildi. Bu siyaset aslında sömürücü burjuvazinin arta kalan kesimini sınıf olarak ortadan kaldırmak için ikinci bir devrim hareketi idi. Bu devrim 1934'de kulakların sınıf olarak tasfiyesi ile zafere ulaştı.

6— *Sovyetler Birliği'nde proletarya diktatörlüğü şartlarında çok zor şartlar altında, etrafı emperyalist ve gerici abluka altındaki tek bir ülkede sosyalizmin inşasına girişilmiş ve sosyalist inşada kısa sürede büyük başarılar elde edilmiştir.*

7— *Sovyetler Birliği'ndeki sosyalizmi inşa deneyimi, inşa döneminde yapılan bütün hatalara rağmen, proletarya diktatörlüğü şartları altında hayatın bütün alanlarında işçiler ve emekçiler lehine muazzam kazanımların mücadeleyle elde edilebileceğini, işçi ve emekçilerin hayatının proletarya diktatörlüğü şartlarında kökten değiştirilebileceğini göstermiştir. Hiçbir sonraki gelişme, hiçbir "geri dönüş" proletarya diktatörlüğü altında elde edilen muazzam kazanımları ortadan kaldıramaz, unutturamaz. Bu bağlamda proletarya önderliğindeki demokratik halk iktidarları döneminde de işçiler ve emekçiler açısından hayatın her alanında elde edilen kazanımlar, hiçbir burjuva iktidarı döneminde kazanılmış ve kazanılabilecek başarılarla karşılaştırılamayacak kadar büyüktür.*

8— *Sovyetler Birliği'nde 1917'de Ekim Devrimi ertesinde kurulan proletarya diktatörlüğü, proletaryanın öncü kesimini kazanmış olan, proletarya ile yoksul köylülüğün ittifakını pratikte sağlamış olan Komünist Partisi'nin (Bolşevik Parti'nin) iktidarı hiçbir burjuva partisi ile paylaşmadığı bir diktatörlüktür. Bolşevik Parti bu diktatörlüğün siyasi yönetici/yönlendirici gücüdür.*

9— *Sovyetler Birliği'nde proletarya diktatörlüğü, Kruşçef modern revizyonist kliği şahsında, burjuvazinin SBKP (B)'de ve dolayısıyla SBKP (B) önderliğindeki tüm devlet ve ekonomi aygıtında iktidarı ele geçirmesi ile sonlanmıştır. Revizyonizmin egemenliği burjuvazinin egemenliğidir. Revizyonizmin egemen olduğu yerde proletarya diktatörlüğünden, dolayısıyla sosyalizmden de söz edilemez. Revizyonizmin egemenliği altında "yaşayan sosyalizm" ülkeleri ilan edilen ülkeler, gerçekte yeni tipte bir burjuvazinin, bürokrat-teknokrat devlet burjuvazisinin sosyalist maskeli, sosyal faşist diktatörlükleridir.*

9— *Modern revizyonist Kruşçef kliğinin Sovyetler Birliği'nde iktidarı bütünü ile ele geçirdiği SBKP 20. Parti Kongresi'nde resmen ilan edilmiştir. 20. Parti Kongresi'nin önemi, açıkça bütünlüklü revizyonist bir çizgiyi Parti Kongresi'nin yüksek otoritesi ile resmi parti çizgisi haline getirmesidir.*

10— *SBKP'de revizyonizm bir anda, 20. Parti Kongresi ile egemen hâle gelmemiştir. Bu tarih, bu egemenliğin resmen ve açıkça ilan edildiği tarihtir yalnızca. Revizyonizm aslında Stalin'in parti önderliğini yaptığı yıllarda da değişik biçimlerde kendisini göstermiştir. Revizyonizm, Sovyetler Birliği'nde 1930'lu yılların ortalarından itibaren parti, devlet ve ekonomi örgütlerinde yöneticiler arasından çıkan, ekonomik olarak küçük üreticilerin ve kolektif çiftçilerin; devlet işletmeleri ve kolektiflerde yöneticilerin; parti ve devlet bürokrasisinde kendi çıkar ve imtiyazlarını "sosyalizm" maskesi adı altında siyasi olarak savunan görüşler biçiminde kendisini göstermektedir. Sovyetler Birliği'nde 1930'lu, 1940'lı yıllarda da bu görüşlere ve taşıyıcılarına karşı sürekli ideolojik ve siyasi mücadele yürütülmüştür. Bu mücadelede yöntemde yer yer küçümsenmeyecek hatalar yapılmıştır. Yöntemdeki*

bu hatalar revizyonistlere önemli fırsatlar sunmuş, revizyonistler kendilerini gizleme imkânı bulmuştur. 1950'li yılların başlarında yer yer kendisini gizleyen revizyonizm parti içinde çok önemli mevziler kazanmış durumdadır.

11— *Bunda, bir yandan İkinci Dünya Savaşı içinde verilen muazzam kadro kayıpları ve diğer yandan İkinci Dünya Savaşı ertesinde yeniden inşada kazanılan büyük başarıların yarattığı "sosyalizm kesin zafer kazandı, artık geri dönüş mümkün değildir" düşüncesinin yaygın olduğu ortam, belirleyici rol oynamıştır. Aslında bu düşüncenin yanlış olduğunu, 1952'deki 19. Parti Kongresi Raporu'nun "Parti" bölümü açıkça ortaya koymaktadır. 19. Parti Kongresi'nin "Parti" başlıklı bölümü aslında revizyonizmin parti içinde ne büyük tehlike hâline gelmiş olduğunu göstermektedir. SBKP içinde ve DKH içinde İkinci Dünya Savaşı ertesinde iyice gelişen revizyonist görüşlere karşı en başta Stalin mücadele etmiştir.*

12— *Stalin'in 1953 Mart'ında ölümü SBKP'deki revizyonistlerin önündeki tek ve son freni de ortadan kaldırmış, Stalin'in ölümünden sonra, Temmuz 1953'te yapılan MK toplantısında, Kruşçef revizyonizmi ekonomi politikasında, Stalin'in katıldığı Politik Ekonomi Ders Kitabı tartışmalarında görüşlerini açıkladığı, "SSCB'de Sosyalist Ekonominin Problemleri" adı altında toplanan yazılarında açıkça karşı çıktığı kimi kararları almayı başarmıştır. Söz konusu toplantıda alınan ilk ekonomik kararlardan biri Makine Traktör İstasyonları'nın tasfiyesine götürecek yolu açan bir karar; bir diğeri ağır sanayinin öncelliğini konjonktürel olarak gören bir karardır. Bu aslında revizyonizmin daha Stalin'in son döneminde, partinin yönetici kesimi açısından çoğunlukta olduğunu, bu kesimin kendisini gizlediğini gösteren bir olgudur. Revizyonist çizginin daha bu dönemde resmi parti çizgisi hâline gelmesini engelleyen faktör Sovyetler Birliği ve SBKP ve bütün Dünya Komünist Hareketi içinde haklı bir saygınlığa ve otoriteye sahip olan Stalin'in varlığıdır.*

13— *Bu durum 1953-1954 yıllarında SBKP içinde örgütlenmiş olan komünistlerin önemli bölümünün de gerçek anlamda Marksizm-Leninizm bilimini içselleştirmiş komünistler olmadığını, parti üyelerinin çoğunluğunun marksist-leninist görüşlerle, Marksizm-Leninizm adına savunulan revizyonist görüşler arasındaki ayrımı yapacak durumda olmadığını göstermektedir. Bu durum revizyonistlerin görüşlerini önemli bir direnişle karşılaşmadan parti çizgisi hâline getirebilecek durumda olduklarını göstermektedir. Öncü örgütün durumunun bu olduğu bir ortamda Sovyetler Birliği'ndeki sosyalizmin henüz işçi ve emekçi kitlelere mal olmamış, yeterince gelişmemiş olduğu çıplak bir gerçektir. Sonuçta bir kişinin varlığı veya yokluğu sosyalizmin varlığı veya yokluğunu belirleyecek durumdaysa, o zaman Sovyetler Birliği'nde işçi ve emekçilerin sosyalizme sahip çıktıklarını, onu içselleştirdiklerini söylemek, sosyalist düzenin geri döndürülemeyecek biçimde sağlam olduğunu söylemek yanlıştı, yanlıştır.*

14— *Bu durumda Stalin'in ismi ve kişiliği etrafında yaratılan kişiye tapma kültünün büyük payı vardır. Bu kültün arkasına en ateşli Stalin savunucuları olarak gizlenen revizyonistlerin gerçek yüzünü tabandaki birçok gerçek komünist ve sosyalizmi gerçekten isteyen işçi ve emekçi yığınları görmemiş, görememiştir. Kişiye tapma kültü aslında geçmiş sömürücü toplumlardan devralınan bir kötülüktür. Stalin konusunda kişiye tapma kültünün yaratıcıları ve en ateşli savunucuları ve geliştiricileri, 20. Parti Kongresi'nde bu külte karşı mücadele adına Marksizm-Leninizm'e saldıran*

revizyonistler olmuştur. Başta Stalin olmak üzere SBKP içindeki ML'lerin bu külte karşı mücadeleleri yeterli bir mücadele değildir. Bunun tehlikeleri marksist-leninistlerce yeterince görülmemiştir, tersine bu tehlike küçümsenmiştir.

15— *Geri dönüş konusunda marksist-leninistlerin yaptığı en önemli teorik/siyasi hata, 1930'lu yılların ortalarında ulaşılmış olan büyük başarıyı (eski toplumun sömürücü sınıflarının tasfiye edilmiş olmaları başarısını) "kapitalizmin restorasyonunun tüm kaynaklarının kurutulması" olarak değerlendirmiş olmalarıdır. Bu her dönemde de var olan küçük üretimden; kolektif çiftlik mülkiyeti içinde gelişen küçük mülkiyetten; kolektif çiftlik mülkiyetinden/grup mülkiyetinden kaynaklanan ekonomik, ideolojik ve siyasi tehlikelerin küçümsenmesi veya görülmemesi anlamına geliyordu. Eski toplumun kalıntılarının gücünün, geleneklerin, alışkanlıkların gücünün küçümsenmesi anlamına geliyordu. Bunun yanında geri dönüş sorunu yalnızca eski kapitalist toplumun -şimdi sınıf olarak tasfiye edilmiş olan sömürücü sınıflarının iktidarının yeniden kurulması sorunu olarak görülüyor; bizzat yeni kurulan toplumun içinde yönetici bürokrat-teknokrat kesim içinden yeni bir burjuvazinin çıkma tehlikesi yeterince görülmüyordu. Sovyetler Birliği'nde sosyalizmden "Geri dönüş" eski sömürücü sınıfların iktidarının restorasyonu biçiminde değil, sosyalizmde yeni toplumun bağrından çıkıp gelişen yeni tipte bir burjuvazinin, bürokrat-teknokrat devlet burjuvazisinin iktidarı ele geçirmesi biçiminde oldu.*

16— *Bu yeni tipte burjuvazinin özelliği esas olarak, üretim araçları üzerinde özel mülkiyete sahip olan, bu konumları ile üretim aracı üzerinde özel mülkiyete sahip olmayan ve yaşamak için emeklerini satmak zorunda olan, işçileri-emekçileri sömüren eski tipte burjuvaziden ayrı olarak, üretim araçları üzerinde özel mülkiyete sahip olmamasıdır. Bu burjuvazi tanımını üretim araçları üzerinde özel mülkiyet üzerinden tanımlayan Marksizm için yeni bir olgu, yeni bir görüngüdür. Sosyalist Sovyetler Birliği'nde ve yeni demokratik ülkelerde ortaya çıkan ve gelişen bu yeni tipte burjuvazinin emekçileri sömürüsü doğrudan özel mülkiyet sahipliği üzerinden ücretli emek satın almak ve artı değere bu yolla el koymak biçiminde yürümez. Bunlar görünürde toplumun diğer üyeleri gibi toplumdan emekleri karşılığında, emekleri oranında pay alan bürokratlar, teknokratlardır. Bunları diğer emekçilerden ayıran temel özellik yönetici, karar alıcı, toplumsal mülkiyetin nasıl kullanılacağı konusunda belirleyici konumlarıdır. Bunlar toplumsal mülkiyet üzerinde tasarruf hakkına sahiptir. Neyin, ne ölçüde, nasıl üretileceğine, toplumsal ürünün kimler arasında nasıl paylaşılacağına son çözümlemede bunlar karar verir. Toplumsal mülkiyetin nasıl kullanılacağına karar verme konumları, onları toplumun diğer kesimlerinden ayırır. Sosyalist demokrasinin henüz fazla gelişmemiş olduğu, toplumda sosyalist komünist düşüncelerin henüz içselleştirilmemiş olduğu bir ortamda -ki bu başlangıcında, kapitalist toplumdan çıkıp gelen bir sosyalist toplum, birkaç kuşak içinde zaten olacak bir iş değildir- bu kesimin bu konumunu kendi zenginleşmesi için kullanması için bütün şartlar vardır. Bu kesimin bu konumlarını kendi zenginleşmeleri için kullanmaları halinde, bu kesimin ekonomik olarak da toplumsal zenginlikten toplumun geri kalan büyük çoğunluğundan onlarca kez fazla alması; imtiyazlarını sürekli genişletmesi ile ortaya yaşam tarzları itibarıyla, toplumsal zenginlikten aldıkları pay itibarıyla kapitalist toplumdaki*

burjuvaziden özde farkı olmayan partiyi, sosyalist devlet aracını kullanan yeni tipte bir burjuvazi çıkar: Bürokrat/teknokrat devlet burjuvazisi. Modern Revizyonizm bunların ideolojisi ve siyasetidir.

17— *Sovyetler Birliği'nde sosyalizmden "geri dönüş"ün ekonomideki sınıfsal temelleri şunlardır:*

Sanayide: Devlet işletmelerinde büyük ekonomik fonların (müdür fonu) yönetimi tek başlarına kendilerine verilmiş olan, büyük imtiyazlara ve imtiyaz dağıtma imkânlarına sahip işletme müdürleri; onların yardımcıları; işletme bürokrasisinin yönetici kesimleri; işletmelerde plan hedeflerine varıldığında ve bunlar aşıldığında büyük ikramiyeler alan kısım şefleri. Birçoğu işçilikten çıkıp gelen, "yükselen" yeni teknokrat Sovyet aydınlarıdır. Tabii ki burada saydığım kesimler içinde yozlaşmayan komünistler de vardır. Bunlar revizyonizmin egemenliği sürecinde tasfiye edildiler.

Tarımda: Sovhozlarda ve en başta da kolhozlarda toplumsal fonların kullanılmasında belirleyici konumda olan, büyük fonların nasıl kullanılacağı konusunda "tek başlarına" karar verme yetkisine sahip yöneticiler; bunların yardımcıları; bunların yanında kolhozlarda giderek büyüyen kolhoz çiftçilerinin "kişisel çiftlikler"indeki özel mülkiyet ve küçük üretim; bunların yanında küçük üretimin henüz bütünüyle tasfiye edilmemiş; kolhoz çiftçilerinin özel/kişisel küçük üretiminin eklenmesi ile giderek büyüyen küçük özel mülkiyet ve küçük özel üretim. Burada da yukarıda yaptığım sınırlama geçerlidir. Her sovhoz yöneticisi vb. mutlaka yozlaşacaktır diye bir kural yoktur.

Hizmetler ve Finans alanında: Devletin hizmet örgütlerinin yöneticileri de hem karar verici konumları hem toplumsal zenginlikten aldıkları pay hem imtiyazları ile yeni tipte burjuvazinin parçalarıdır. Finans alanında devlet tekeli vardır. Bunların yöneticileri de -ki tümü partilidir- yozlaşmaları hâlinde, yeni tipte devlet bürokrat/teknokrat burjuvazisinin parçalarıdır.

18— *Bu yeni tipte bürokrat devlet burjuvazisi üretim araçları üzerinde özel mülkiyete sahip olmaksızın da var olabilir. Ama küçük özel mülkiyete de küçük özel mülk sahiplerinin de desteğine ihtiyacı olduğu sürece ve ölçüde bir itirazı yoktur. Tersine bu kesimin de temsilciliğini yapar, onun gelişmesinin yolunu açar. Uzun vadede üretim araçları üzerinde özel mülkiyetin bilinçli tasfiyesi gündeme getirilmediği zaman, özel mülkiyete dayalı kapitalizmin devlet kapitalizmi yanında gelişmesi, bu sektörün büyümesi ve kendisini dayatması kaçınılmazdır. Bu yöndeki gelişmede bürokrat devlet kapitalistleri klasik kapitalizme geçiş sürecinde ülkenin en büyük "özel" patronları haline gelirler. Rusya'da "oligarklar" denen kesim bu gelişmenin bir örneğini sunmaktadır."* ("Bolşevik Partizan", sayı 171, s.71-77, Nisan 2015)

Diğer bazı konular

Parti programınızda eksik olan veya yanlış anlamalara yol açacak olan kimi saptamalar var: Biz şöyle düşünüyoruz:

*Osmanlı devleti esas olarak askeri güç temelinde fetihlere dayanan merkezi feodal bir devlettir. Osmanlı devleti emperyalist bir devlet değildir. AKP hükümetinin Osmanlı devletinin güçlü yapısına öykündüğü doğrudur.

*Türkiye orta düzeyde gelişmiş kapitalist bir devlettir. Andaki durumda Türkiye emperyal hedefler peşinden koşmaktadır. Ancak Türkiye henüz emperyalist bir devlet değildir. Önü kesilmezse Türkiye emperyalist bir devlet olma yönünde ilerlemektedir.

*Parti programında ülke isminin yazıl-

ması doğrudur. Ancak "milletimiz Kürt Milleti" diyerek, partinin bir ulusun partisi olduğunu yazması doğru değildir. Komünist partiler "ulus"un değil, sınıfın partisidirler. Kuzey Kürdistan ülkesinde küçümsenmeyecek oranda Kürt olmayan ulus ve milliyetlerden insanlar da yaşamaktadır. Kürdistan'da komünist partisinin görevi; Kürdistan'da yaşayan tüm ulus ve milliyetlerden işçi ve emekçilerin parti bünyesinde birleştirmektir. Eğer komünist partisi "milletimiz Kürt milletidir" açıklamasını yaparsa bu komünist bir tavır olmaz.

*Kadınlar bölümünde, kadınları "sahiplenici" bir dil kullanılmasını doğru bulmuyoruz. Metinde sürekli "kadınlarımız" deniliyor. Egemenlik ve kölelik sisteminin var olduğu koşullarda buna özel dikkat etmekte fayda vardır!

*16 değil, 18 yaşından küçük çocukların çalıştırılmasının yasaklanması en doğru olandır.

*Zorunlu eğitimin 8 yıl değil 12 yıl olması bugünkü şartlarda doğru olandır. Demokratik halk devleti bütün vatandaşlarına 12 yıllık zorunlu, ücretsiz, tüm masrafları devlet tarafından karşılanan, içerik olarak gerçek anlamda laik ve demokratik eğitim sunacaktır.

Resmi dil

Programda bu konuda şöyle denmektedir:

"KDHC'nin resmi dili Kürtçe olacaktır. KDHC; Zazaca'nın yanı sıra öteki parçalardaki Kürtçe lehçeleri arasında yer alan Sorani, Gorani ve Luri lehçelerinin Bağımsız Kuzey Kürdistan Halk Cumhuriyeti'nin üniversitelerinin Kürdoloji bölümlerinde öğretilmesini sağlayacaktır. Eğitim ve yazım dilinin tekleştirilmesi çabalarını destekleyecektir." (Programdan)

Diğer yandan aynı programda şu da söylenmektedir:

"Kürdistan'da yaşayan halkların bütün milli ve demokratik hakları Kürdistan Anayasası'ndaki temel ilkeler dâhilinde tanınacak; kendi dili ile eğitim-öğretim, ibadet yapmalarına, mahkemelerde ve devlet dairelerinde dillerini konuşmalarına imkân sağlanacak; kendi yazılı basın, radyo, TV, sinema, tiyatro vb. araçlarını oluşturmalarına destek olunacaktır." (Programdan)

Bu tavrın olduğu yerde, "resmi dil" Kürtçedir denilmesine gerek yoktur, bu yanlıştır. Kuzey Kürdistan'da yaşayan halkların kendi dillerini özgürce geliştirmesinin olanaklarının yaratılacağı herkese anadilde eğitimin sağlanacağı yazılması doğru ve yeterlidir.

*Kürt ulusu uluslaşma süreci içerisinde iken dört parçaya bölündü. Kuzey Kürdistan, T.C. devletinin "payı"na düştü! Kuzey Kürdistan'ın, Türkiye'nin genel ekonomisinden bağımsız, kendisine özgü bir ekonomisi olmadı. Olan, Kuzey Kürdistan'ın yaşamına kapitalizmin toplum hayatına girmesidir. Tabii ki sömürgeci devlet programda da belirtildiği gibi Kuzey Kürdistan'ın yeraltı ve yerüstü zenginlik kaynaklarını sömürmektedir.

Yoldaşlar,

Eleştiri ve önerilerimiz üzerine tartışacağınızı, dikkate alacağınızı ve parti basınınızda yayınlayacağınızı umuyoruz.

Bolşevik selamlar

26 Nisan 2020

(*) Kürdistan Komünist Partisi'nin 9. Kongre'de kararlaştırdığı Program'a getirdiğimiz eleştirel notları, KKP'ye gönderdik. KKP, Program'a yönelttiğimiz eleştirilerimizi kendi basınında yayınladı. 16 Eylül 2020 tarihli bir yazı ile eleştirilerimize cevap verildi.

BOLŞEVİK devrim

FAŞİST T.C. İLE FRANSIZ EMPERYALİZMİ ARASINDAKİ KAPIŞMADA DEMOKRASİNİN YERİ

Kelime anlamı "Halk egemenliği", ya da halkın egemenliğine dayalı yönetim biçimi olan demokrasi gerçekte sınıfsal bir kavramdır. Sınıflı bir toplumda sınıflar üstü "herkes", toplumun bütün bireyleri için geçerli bir demokrasi iddiası kocaman bir yalandır. Her sınıfın kendine özgü demokrasisi vardır. Demokrasi, sınıflı toplumda siyasal iktidarı elinde tutan sınıfa hizmet eder. Burjuva sisteminde demokrasi, gerçekte ezilenler, sömürülenler üzerinde sermaye sınıfının diktatörlüğü demektir. Burjuvazinin diktatörlüğünün iki biçimi vardır. Faşizm ve gerici burjuva demokrasisi. Burjuvazinin diktatörlüğünün esas yönetim yöntemi açık terörse ona faşizm denilir. Açık terörün esas yönetim yöntemi olduğu bir ülkede burjuva anlamda bile olsa hukuk, hukukun üstünlüğü vb. iddiaları boş laftır. T.C. kurulduğundan bu yana yönetim biçimi faşizmdir. Bazı dönemlerde, burjuva demokrasisinin kırıntılarının yaşanması bu gerçeği değiştirmez.

Fransa, gerici burjuva demokrasisinin uygulandığı ülkelerden biridir. Fransa'da uygulanan gerici burjuva demokrasisi faşist tedbirlerle desteklenmektedir. Tarihin gördüğü en radikal burjuva devriminin beşiği olan Fransa'da, burjuva demokrasisi görece uzun bir geleneğe sahiptir. Fransa işçi sınıfı ve emekçileri burjuva haklarını savunma mücadelesinde büyük deneyime sahiptir. Fransa'da, örgütlenme özgürlüğü vb. diğer burjuva özgürlükler ve haklar için imkânlar faşist T.C.'den daha geniştir. Fransa'daki sistem, gerekli hâllerde faşist tedbirlerle desteklenen –bunu örneğin "Sarı Yelekliler" hareketine karşı devletin tavrında gördük– gerici burjuva demokrasisi sistemidir. Evet, bugün yeniden paylaşımın gündemde olduğu ortamda bütün emperyalist ülkelerde olduğu gibi Fransa'da da faşizm gelişmekte ve ilerlemektedir. Fakat faşizm iktidarda değildir. Bugün emperyalist ülkelerin büyük çoğunluğunda burjuvazinin iktidarını sürdürebilmesi için faşist bir diktatörlüğe ihti-

yacı yoktur. Bugün işçi sınıfı hareketi ne nitel ne de nicel olarak emperyalist burjuvazinin iktidarını ciddi bir şekilde tehdit etmemektedir. Emperyalist ülkelerin büyük çoğunluğunda burjuvazi faşist tedbirlerle desteklenmiş burjuva demokrasisi yöntemleri ile yönetebilecek durumdadır. Emperyalist ülkelerde gelişen faşist hareketler, emperyalist burjuvazinin büyük kesimleri açısından anda iktidar alternatifi olarak düşünülen hareketler değildir.

İki ülkede uygulanan burjuvazinin yönetim biçiminin ne olduğunu açıkladıktan sonra esas konumuza gelelim. Sorun şu:

Muhammed'in karikatürleri çizilemez mi? Müslümanlara göre; Muhammed'in resminin, karikatürünün çizilmesi bütün Müslümanların inancına saldırıdır, kutsala hakarettir! Kabul edilemez! Bunu yapanın evet katli bile vaciptir! Bu "kutsalıma" hakaret edeni ölümle tehdit, kimden gelirse gelsin reddedilmesi gereken çağdışı bir tavırdır. Fikir özgürlüğüne yönelik bir saldırıdır. Hakkında konuşulan karikatürün siyasi olarak doğru olup olmamasından, estetik değerinin olup olmamasından, espri seviyesinin ne olduğundan bağımsız olarak, "kutsal"lara hakaret te sonuçta fikir ve basın özgürlüğünün bir parçasıdır. Muhammed'in, İsa'nın, Musa'nın, Allahın, aklınıza ne kadar dini ve seküler kutsal geliyorsa herkesin karikatürü yapılabilir. Fikir ve basın özgürlüğünün sınırı hiç kimsenin kutsalı tarafından belirlenemez.

7 Ocak 2015'de, Muhammed'in karikatürlerini yayınladığı gerekçesiyle Paris'te Charlie Hebdo mizah dergisinin redaksiyon bürosu basıldı ve saldırıda 12 insan öldürüldü. Bunun öncesinde bir dizi İslam ülkesinde kutsala saldırıya karşı geniş katılımlı sokak gösterileri vardı. Kasım 2015'de DAİŞ militanları, Paris'te Bataclan konser salonunda katliam yaptı. Restoran ve kafelere açılan ateşte 130 kişi yaşamını yitirdi. Temmuz 2016'da, Fransa Ulusal Günü'nde, Nice'de yüksek hızla kullanılan kamyonun kutlamalara katılan kalabalığın üzerine sürülmesi sonucu 84 kişi yaşamını yitirdi. Bütün bunlar kendilerini İslam'ın gerçek savunucuları olarak gören teröristler tarafından gerçekleştirildi. Ve bu eylemler aslında emperyalist ülkelerde İslam düşmanlığı üzerinden parsa toplamaya çalışan en başta ırkçı-faşist güçlerin değirmenine su taşıdı.

Son olarak 16 Ekim 2020'de, Fransa'da bir ortaokulda tarih-coğrafya öğretmeni 47 yasındaki Samuel Paty, basın ve düşünce özgürlüğü konusunu anlattı. Basın ve düşünce özgürlüğüne örnek olarak Charlie Hebdo mizah dergisinde çıkan Muhammed karikatürlerini gösterdi. Muhammed karikatürlerini gösterdiği gerekçesiyle Samuel Paty, sosyal medya üzerinden radikal İslamcı güçlerin saldırısına maruz kaldı. Sosyal medya üzerinden yürütülen kampanyanın mesajını alan 18 yaşında Çeçen kökenli bir Rusya göçmeni okulun önünde pusuya yatarak öğretmeni bıçaklayıp öldürdü ve kafasını kesti.

Bu cinayet Fransa'da haklı olarak büyük tepkilere yol açtı. İnsanlar bir din adına işlenen bu barbar cinayete karşı tepkilerini çeşitli biçimlerde dile getirdiler. Polis bu cinayeti işleyen katili, eyleminin hemen ertesinde vurarak öldürdü. Onun, sağ olarak ele geçirilmesi mümkün iken, polis tarafından infaz edilmesi hiç sorun edilmedi. Orada o çok savunulduğu söylenen burjuva hukuku, insani değerler vb. unutuldu!

Fransa'da faşist güçler ve onlarla

Öğretmen Samuel Paty'nin bir radikal İslamcı tarafından öldürülmesi Fransa'da haklı olarak büyük tepkilere yol açtı. İnsanlar bir din adına işlenen bu barbar cinayete karşı tepkilerini çeşitli biçimlerde dile getirdiler. Binlerce kişinin katılımıyla Paris'te yapılan mitingde "Ben de öğretmenim.", "Barbarlığa hayır!" dövizleri taşındı...

İslam düşmanlığı üzerinden de taraftar ve oy devşirme konusunda yarışan Macron hükümeti bu barbar cinayeti kendi amaçları doğrultusunda tepe tepe kullandılar ve kullanıyorlar. Fransız hükümeti, "İslami terörizm tehlikesine karşı" bir kez daha kendi etrafında ulusal birlik çağrısında bulundu. Güya fikir ve basın özgürlüğünü savunma adına, Charlie Hebdo'da yayınlanan Muhammed karikatürleri devlet binalarına yansıtıldı. İslamcı terörizme karşı olma adına, İslam düşmanlığı alabildiğine körüklendi, körükleniyor. Bütün Müslümanlar potansiyel terörist olarak görülüyor!

Fransa'da faşist güçler ve hükümetin yaptığını, ülkelerimizde burjuvazi tersten yapıyor. RTE hükümeti İslam adına işlenen bu barbar cinayet konusunda taziyesini lütfen bildirdikten sonra saldırıya geçti. RTE ağırlığı Avrupa'da, en başta da Fransa'da gelişen "İslam düşmanlığına karşı mücadele"ye verdi. İslami cemaat ve ülkelerde İslam düşmanlığına karşı gelişen tepkilerin sözcülüğüne, savunuculuğuna soyundu! Fransa'nın, esas hedef hâline getirilmesinin esas nedeni, kuşkusuz Fransız emperyalist burjuvazisinin andaki temsilcisi Macron'un AB içinde Erdoğan karşıtı cephenin başını çekmesidir. Burada artık neredeyse karşılıklı bir siyasi kan davasına dönüşme eğilimindedir Erdoğan-Macron ilişkisi. Bunun geri planında Erdoğan önderliğindeki Türk burjuvazisinin Ortadoğu, Kuzey Afrika, Doğu Akdeniz'de kendisi için açıkça pay talep etmesi ve burada Fransa ile doğrudan doğruya karşı karşıya gelmesi var.

RTE ile Emmanuel Macron arasında karşılıklı artan gerilim sonrasında, RTE, Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron'u da hedef alarak, "Macron'un zihinsel noktada bir tedaviye ihtiyacı var" açıklamasını yaptı. RTE'nin bu

sözlerinden sonra Elysee Sarayı, Türkiye Büyükelçisi Herve Magro'nun istişarelerde bulunmak için ülkeye geri çağrıldığını açıkladı. Karşılıklı yapılan açıklamaların ardından RTE, Fransız mallarının boykot edilmesi çağrısını yaptı. Bu gelişmeler, Türkiye ile Fransa arasındaki çelişmelerin bir üst seviyeye çıktığını göstermektedir.

Son olarak yeni bir "Karikatür davası" daha çıktı ortaya. Charlie Hebdo, Ekim ayı sonunda bu kez Erdoğan'ı belden aşağı, oldukça seviyesiz ve İslam'ın "kutsalı peygamber"in adını da işin içine sokan bir karikatürle kapağa çıkardı. Fikir ve basın özgürlüğü mü? Evet. Seviyesizlik te bunun içine girer mi? Evet. Fonksiyonu ne? Aslında İslam ile "Batı değerleri"ni savunma adına konuşanlar arasındaki uçurumu derinleştirmek. İşçilere, emekçilere bir yararı var mı? Yok! Ama bundan yararlananlar çok: "Bu gâvurlar kutsalımıza saldırıyor" diyerek, yeni savaşçılar derleyen İslam adına konuşan teröristler! Şimdi Türkiye'de burjuva muhalefeti de –en azından bu karikatüre tavır konusunda– arkasında toplayan RTE! Türkiye ile ilişkilerde RTE'yi gelinen yerde mutlaka ortadan kaldırılması gereken bir engel olarak gören Macron. Fransa'daki Müslüman nüfusu "def etmek" isteyen Fransız faşistleri vs.

Radikal İslamcı eylemcilerin yaptığı eylemler anti-İslam ırkçılığın değirmenine su taşımaktadır. Fransız emperyalizmi, radikal dincilerin yaptığı terör eylemlerini, kitleleri kendi etrafında toplamak amacıyla ırkçılığa bulanmış bir anti-İslam kışkırtıcılığı ideolojik manivela olarak demagojik bir tarzda kullanılmaktadır.

'Demokrasi, Batılı değerler' nutukları atan ve fakat sonuçta Hristiyanlığı bu Batı'nın insani değerlerinin içinde ele alanların özünde İslamcılardan bir farkları yoktur. Bütün dinler kılıç zoruyla yaygınlaştırılmıştır. Dinin gereği budur. Bütün dinler mutlak gerçeği kendilerinin temsil ettiğini ve bu mutlak gerçeğin karşısında duranların düşman olduğunu savunuyor! Bu gerçeğin üstü örtülüp, İslam dışındaki dinlerin, en başta da Hristiyanlığın yayılması için insanlığa karşı işlenmiş olan suçlar gözlerden gizleniyor. Evet, gelinen yerde "Hristiyanlık" adına sokak ortasında baş kesen teröristler yok! Fakat "Batı'nın İslamlaştırılması tehlikesine de karşı" göçmen akımının durdurulması için insanlar Akdeniz'de boğulmaya terk edilebiliyor!

İslam, tüm diğer dinler gibi başından sonuna kadar tamamıyla gerici bir ideolojidir. Bir şeriat düzeni, halk-halklar için dinci faşizmden başka bir şey değildir. Biz, İslamcı faşizme de, şeriat düzenine de, Batılı ülkelerde demagojik ırkçı anti-İslam kışkırtmalarına da karşıyız.

Biz komünistler gerçek düşünce özgürlüğünün, gerçek demokrasinin emperyalist dünyanın hiçbir ülkesinde olmadığını, olamayacağını biliyoruz. Medyaya emperyalist devlet ve tekellerin egemen olduğu bir dünyada düşünce özgürlüğünün sınırları o egemenler tarafından belirlenir. Kimin terörist, kimin demokrat olduğuna da güçlü olanlar karar veriyor. Gerçek düşünce özgürlüğüne, demokrasiye, insan haklarına vb. en fazla ihtiyacı olanlar, bugünün ezilenleri, sömürülenleri; işçiler ve ezilen dünya halklarıdır. Gerçek demokrasiye, düşünce özgürlüğüne, insan haklarına vb. ancak bugünün ezilenleri sömürülenleri kendi iktidarlarını kurduğunda kavuşulabilir.

Covid-19 pandemisi birçok şeyin yanında şunu bir kez daha gösterdi: **İnsan hakları içinde en önde gelen sağlıklı yaşam hakkıdır…** Sağlıklı yaşamın olmadığı yerde, hiçbir hak ve özgürlüğün bir anlamı, bir değeri kalmaz. Bu yüzden, özgür bireylerin gönüllü, özgür birliği olan, gerçek insanlık toplumu komünizme kadar, devlet aygıtı var olduğu sürece, devletin en önemli görevi bütün üyelerine sağlıklı yaşam hakkını sağlamak, garanti etmektir. Temel amacı kâr üzerine kurulu sistemi sürdürmek olan hiçbir kapitalist devlet bunu yapmaz! Yapmayacağını Covid pandemisi bir kez daha göstermiştir. Yaşadığımız bu bağlamda da barbarlıktır. Ve yaşadığımız bütün barbarlıkta ne yazık ki kapitalizmin yetiştirdiği her bencil, ben merkezci bireyin de küçümsenmeyecek payı var. O hâlde eğer en temel insan hakkı olan sağlıklı yaşam hakkına kavuşmak istiyorsak hem toplumsal olarak hem de tek tek bireyler olarak yapılacak şey bellidir: **Toplumsal olarak:** Kapitalist sistemi devrimle yıkmak! İşçilerin emekçilerin demokratik sistemini kurmak! Devrimi durmaksızın sürdürmek. İşçi sınıfının egemenliğini sağlamak. Sosyalizmi inşa, komünizme yürümek. Yol uzun. Bu yolda yürümeye başlandı. İlk deneylerde geri dönüşler yaşadık. Fakat yol belli. Yeter ki geçmişin hem olumlu, hem olumsuz yanlarından öğrenmeyi bilelim! **Bireysel olarak:** Kapitalizmin yalnızca kendini ve en iyi hâlde en yakınlarını düşünen "bencil" insan modelinden bilinçli çabayla kopmak. Şimdiye kadarki bütün kimlikleri aşıp insan kimliğinde buluşmak. İnsanlaşmak! İnsan olmak.

BOLŞEVİK PARTİZAN